„Un adevărat război al sexelor."
Le Figaro

POLIROM

Yasmina Reza

Fericiţi cei fericiţi

BIBLIOTECA POLIROM

O succesiune de scene conjugale viciate de certuri, minciuni şi infidelităţi, *Fericiţi cei fericiţi* consemnează eşecul final al cuplului. Deopotrivă tulburător şi plin de umor, romanul este străbătut de o adîncă melancolie a celor învinşi în dragoste, sfîrşind într-o covîrşitoare singurătate. Considerat de critici drept cel mai frumos text de pînă acum al Yasminei Reza, *Fericiţi cei fericiţi* este marele roman al dezolării umane.

Scriitori contemporani, voci şi tendinţe noi
în literatura universală de azi.

Colecţia BIBLIOTECA POLIROM este coordonată de Bogdan-Alexandru Stănescu.

Yasmina Reza, *Heureux les heureux*

Copyright © Yasmina Reza and Éditions Flammarion, Paris, 2013
All rights reserved

© 2013 by Editura POLIROM, pentru traducerea în limba română

Această carte este protejată prin copyright. Reproducerea integrală sau parţială, multiplicarea prin orice mijloace şi sub orice formă, cum ar fi xeroxarea, scanarea, transpunerea în format electronic sau audio, punerea la dispoziţia publică, inclusiv prin internet sau prin reţele de calculatoare, stocarea permanentă sau temporară pe dispozitive sau sisteme cu posibilitatea recuperării informaţiilor, cu scop comercial sau gratuit, precum şi alte fapte similare săvîrşite fără permisiunea scrisă a deţinătorului copyrightului reprezintă o încălcare a legislaţiei cu privire la protecţia proprietăţii intelectuale şi se pedepsesc penal şi/sau civil în conformitate cu legile în vigoare.

Pe copertă: © iStockphoto.com/iEverest

www.polirom.ro

Editura POLIROM
Iaşi, B-dul Carol I nr. 4; P.O. BOX 266, 700506
Bucureşti, Splaiul Unirii nr. 6, bl. B3A, sc. 1, et. 1,
sector 4, 040031, O.P. 53, C.P. 15-728

Descrierea CIP a Bibliotecii Naţionale a României:

REZA, YASMINA
Fericiţi cei fericiţi / Yasmina Reza; Luiza Vasiliu (trad. din lb. franc. şi note de). – Iaşi: Polirom, 2013

ISBN: 978-973-46-3787-4

I. Vasiliu, Luiza (trad.)

821.133.1-31=135.1

Printed in ROMANIA

Yasmina Reza

Fericiţi cei fericiţi

Traducere din limba franceză
şi note de Luiza Vasiliu

POLIROM
2013

pentru Moïra

Felices los amados y los amantes
y los que pueden prescindir del amor.
Felices los felices.

„Fericiți cei iubiți și cei iubitori
și cei care se pot lipsi de iubire.
Fericiți cei fericiți."

Jorge Luis Borges

Robert Toscano

Făceam cumpărăturile pentru weekend la supermarket. La un moment dat, ea a spus, du-te și stai la coadă la brînză cît timp mă ocup eu de restul. Cînd m-am întors, coșul era pe jumătate plin cu cereale, biscuiți, tot felul de pliculețe alimentare cu prafuri și alte creme pentru deserturi, am zis, la ce ne trebuie toate astea? – Cum adică la ce ne trebuie? Am zis, ce-i cu toate astea? Ai copii, Robert, le plac Cruesli, le plac Napolitain, adoră Kinder Bueno, îmi arăta cutiile, am zis, e absurd să-i îndopi cu dulciuri și grăsimi, e absurd tot ce-ai pus în coșul ăsta, ea a zis, ce brînzeturi ai cumpărat? – *crottin de Chavignol*[1] și *morbier*[2]. Ea a țipat, cum, și gruyère[3]? – Am uitat și nu mă mai întorc, e prea multă lume. – Dacă iei un singur fel de brînză, știi foarte bine că trebuie să iei gruyère, cine mănîncă *morbier* la noi acasă? Cine? Eu, am zis. – De cînd mănînci tu *morbier*? Cine ar

1. Cea mai faimoasă brînză de capră produsă pe Valea Loarei.
2. Brînză din lapte crud de vacă, produsă în masivul Jura. Are un miros puternic.
3. Sortiment de șvaițer.

vrea să mănînce *morbier*? Am zis, gata Odile. – Cui îi place căcatul ăsta de *morbier*?! A se înțelege „în afară de maică-ta", mama găsise recent o piuliță într-o bucată de *morbier*, urli Odile, am zis. A smucit cărucior ul și a aruncat înăuntru un pachet de trei Milka cu lapte. Le-am luat și le-am pus înapoi la raft. Ea le-a pus aproape instantaneu înapoi în căruț. Mă car, am zis. Păi cară-te, cară-te, a răspuns ea, numai asta știi să spui, mă car, e singurul tău răspuns, cînd nu mai ai argumente, spui mă car, scoți imediat amenințarea asta grotesc ă. Adevărul e că spun des mă car, recunosc, dar nu văd cum aș putea să n-o spun, cînd e singura chestie care-mi vine, cînd nu văd altă scăpare decît să dezertez cît mai repede, dar recunosc c-o rostesc, da, așa e, ca pe un ultimatum. Bine-atunci, ai terminat de făcut cumpărăturile, îi spun lui Odile, împingînd scurt căruțul înainte, mai avem și-alte porcării de cumpărat? – Uite în ce hal vorbești cu mine! Îți dai seama cum vorbești cu mine? Spun, hai. Haide! Nimic nu mă irită mai mult decît frecușurile astea bruște, cînd totul se oprește, cînd totul încremenește. Evident, aș putea spune, iartă-mă. Nu o dată, de două ori ar trebui s-o spun, cu intonația potrivită. Dacă aș zice iartă-mă, de două ori și cu intonația potrivită, ne-am putea continua restul zilei cît de cît normal, doar că n-am nici un chef, nici o resursă fiziologică pentru a spune aceste cuvinte cînd ea se oprește în dreptul unui raft de condimente, cu un aer perplex, ofensat și nefericit. Hai, Odile,

te rog, spun pe-un ton calm, mi-e cald și am de terminat un articol. Cere-ți ietare, zice ea. Dacă ar spune cere-ți iertare pe un ton normal, aș putea să fac ce-mi zice, dar ea șoptește, și-atunci vocea ei capătă o inflexiune seacă, atonală, peste care pur și simplu nu pot să trec. Spun te rog, stau calm, te rog, cît mai temperat, mă văd gonind nebunește pe o șosea de centură, ascultînd la maximum „Sodade", o piesă pe care am descoperit-o recent, din care nu înțeleg nimic în afară de singurătatea din voce și cuvîntul singurătate repetat la nesfîrșit, chiar dacă mi s-a spus că acel cuvînt nu înseamnă singurătate, ci nostalgie, dor, regret, spleen, atîtea lucruri intime și de neîmpărtășit care se numesc singurătate, așa cum tot singurătate se cheamă și căruciorul domestic, culoarul cu uleiuri și oțeturi și bărbatul care-și imploră soția în lumina neoanelor. Iartă-mă, spun. Iartă-mă, Odile. Odile nu e necesară în propoziție. Normal. Odile nu-i deloc amabil, adaug Odile ca să-mi arăt nerăbdarea, dar nu mă aștept să facă stînga-mprejur legănîndu-și brațele și luînd-o spre produsele congelate, adică spre capătul magazinului, fără nici un cuvînt, lăsîndu-și geanta în cărucior. Ce faci, Odile? strig eu, mai am două ore ca să scriu ceva foarte important despre noua goană după aur! strig. O frază complet ridicolă. A dispărut. Oamenii se uită la mine. Pun mîna pe cărucior și o tai în capătul magazinului, n-o văd (a avut mereu talentul de-a dispărea, chiar și în situațiile fericite), Odile! strig eu. Mă duc spre băuturi,

nimeni: Odile! Odile! Îmi dau seama că-i tulbur pe oamenii din jurul meu, dar nu-mi pasă absolut deloc, fac slalom cu căruciorul printre rafturi, urăsc supermarketurile astea, şi, deodată, o văd, la coadă la brînzeturi, o coadă şi mai lungă decît cea de-adineauri, s-a aşezat iar la coadă la brînzeturi! Odile, zic, odată ajuns lîngă ea, mă exprim cumpătat, Odile, ai de aşteptat douăzeci de minute ca te servească, hai să plecăm de-aici şi ne luăm noi gruyère din altă parte. Nici un răspuns. Oare ce face? Cotrobăie prin cărucior şi scoate bucata de *morbier*. Doar n-o s-o dai înapoi, spun. – Ba da. I-l facem cadou maică-mii, zic eu ca s-o îmbunez. Mama a găsit de curînd o piuliţă într-o bucată de *morbier*. Odile nu zîmbeşte. Stă ţeapănă şi îmbufnată în şirul de penitenţi. Mama i-a spus vînzătorului, eu nu sînt o femeie care să facă scandal, dar, avînd în vedere cît de vechi şi de faimos sînteţi în branşă, trebuie să vă aduc la cunoştinţă că am găsit în bucata de *morbier* cumpărată de la dumneavoastră un şurub, pe tip l-a durut în cot, nici măcar nu i-a oferit din partea casei cele trei bucăţi de *rocamadour*[1] pe care le cumpărase în ziua aceea. Mama se laudă că a plătit fără să crîcnească şi că s-a purtat mai nobil decît vînzătorul. Mă apropii de Odile şi îi spun în şoaptă, număr pînă la trei, Odile. Număr pînă la trei. Auzi? Şi nu ştiu de ce, în momentul în care spun

1. Brînză de capră din familia *cabécou*, numită şi „cabécou din Rocamadour".

asta, mă gîndesc la soții Hutner, un cuplu de prieteni de-ai noștri, care s-au cuibărit într-o dorință de confort conjugal, își spun unul altuia, mai nou, „sufletul meu" și-și zic fraze de genul „să mîncăm bine în seara asta, dragostea mea". Nu știu de ce-mi vin în minte soții Hutner, în timp ce pe mine mă cuprinde o nebunie de la cealaltă extremă, dar poate că nu e o diferență atît de mare între să mîncăm bine în seara asta, dragostea mea și număr pînă la trei, Odile, în ambele cazuri e vorba de un fel de îngustare a eului pentru a putea fi în doi, adică nu există nici mai multă armonie naturală în să mîncăm bine, sufletul meu, nu, nu, și nici mai puțină nenorocire, doar că număr pînă la trei a produs o tresărire pe chipul lui Odile, o cută în colțul gurii, un început infim de rîs, căruia nu trebuie nici eu să-i cedez, desigur, pînă nu obțin de-adevăratelea undă verde, chiar dacă tentația e mare, dar trebuie să mă prefac că n-am văzut nimic, așa că număr, spun *unu*, îl șoptesc răspicat, femeia din spatele lui Odile e plasată numai bine, Odile împinge cu vîrful pantofului un rest de ambalaj, coada se mărește și nu înaintează deloc, trebuie să spun doi, spun *doi*, doiul este deschis, generos, femeia din spate se lipește de noi, poartă o pălărie, un fel de găleată răsturnată dintr-un fetru moale, nu-mi plac deloc femeile care poartă genul ăsta de pălărie, e semn rău pălăria asta, îi arunc o privire în stare s-o facă să se dea înapoi cu vreun metru, dar nu se întîmplă nimic, se uită la

mine curioasă, mă măsoară din cap pînă-n picioare, oare ea miroase aşa de urît? Femeile care se îmbracă în straturi răspîndesc adesea un miros specific, asta dacă nu cumva o fi din cauza proximităţii lactatelor fermentate. Mobilul îmi vibrează în haină. Mă strîmb încercînd să citesc numele celui care mă sună pentru că n-am timp să-mi caut ochelarii. E un colaborator care ar putea să-mi furnizeze o pistă în legătură cu rezervele de aur ale Bundesbankului. Îl rog să-mi trimită un mail, căci sînt într-o întîlnire, chestie pe care o spun ca să scap mai repede. Poate că această conversaţie scurtă e o şansă: mă aplec şi-i şoptesc la ureche lui Odile, cu o voce din nou responsabilă, redactorul meu şef vrea o casetă despre secretul de stat al rezervei germane, deocamdată nu am nici cea mai mică informaţie în acest sens. Pe cine interesează chestia asta? spune ea. Îşi bagă capul între umeri, lăsîndu-şi colţurile gurii în jos, ca să pricep inutilitatea subiectului meu, dar, şi mai grav, inutilitatea muncii mele, a eforturilor mele în general, ca şi cum n-ai avea la ce să te mai aştepţi de la mine, nici măcar la conştiinţa propriilor mele renunţări. Femeile profită de orice ca să te înfunde, adoră să-ţi aducă aminte cît eşti de dezamăgitor. Odile tocmai a cîştigat un loc la coada de brînzeturi. Şi-a luat din nou geanta în mînă şi ţine la fel de hotărît bucata de *morbier*. Mi-e cald. Mă sufoc. Aş vrea să fiu departe, nu mai ştiu nici ce căutăm acolo, nici despre ce e vorba. Aş vrea să alunec pe rachete în vestul canadian,

ca Graham Boer, căutătorul de aur, eroul articolului meu, să înfig țăruși și să însemn copacii cu toporul în văile înghețate. Oare Boer ăsta are nevastă și copii? Un tip care se luptă cu grizzly și cu temperaturi sub treizeci de grade n-o să se enerveze aiurea într-un supermarket la ora la care toată lumea își face cumpărăturile. E ăsta un loc pentru un bărbat? Cine poate să circule pe culoarele astea cu neoane, pline cu tot felul de cutii, fără să cadă pradă disperării? Știind, pe deasupra, că o să te întorci, indiferent de anotimp, fie că vrei, fie că nu, tîrînd același cărucior la ordinele unei femei din ce în ce mai neînduplecate. Nu demult, socrul meu, Ernest Blot, i-a spus fiului nostru de nouă ani, o să-ți cumpăr un stilou nou, cu ăsta te murdărești pe degete. Antoine a răspuns, nu-i nevoie, nu-mi mai trebuie un stilou ca să fiu fericit. Iată secretul, a spus Ernest, copilul ăsta a înțeles, trebuie să reduci la minimum condițiile pentru a fi fericit. Socrul meu este campion la astfel de maxime iluzorii, aflate la polul opus al temperamentului său. Ernest n-a admis niciodată nici cea mai mică diminuare a potențialului său vital (să uităm cuvîntul fericire). Constrîns la un ritm de convalescență după mai multe pontaje coronariene, confruntat cu reînvățarea modestă a vieții și cu îndatoririle casnice de la care se eschivase mereu, s-a simțit direct vizat și pedepsit de însuși Dumnezeu. Odile, dacă spun trei, dacă pronunț cifra trei, nu mă mai vezi, iau mașina și te las baltă cu cărucior cu tot. Mira-m-aș, spune ea.

– Mira-te-ai, dar fix asta o să fac peste două secunde.
– Nu poți să pleci cu mașina, Robert, cheile sînt la mine în geantă. Scotocesc prin buzunare ca un prost, cu atît mai mult cu cît îmi amintesc că eu singur mă debarasasem de chei. Dă-mi-le înapoi, te rog. Odile zîmbește. Își blochează geanta între corpul ei și vitrina cu brînzeturi. Fac un pas în față ca să trag de geantă. Trag. Odile opune rezistență. Trag de curea. Ea se agață și trage în sensul opus. Se amuză! Apuc de fundul genții, nu mi-ar fi deloc greu să i-l smulg dacă ne-am afla în alt context. Rîde. Se agață. Nu spui trei? zice. De ce nu spui *trei*? Mă enervează. Și cheile alea din geantă mă enervează. Dar îmi place cînd Odile e așa. Și-mi place s-o văd rîzînd. Sînt cît pe ce să mă relaxez și s-o dau într-un fel de tachinare jucăușă cînd aud un rîs înfundat foarte aproape de noi și o văd pe femeia cu pălăria de fetru, îmbătată de complicitatea feminină, pufnind de-a dreptul, fără nici o jenă. Așa că nu mai am de ales. Devin brutal. O trîntesc pe Odile de plexiglas și încerc să-mi croiesc drum prin deschizătura genții, ea se zbate, se vaită că-i fac rău, dă-mi cheile, ce dracu', spun eu, ești complet nebun, spune ea, îi smulg bucata de *morbier* din mînă, o arunc pe raft, simt în sfîrșit cheile în dezordinea din geantă, le scot, le flutur în fața ochilor ei fără să-i dau drumul, ne cărăm de-aici imediat, zic. Femeia cu pălărie are acum un aer îngrozit, văd că nu mai rîzi, de ce? îi zic. O trag pe Odile, trag și coșul, o luăm de-a lungul raioanelor, spre casele de

la ieșire, o strîng tare de încheietura mîinii, chiar dacă nu opune nici o rezistență, o supunere care n-are nimic inocent, aș prefera să fiu nevoit s-o tîrăsc după mine, de fiecare dată sfîrșesc prin a i-o plăti cînd își ia armura de martir. E coadă la casă, normal. Ne așezăm și noi la rîndul ăsta criminal, fără să ne spunem un cuvînt. I-am dat drumul la braț lui Odile care se poartă ca și cum ar fi o clientă obișnuită, văd chiar cum triază lucrurile în cărucior și face puțină ordine pentru a ușura împachetarea. În parcare, nu ne spunem nimic. Nici în mașină. E noapte. Luminile de pe drum ne adorm și pun CD-ul cu melodia portugheză și vocea femeii repetă același cuvînt la nesfîrșit.

Marguerite Blot

Pe vremea îndepărtată a căsniciei mele, în hotelul în care mergeam vara cu familia, locuia o femeie pe care o vedeam în fiecare an. Zglobie, elegantă, cu părul cărunt și o tunsoare sportivă. Ubicuă, trecea de la un grup la altul și cina în fiecare seară la altă masă. Adesea, spre sfîrșitul după-amiezii, o vedeai citind o carte. Se așeza într-un colț al salonului de unde putea ține sub observație venirile și plecările. Cum zărea o față cunoscută, cum se lumina și-și flutura cartea în aer ca pe-o batistă. Într-o zi, a venit însoțită de o femeie înaltă și brunetă cu o fustă plisată vaporoasă. Stăteau tot timpul împreună. Luau masa în fața lacului, jucau tenis, jucau cărți. Am întrebat cine era femeia aceea și mi s-a spus o damă de companie. Am acceptat cuvintele astea ca și cum ar fi fost niște cuvinte obișnuite, niște cuvinte fără o semnificație anume. În fiecare an, în aceeași perioadă, își făceau apariția amîndouă, iar eu îmi spuneam, ia uite-o pe doamna Compain și pe dama ei de companie. Apoi a mai fost și un cîine, ținut în lesă cînd de una, cînd de cealaltă, dar era clar că era al doamnei Compain. Îi vedeam cum pleacă toți trei

dimineața, cîinele le trăgea după el pe femei, ele încercau să-l stăpînească rostindu-i numele pe toate tonurile, fără nici un rezultat. În februarie, iarna asta, deci după mulți ani, m-am dus la munte cu fiul meu, mare de-acum. Firește, el schiază împreună cu prietenii lui, iar eu mă plimb, merg. Îmi place să merg. Îmi place pădurea, îmi place liniștea. La hotel, mi se recomandau anumite trasee, dar nu îndrăzneam să le fac din cauză că duceau prea departe. Nu poți merge singură prea sus pe munte, prin zăpadă. M-am gîndit, rîzînd în sinea mea, că ar trebui să las un anunț la recepție, femeie singură caută o persoană agreabilă cu care să se plimbe. Mi-am adus aminte numaidecît de doamna Compain și de dama ei de companie și am înțeles ce înseamnă de fapt *damă de companie*. Lucru care m-a speriat de-a dreptul, căci doamna Compain îmi lăsase mereu impresia unei femei ușor pierdute. Chiar și-atunci cînd rîdea împreună cu ceilalți. Și poate, dacă stau să mă gîndesc bine, mai ales atunci cînd rîdea și se pregătea să iasă seara. M-am întors spre tatăl meu, adică am ridicat ochii spre cer și am șoptit, tată, eu nu pot să devin o doamnă Compain! De mult nu mă mai adresasem tatălui meu. De cînd a murit, îl rog să intervină în viața mea. Mă uit către cer și îi vorbesc tatei cu o voce tainică și vehementă. E singura ființă căreia pot să mă adresez cînd mă simt neputincioasă. În afară de el, nu mai cunosc pe nimeni în lumea de dincolo căruia să-i pese de mine. Nu mi-ar

trece niciodată prin cap să vorbesc cu Dumnezeu. Întotdeauna am fost de părere că nu poţi să-L deranjezi pe Dumnezeu. Nu poţi să vorbeşti direct cu El. N-are timp să se intereseze de soarta fiecărui caz. Sau de cazuri extrem de grave. Pe scara implorărilor, ale mele sînt, ca să spun aşa, ridicole. Am acelaşi sentiment ca prietena mea Pauline atunci cînd a găsit un colier, moştenit de la mama ei, pe care-l pierduse prin nişte ierburi înalte. Trecînd printr-un sat, soţul ei a oprit maşina şi s-a dus glonţ la biserică. Uşa era închisă, aşa că a început să zgîlţîie lacătul cu putere. Ce te-a apucat? Vreau să-i mulţumesc lui Dumnezeu, a răspuns el. – Pe Dumnezeu îl doare-n cot! – Vreau să-i mulţumesc Sfintei Fecioare. – Ascultă, Hervé, dacă există vreun Dumnezeu, dacă există vreo Sfîntă Fecioară, crezi că, în comparaţie cu universul, cu nefericirile pămînteşti şi cu tot ce se întîmplă pe-aici, le pasă lor cumva de colierul meu?!... Aşa că îl invoc pe tata, care mi se pare mai la îndemînă. Îi cer servicii precise. Poate pentru că împrejurările mă fac să-mi doresc lucruri clare, dar şi pentru că, în sinea mea, vreau să-i măsor puterile. Mereu aceeaşi chemare în ajutor. O implorare pentru mişcare. Dar tata nu-i bun de nimic. Ori nu mă aude, ori nu are nici o putere. Mi se pare absolut regretabil faptul că morţii nu au nici o putere. Dezaprob această împărţire radicală a lumilor. Din cînd în cînd, îi atribui o cunoaştere profetică. Mă gîndesc aşa: nu-ţi îndeplineşte dorinţele pentru că ştie că n-o să-ţi facă bine.

Chestia asta mă scoate din sărite, îmi vine să zic, ce te bagi tu, dar măcar pot să iau neimplicarea lui drept un act deliberat. Așa a făcut și cu Jean-Gabriel Vigarello, ultimul bărbat de care m-am îndrăgostit. Jean-Gabriel Vigarello este unul dintre colegii mei, profesor de matematică la Liceul Camille-Saint-Saëns, unde sînt profesoară de spaniolă. Privind acum în urmă, îmi spun că tata a avut dreptate. Dar ce înseamnă să privești în urmă? Înseamnă să fii bătrîn. Valorile cerești ale tatălui meu mă enervează peste măsură, sînt extrem de burgheze, dacă stai să te gîndești bine. Cînd mai trăia, credea în astrologie, în case bîntuite și în tot felul de alte prostioare ezoterice. Ernest, fratele meu, care a făcut mereu din necredința lui un motiv de mîndrie, îi seamănă totuși pe zi ce trece din ce în ce mai mult. Recent, l-am auzit preluîndu-i replica „astrele influețează, dar nu predestinează". Tatălui meu îi plăcea la nebunie formularea, uitasem asta, la care adăuga într-un mod aproape amenințător numele lui Ptolemeu. Mi-am spus, dacă astrele nu predestinează, atunci ce puteai să știi, tată, despre viitorul imanent? Jean-Gabriel Vigarello mi-a stîrnit interesul în ziua în care i-am remarcat ochii. Nu era ușor să-i remarci avînd în vedere tunsoarea lui, cu un păr lung care-i acoperea toată fruntea, o tunsoare și urîtă, și nepotrivită pentru cineva de vîrsta lui. Mi-am spus pe dată, bărbatul ăsta are o soție care nu se ocupă de el (bineînțeles că e căsătorit). Nu lași un bărbat de aproape șaptezeci de ani cu o tunsoare

BIBLIOTECA METROPOLITANĂ BUCUREȘTI

ca asta. Și, mai ales, îi spui, nu-ți ascunde ochii. Ochi de un gri-albăstrui, schimbători, scînteietori ca lacurile de la mare altitudine. Într-o seară, m-am nimerit singură cu el într-o cafenea din Madrid (organizaserăm cu trei clase o vacanță la Madrid), mi-am luat inima în dinți și i-am spus, aveți niște ochi foarte blînzi, Jean-Gabriel, e o nebunie să-i ascundeți în halul ăsta. Din aproape în aproape, după replica asta și o sticlă de Carta de Oro, am ajuns în camera mea, cu ferestre ce dădeau spre o curte cu pisici care mieunau. După ce ne-am întors la Rouen, el s-a afundat din nou în viața lui de zi cu zi. Ne întîlneam pe holurile liceului ca și cum nimic nu s-ar fi întîmplat, părea mereu grăbit, cu ghiozdanul în mîna stîngă și corpul aplecat în aceeași parte, cu bretonul cărunt mai lung ca oricînd. Mi se pare jalnic felul ăsta tăcut al bărbaților de a te trimite undeva în trecut. Ca și cum ar trebui să-ți reamintească, pentru orice eventualitate, că existența e o chestie discontinuă. Îi las un bilețel în dulăpior, mi-am zis. Un bilețel fără urmări, spiritual, care să conțină amintirea unei povești madrilene. I-am pus bilețelul într-o dimineață în care știam că e la școală. Nici un răspuns. Nici în ziua aceea, nici în zilele următoare. Ne salutam ca și cum nu s-ar fi întîmplat nimic. Am fost cuprinsă de un soi de dezamăgire, nu pot să spun că era o dezamăgire din dragoste, ci mai degrabă o dezamăgire din părăsire. E un poem al lui Borges care începe cu „Ya no es mágico el mundo. Te han dejado". „Și lumea

nu mai e magică. Te-au lăsat." Spune *lăsat*, un cuvînt banal, care nu face zgomot. Toată lumea poate să te lase, chiar şi-un Jean-Gabriel Vigarello, cu tunsoarea lui de Beatles cincizeci de ani mai tîrziu. L-am rugat pe tata să intervină. Între timp, am mai scris un bileţel, o frază, „Nu mă uita de tot. Marguerite". *De tot* mi se părea foarte nimerit ca să-i risipesc temerile, în caz că ar fi avut aşa ceva. O mică reamintire pe-un ton glumeţ. I-am zis tatei, eu mă port frumos, dar vezi bine că nu se întîmplă nimic şi că nu mai am mult pînă îmbătrînesc. I-am zis tatei, eu plec de la liceu la cinci după-amiaza, acum e nouă, ai opt ore ca să-i inspiri lui Jean-Gabriel Vigarello un răspuns şarmant pe care să-l găsesc la mine în dulap sau în telefon. Tata n-a mişcat măcar un deget. Privind în urmă, îi dau dreptate. N-a fost niciodată de acord cu capriciile mele absurde. Are dreptate. Alegem chipuri dintr-o sumedenie de alte chipuri, ne inventăm repere în timp. Toată lumea vrea să aibă ceva de povestit. Altădată, mă aruncam spre viitor cu capul înainte. Doamna Compain părea genul care să aibă capricii absurde. Cînd venea singură la hotel, aducea cu ea mai multe valize. În fiecare seară, apărea cu altă rochie, cu alt colier. Purta rujul pînă şi pe dinţi, asta făcea parte din eleganţa ei. Trecea de la o masă la alta, bea cîte un pahar cu un grup, apoi cu altul, plină de antren, făcea conversaţie, mai ales cu bărbaţii. Pe vremea aceea, eram cu soţul şi cu copiii mei. O chilie mică, la căldură, de unde priveşti lumea.

Doamna Compain plutea ca un fluture de noapte. În colțurile unde pătrundea lumina, chiar și o lumină slabă, doamna Compain își făcea apariția pe neașteptate cu aripile ei de dantelă. Încă din copilărie, îmi construiesc reprezentări mentale ale timpului. Văd anul ca pe un trapez isoscel. Iarna e sus, o linie dreaptă bine fixată. Toamna și primăvara sînt agățate în formă de fustă. Iar vara a fost dintotdeauna un pămînt lung și plat. Astăzi, am impresia că unghiurile s-au înmuiat, iar figura nu mai e stabilă. Ce înseamnă asta? Nu pot să devin o doamnă Compain. Voi avea o discuție serioasă cu tata. Îi voi spune că are șansa unică de a acționa pentru binele meu. Îi voi cere să restabilească geometria vieții mele. E vorba de un lucru foarte simplu și ușor de rezolvat. Ai putea oare, mă pregătesc să-i spun, să-mi scoți în cale pe cineva vesel, cu care să pot rîde și căruia să-i placă să se plimbe? Sigur cunoști pe cineva care să-și aranjeze bine fularul, încrucișîndu-l pe sub un palton de modă veche, cineva care să mă țină la brațul lui puternic și să mă ducă prin zăpadă și prin pădure fără să ne pierdem.

Odile Toscano

Totul îl enervează. Părerile, lucrurile, oamenii. Totul. Nu mai putem ieşi undeva fără să se termine prost. Reuşesc să-l conving să iasă, dar, pînă la urmă, aproape întotdeauna îmi pare rău că am făcut-o. Ne luăm rămas-bun de la oameni cu nişte poante tembele, rîdem pe hol, şi-n lift răceala se instalează imediat. Ar trebui ca la un moment dat cineva să studieze această tăcere, specifică maşinii, nopţii, atunci cînd te întorci acasă după ce ţi-ai afişat starea de bine pe sub nasul întregii galerii, un amestec de îndoctrinare şi de minciună faţă de tine însuţi. O tăcere care nu mai suportă nici măcar radioul, cine, în acest război al duşmăniei mute, ar îndrăzni să-i dea drumul? Astă-seară, în timp ce mă dezbrac, Robert mai stă puţin, ca de obicei, în camera copiilor. Ştiu ce face. Le controlează respiraţia. Se apleacă şi se asigură pe îndelete că nu au murit. Apoi sîntem amîndoi în baie. Nici un fel de comunicare. El se spală pe dinţi, eu mă demachiez. Se duce la toaletă. Îl găsesc apoi stînd pe patul din dormitor; îşi verifică e-mailurile pe Blackberry-ul lui, îşi setează alarma. După aceea

se strecoară în aşternuturi şi stinge imediat lumina de pe partea lui. Eu mă aşez pe partea cealaltă a patului, îmi setez alarma, mă dau cu cremă pe mîini, iau un Stilnox, pun dopurile de urechi la îndemînă pe noptieră, la fel şi paharul cu apă. Aşez mai bine pernele, îmi pun ochelarii şi mă instalez confortabil ca să citesc. Nici nu-ncep bine, că Robert, pe un ton cică neutru, spune, stinge, te rog. E primul cuvînt pe care-l pronunţă de cînd am plecat din scara blocului lui Rémi Grobe. Nu răspund. După cîteva secunde, se ridică în fund şi se apleacă pe jumătate peste mine ca să-mi stingă veioza. Reuşeşte s-o stingă. Pe întuneric, îl lovesc peste braţ, pe spate, în fine îl lovesc de mai multe ori şi aprind veioza la loc. Robert spune, de trei nopţi nu dorm, vrei să crăp? Nu ridic ochii din carte şi spun, ia un Stilnox. – Nu iau căcaturi de-astea. – Atunci nu te mai plînge. – Sînt obosit, Odile... Stinge lumina. Stinge-o, ce dracu'. Se ghemuieşte sub aşternuturi. Încerc să citesc. Mă întreb dacă acest cuvînt *obosit* rostit de Robert nu a contribuit cumva mai mult decît orice altceva la înstrăinarea noastră. Nu vreau să-i dau o semnificaţie existenţială. Poţi accepta că un erou literar se retrage în umbră, dar nu şi un soţ cu care împarţi o viaţă domestică. Robert îşi aprinde veioza, dă cearşaful la o parte exagerat de brusc şi se-aşază pe marginea patului. Fără să se întoarcă, spune, mă duc la hotel. Eu tac. El nu se mişcă. Citesc pentru a şaptea oară „În lumina care încă trecea prin jaluzelele

ponosite, Gaylor văzu cîinele culcat sub scaunul-closet, chiuveta cu smalțul scorojit. De pe peretele din față, un bărbat îl privea cu tristețe. Gaylor se apropie de oglindă..." Cine era Gaylor ăsta? Robert stă aplecat în față, cu spatele la mine. Din poziția asta intonează, ce-am făcut, am vorbit prea mult? Sînt agresiv? Beau prea mult? Am gușă? Hai, fă-ți numărul. Ce-a fost în seara asta? Vorbești prea mult, asta-i clar, am zis. – A fost atît de penibil. Și de grețos. – Nu foarte în regulă, într-adevăr. – Grețos. Cu ce naiba se ocupă Rémi Grobe ăsta? – E consultant. – Consultant! Care-i geniul care a inventat un asemenea cuvînt? Nu știu de ce trebuie să suportăm cinele astea absurde. – Nu te obligă nimeni să vii. – Ba da. – Ba nu. – Normal că da. Și proasta aia în roșu, care nici măcar nu știe că japonezii n-au bombă! – Ce contează asta? Cine are nevoie să știe așa ceva? – Dacă nu cunoști forțele de apărare japoneze, de altfel cine le cunoaște?, nu te bagi într-o conversație despre revendicările teritoriale maritime ale Chinei. Mi-e frig. Încerc să trag pilota. Cînd s-a așezat pe marginea patului, Robert s-a pus pe ea fără să vrea. Trag, mă lasă să trag de pilotă fără să se ridice nici măcar un centimetru. Trag și scîncesc ușor. O luptă mută, complet cretină. În cele din urmă, se ridică și iese din cameră. Mă întorc la pagina precedentă ca să pricep cine e Gaylor. Robert apare din nou destul de repede, și-a pus pantalonii. Își caută șosetele, le găsește, se încalță. Pleacă iar. Îl aud cum cotrobăie

pe hol şi deschide un dulap. Apoi mi se pare că se întoarce în baie. La pagina de dinainte, Gaylor discută în capătul unui garaj cu un bărbat pe care-l cheamă Pal. Cine mai e şi Pal ăsta? Mă dau jos din pat. Îmi pun papucii şi mă duc şi eu la baie. Robert şi-a luat pe el o cămaşă, fără să-şi încheie nasturii, stînd pe marginea căzii. Întreb, unde te duci? Face gestul cuiva disperat care spune, nu ştiu, oriunde. Zic, vrei să-ţi fac patul în sufragerie? – Nu-ţi bate capul cu mine, Odile, du-te să dormi. – Robert, am patru audienţe săptămîna asta. – Lasă-mă, te rog. Zic, întoarce-te, sting lumina. Mă văd în oglindă, Robert a aprins lumina greşită. Eu nu aprind niciodată în baie spoturile din tavan, sau măcar le combin cu spoturile de lîngă chiuvetă. Spun, sînt urîtă. M-a tuns aia prea scurt. Robert spune, mult prea. Ăsta e genul de umor al lui Robert. Te şi tachinează, te şi pune pe gînduri. Ar trebui să mă facă să rîd, chiar şi în momentele cele mai crunte. Ar trebui să mă şi pună pe gînduri. Spun, vorbeşti serios? Robert spune, ce fel de consultant e boul ăla? – Despre cine vorbeşti? – De Rémi Grobe. – De artă, de imobiliare, nu ştiu exact. – Un tip care-şi bagă nasul peste tot. Un escroc, ce să mai. Nu-i căsătorit? – Divorţat. – Ţi se pare că-i un tip frumos? De pe hol se aud paşi şi o voce de copil: mamă? Ce are? întreabă Robert, ca şi cum eu aş şti, pe tonul lui brusc îngrijorat care mă nelinişteşte. Sîntem aici, Antoine, spun, sînt cu tata în baie. Antoine apare în pijama, cu ochii-n lacrimi.

– Am pierdut-o pe Doudine. Iar! spun, de-acuma o s-o pierzi pe Doudine în fiecare noapte? La două noaptea, n-avem treabă cu Doudine, facem nani, Antoine! Fața lui Antoine se încrețește aproape cu încetinitorul. Cînd fața i se încrețește în felul ăsta, e cu neputință să-l oprești din plîns. Robert spune, dar de ce-l certi, sărăcuțul de el? Nu-l cert, spun, adunîndu-mi după această frază întreaga mea stăpînire de sine, dar nu înțeleg de ce n-o legăm pe Doudine. Ar trebui s-o legăm în timpul nopții! Nu te cert, puiul meu, dar nu-i momentul acum să ne ocupăm de Doudine. Haide, înapoi în pat. O luăm spre camera băieților. Antoine smiorcăind *Doudiine*, Robert și cu mine în șir indian pe hol. Intrăm în cameră. Simon doarme. Îl rog pe Antoine să se calmeze ca să nu-și trezească fratele. Robert șoptește, o găsim noi, castoraș. O s-o legi? scîncește Antoine, fără să se străduiască deloc să vorbească mai încet. N-o s-o leg, castoraș, spune Robert. Aprind veioza și spun, de ce nu? Am putea s-o legăm seara, într-un fel care să-i placă și ei. N-o să simtă nimic, iar tu o să ai o sfoară subțire de care să tragi... Antoine începe să se smiorcăie ca o sirenă. Puțini copii au o modulație plîngăcioasă atît de insuportabilă. Șșșșșșt! spun. Ce-i? spune Simon. – Ia uite! L-ai trezit pe fratele tău, bravo! – Ce faceți? Am pierdut-o pe Doudine, spune Robert. Simon ne privește cu ochii pe jumătate închiși, ca și cum n-am fi întregi la minte. Are dreptate. Mă ghemuiesc ca s-o caut sub somieră. Bag mîna peste tot, pentru că

nu se vede mare lucru. Robert scormonește prin pilotă. Cu capul băgat sub pat, mormăi, nu înțeleg de ce nu dormi la ora asta! Nu-i normal. La nouă ani, lumea doarme. Deodată o simt, blocată între stinghii și saltea. Am prins-o, am prins-o. E acolo. Ce enervantă e și Doudine asta!... Antoine își lipește animalul de pluș de gură. – Hai, în pat! Antoine se culcă. Îl sărut. Simon se înfășoară în așternuturi și se întoarce cu spatele asemenea cuiva care tocmai a asistat la o scenă patetică. Sting veioza. Încerc să-l împing pe Robert afară din cameră. Dar Robert rămîne. Vrea să compenseze răceala mamei. Vrea să restabilească armonia în camera fermecată a copilăriei. Îl văd cum se apleacă deasupra lui Simon, pe care-l sărută pe ceafă. Apoi, într-o penumbră pe care o adîncesc și mai mult împingînd ușa, se așază pe patul lui Antoine, se întinde lîngă el, îl acoperă cu pătura, o sprijină bine pe Doudine ca să nu mai fugă. Îl aud cum șoptește cuvinte pline de duioșie, mă întreb dacă nu cumva a început o povestioară din pădurea lui Jupîn Ianuarie. Pe timpuri, oamenii plecau de-acasă să vîneze lei sau să cucerească noi teritorii. Aștept în pragul ușii, făcînd din cînd în cînd canatul să scîrțîie ca să-mi exprim exasperarea, chiar dacă postura marmoreeană este deja suficient de grăitoare. În cele din urmă, Robert se ridică. O luăm înapoi pe hol, în tăcere. Robert intră în baie, eu în cameră. Mă întorc în pat. Îmi pun ochelarii. „Pal stătea la birou. Cu mîinile lui grăsuțe odihnindu-se

pe sugativa murdară. În dimineața aceea, îi spuse el lui Gaylor, Raoul Toni intrase în garaj..." Cine e Raoul Toni? Ochii mi se-nchid. Mă întreb ce face Robert în baie. Aud zgomot de pași. Apare. Și-a dat jos pantalonii. De cîte ori în viața asta ne îmbrăcăm și ne dezbrăcăm în felul ăsta nebunesc și amenințător? Spun, ție ți se pare normal ca la nouă ani încă să adoarmă cu jucăria lui preferată? – Sigur că da. Eu aveam una și la optsprezece ani. Îmi vine să rîd, dar mă abțin. Robert își scoate șosetele și cămașa. Își stinge veioza și se strecoară în așternuturi. Cred că știu cine e Gaylor. Gaylor e tipul angajat ca s-o găsească pe fata lui Joss Kroll, și mă întreb dacă Raoul Toni nu apăruse cumva la început, la tombolă... Mi se-nchid ochii. Romanul ăsta polițist e o prostie. Îmi scot ochelarii, sting veioza. Mă întorc pe partea cu noptiera. Îmi dau seama că n-am tras destul perdeaua, și mîine lumina o să intre prea devreme. Nasol. Spun, de ce se trezește Antoine în mijlocul nopții? Robert răspunde, pentru că n-o simte pe Doudine lîngă el. Rămînem amîndoi, o clipă, de-o parte și de alta a patului, uitîndu-ne fiecare la peretele lui. Apoi eu mă întorc, încă o dată, și mă lipesc de el. Robert își pune mîna pe coapsele mele și spune, și pe tine ar trebui să te leg.

Vincent Zawada

În aşteptarea şedinţei de radioterapie la clinica Tollere Leman, mama inspectează fiecare pacient din sala de aşteptare şi spune, cu o voce de-abia reţinută, perucă, perucă, poate, fără perucă, fără perucă... Mamă, mamă, mai încet, spun, te-aude toată lumea. Ce zici? Vorbeşti în barbă şi nu-nţeleg nimic, zice mama. – Ţi-ai pus urechile? – Cum? – Ţi-ai pus aparatul auditiv? De ce nu-l pui? – Pentru că trebuie să-l scot cînd fac raze. – Pune-l deocamdată, mamă. Nu-i bun de nimic, spune mama. Un bărbat de lîngă ea îmi zîmbeşte cu simpatie. Ţine în mîini o bască à la Prinţul de Wales, iar tenul lui palid se potriveşte perfect cu costumul englezesc demodat. Oricum, spune mama scotocind prin geantă, nici măcar nu l-am luat. După ce se întoarce la activitatea ei de observaţie, de-abia dacă are grijă să-şi coboare vocea cînd spune, aia de-acolo nu prinde luna, nu-s eu cea mai bătrînă de-aici, vezi, parcă mă simt mai bine... Mamă, te rog, spun, poftim, uite, e un test simpatic în *Le Figaro*. – Bine, dacă-ţi face ţie plăcere. – Ce legumă, pînă atunci necunoscută în Franţa, a adus la curte Regina Caterina de Medici? Anghinare, broccoli,

roșie? Anghinare, spune mama. – Anghinare, bravo. Care a fost prima slujbă a Gretei Garbo cînd avea paisprezece ani? Ucenică la un bărbier, dublură a lui Shirley Temple în *Little Miss*, curățătoare de heringi la piața din Stockholm, orașul ei natal? Curățătoare de heringi în Stockholm, spune mama. – Ucenică la un bărbier. Ei na, ca să vezi, spune mama, ce proastă sînt, de cînd are heringul solzi! De mult timp, doamnă, dacă-mi permiteți, intervine bărbatul de lîngă ea, căruia îi remarc și cravata gri cu picățele roz, heringul a avut dintotdeauna solzi. Ei na? spune mama, nu, nu, heringii n-au solzi, sînt ca sardinele. Și sardinele au avut mereu solzi, spune bărbatul. Sardinele au solzi, prima noutate pe ziua de azi, spune mama, știai asta, Vincent? La fel ca anșoa și șprotul, adaugă bărbatul, în orice caz, deduc că nu mîncați cușer! Rîde și mă include și pe mine în încercarea lui de-a fi familiar. În ciuda dinților îngălbeniți, a părului rar și cărunt, are o anumită prestanță. Dau din cap cu amabilitate. Din fericire, răspunde mama, din fericire, nu mănînc cușer, și-așa nu mai am deloc poftă de mîncare. La ce doctor sînteți? întreabă bărbatul, desfăcîndu-și puțin cravata cu picățele și luîndu-și poziția pentru conversație. La doctorul Chemla, spune mama. Philip Chemla, cel mai bun, nu există altul mai bun, mă ține în viață de șase ani, spune bărbatul. Pe mine de opt, spune mama, mîndră să fie ținută în viață de și mai mulți ani. Tot plămîn? întreabă bărbatul. Ficat, răspunde mama, prima dată sîn și

apoi ficat. Bărbatul dă din cap cu aerul cuiva care ştie despre ce e vorba. Dar, ştiţi, eu sînt un caz special, continuă mama, nu fac nimic ca restul lumii. Chemla îmi spune de fiecare dată Paulette (îmi zice Paulette, sînt preferata lui), sînteţi cu totul atipică, în traducere, trebuia să crăpaţi de mult. Mama rîde în hohote, la fel şi bărbatul. Cît despre mine, mă-ntreb dacă n-ar fi mai bine să ne întoarcem la test. E formidabil, aşa e, reia mama, care nu mai poate fi oprită, şi mi se pare chiar foarte seducător. Prima dată cînd l-am văzut, am spus, sînteţi căsătorit, doctore? Aveţi copii? N-am copii. Am zis, vreţi să v-arăt eu cum se fac? O strîng de mînă, mîna ei cu pielea uscată şi degradată de medicamente, şi spun, ascultă, mamă. Ce, spune mama, ăsta-i adevărul, a fost încîntat, se amuza ceva de speriat, cum rareori am văzut amuzîndu-se un cancerolog. Bărbatul o aprobă. Spune, Chemla e un domn adevărat, un *mensch*. Într-o zi, n-o s-o uit niciodată, a rostit fraza asta, cînd cineva intră la mine în cabinet, îmi face o onoare. Ştiţi că n-are nici măcar patruzeci de ani? Mama nu e deloc impresionată. Îşi continuă propria tiradă ca şi cum n-ar fi auzit nimic. Vineri, vorbeşte din ce în ce mai tare, i-am spus, doctorul Ayoun (e cardiologul meu) e un medic mult mai bun decît dumneavoastră, o, nu prea cred, ba da, mi-a făcut imediat un compliment legat de pălăria mea cea nouă, în vreme ce dumneavoastră, doctore, nici măcar n-aţi remarcat-o. Trebuie să mă mişc puţin. Mă ridic şi spun,

mamă, mă duc s-o întreb pe secretară cît mai ai pînă intri. Mama se întoarce spre noul ei prieten: înseamnă că se duce să fumeze, fiul meu iese ca să fumeze o țigară, spuneți-i că se omoară la foc mic la vîrsta de patruzeci și trei de ani. Păi așa o să murim împreună, mamă, spun, vezi și tu jumătatea plină a paharului. Foarte amuzant, spune mama. Bărbatul cu cravata cu picățele își strînge nările și trage aer în piept ca și cum s-ar pregăti să spună ceva hotărîtor. I-o tai din scurt, precizînd că nu ies ca să fumez, chiar dacă o doză de nicotină mi-ar prinde foarte bine, ci că mă duc doar pînă la secretară. Cînd mă întorc, o informez pe mama că intră la raze în zece minute și că doctorul Chemla încă n-a sosit. Ah, ăsta e Chemla, certat cu ceasul, nu-i trece prin cap că am putea avea și noi o viață dincolo de toate astea, spune bărbatul, bucuros că și-a putut face vocea din nou auzită și sperînd să păstreze mingea la el în teren. Dar mama a și contraatacat: eu mă-nțeleg foarte bine cu secretara, mă pune mereu la începutul consultațiilor, îi spun Virginie, mă adoră, adaugă mama cu o voce scăzută, îi spun, fiți drăguță, dați-mi mie prima programare, micuța mea Virginie, ei îi place, asta o individualizează. Vincent, dragule, oare n-ar trebui să-i aducem o cutie cu bomboane data viitoare? De ce nu, spun. – Ce? Vorbești în barbă. Spun, e o idee bună. Cu ocazia asta, am putea să scăpăm de Vanille Kipferl de la Roseline, spune mama, nici măcar n-am deschis cutia. Nu știe să le facă, zici că mănînci

nisip. Sărmana Roseline, acum arată ca o legătură de chei tremurînde. Știi că e cu totul altă femeie de cînd fata ei a dispărut în tsunami, e printre cele douăzeci și cinci de corpuri care n-au mai fost găsite niciodată, Roseline crede că mai trăiește, din cînd în cînd mă scoate din sărite treaba asta, îmi vine să-i spun, da, bineînțeles, crescută de cimpanzei care-au făcut-o amnezică. Zic, nu fi rea, mamă. – Nu sînt rea, dar trebuie să fii și fatalist, știi foarte bine că lumea e o vale a plîngerii. Valea plîngerii, o expresie a lui taică-tu, ți-aduci aminte? Răspund da, îmi aduc aminte. Bărbatul cu cravata cu picățele pare să se fi întors la gînduri mai sumbre. S-a aplecat în față, și observ o cîrjă sprijinită de scaun. Îmi trece prin cap că s-ar putea să-l doară vreo parte a corpului și îmi spun că probabil și alte persoane din această sală de așteptare din subsolul clinicii Tollere Leman suferă în tăcere. Știți, spune mama deodată, aplecîndu-se spre bărbat cu o expresie surprinzător de serioasă, soțul meu era obsedat de Israel. Bărbatul își îndreaptă spatele și-și netezește poalele costumului său dungat. Evreii sînt obsedați de Israel, dar eu nu, nu sînt deloc obsedată de Israel, dar soțul meu era. Mi-e greu s-o urmez pe mama în virajul ăsta. Asta dacă nu cumva vrea să corecteze pista falsă a peștilor fără solzi. Da, poate ține să precizeze că toți din familia ei sînt evrei, inclusiv ea, în ciuda ignoranței sale în ceea ce privește legile elementare. Și dumneavoastră sînteți obsedat de Israel? întreabă mama. Firește, răspunde bărbatul.

Îmi place această exprimare laconică. Dacă ar fi după mine, aș putea să glosez în jurul acestui răspuns abisal. Mama vede altfel lucrurile. Cînd l-am cunoscut pe soțul meu, n-avea absolut nimic, spune ea, familia lui ținea o mercerie pe strada Réaumur, una mică de tot, o vizuină. La sfîrșitul vieții, ajunsese angrosist, avea trei magazine și un bloc cu locuințe de închiriat. Voia să lase totul Israelului. – Mamă, ce-ți veni? Ce spui acolo?! Ăsta-i adevărul, zice mama, fără să se obosească măcar să se întoarcă, am fost o familie foarte unită, foarte fericită, singurul punct vulnerabil era Israelul. Într-o zi, i-am spus că evreii n-aveau nevoie de o țară, a fost cît pe ce să mă bată. Altă dată, Vincent a vrut să coboare pe Nil, l-a dat pe ușă afară. Bărbatul se pregătește să facă o remarcă, dar nu-i suficient de rapid, nici nu-și întredeschide bine buzele decolorate, că mama a și-nceput iar. Chemla vrea să-mi schimbe tratamentul. Nu mai suport Xynophrenul. Am mîinile ferfeniță, vedeți doar. Vrea să mă apuc iar de o chimioterapie cu perfuzii, și iar o să-mi cadă părul. Mamă, nu-i ceva sigur, mă bag și eu, Chemla a spus cincizeci la sută șanse. Cincizeci la sută șanse înseamnă sută la sută șanse, spune mama, respingîndu-mi afirmația cu o fluturare a mîinii, dar eu nu vreau să mor ca la Auschwitz, nu vreau să sfîrșesc tunsă zero. Dacă fac tratamentul ăsta, atunci adio păr. La vîrsta mea, nu mai apuc să-l văd crescînd la loc. Și adio pălării. Mama își scutură capul cu o mină îndurerată. Se

ține dreaptă în timp ce vorbește încontinuu, cu gîtul întins ca o tînără evlavioasă. Nu-mi fac iluzii, știți, spune. Dacă stau aici și trăncănesc cu dumneavoastră în sala asta oribilă e ca să le fac pe plac fiilor mei și doctorului Philip Chemla. Sînt preferata lui, îi face plăcere să mă trateze în continuare. Între noi fie vorba, razele astea nu sînt bune de nimic, zero barat. Ar trebui să-mi redea vederea de altădată, iar eu văd mai rău pe zi ce trece. Nu spune asta mama, zic eu, ți s-a explicat că rezultatele nu apar imediat. Ce spui acolo, zice mama, vorbești în barbă. Rezultatul nu e instantaneu, repet eu. Nu e instantaneu înseamnă nu e garantat, spune mama. Adevărul e că Chemla nu-i sigur de nimic. E în tatonări. Eu îi servesc drept cobai, asta e, e nevoie și de cobai. Sînt o fatalistă. Chiar înainte să moară, soțul meu m-a întrebat dacă mai uram Israelul, patria poporului evreu. Am răspuns, o, nu, firește că nu. Ce-ai vrea să-i spui unui om care n-o să mai fie aici? Îi spui ce-și dorește să audă. E ciudat să te agăți de niște valori prostești. În ultimul ceas, cînd totul va dispărea. Patria, cine are nevoie de patrie? Pînă și viața, de la un punct încolo, e o valoare prostească. Pînă și viața, nu vi se pare? spune mama oftînd. Bărbatul stă pe gînduri. Ar putea să-i răspundă, căci mama pare să-și fi oprit vorbăria pe o notă neașteptat de meditativă. Moment în care o asistentă îl cheamă pe domnul Ehrenfried. Bărbatul își ia cîrja, basca à la Prințul de Wales și un pardesiu din loden pus pe scaunul de alături. Fără să se ridice

încă, se apleacă spre mama și-i șoptește: viața poate, dar nu și Israelul. Apoi își sprijină brațul în cîrjă și se ridică cu greu. Sînt chemat la datorie, spune înclinîndu-se, Jean Ehrenfried, a fost o plăcere. Se vede că fiecare mișcare îl costă, dar chipul lui rămîne zîmbitor. Pălăria pe care o purtați astăzi, adaugă el, e cea pentru care ați primit complimentele cardiologului? Mama își pipăie pălăria ca să verifice. Nu, nu, ăsta e lynxul. Cea de la doctorul Ayoun era un fel de Borsalino cu un trandafir din catifea neagră. Atunci vă complimentez eu pentru cea de azi, a înnobilat această sală de așteptare, spune bărbatul. E mica mea tocă din lynx, spune mama fremătînd de încîntare, o am de patruzeci de ani, încă-mi mai vine bine? La perfecție, spune Jean Ehrenfried salutînd-o cu o răsucire de bască. Ne uităm la el cum se duce și dispare în spatele ușii de la radioterapie. Mama își bagă mîinile rănite în geantă. Scoate de-acolo o pudrieră și un ruj și spune, șchioapătă săracul de el, mă întreb dacă nu cumva bărbatul ăsta s-a îndrăgostit de mine.

Pascaline Hutner

Nu ne-am aşteptat deloc la una ca asta. N-am presimţit că totul poate să se dea peste cap. Nu. Nici Lionel, nici eu. Sîntem singuri şi descumpăniţi. Cu cine să vorbim despre asta? Ar trebui să putem vorbi, dar cui să-i încredinţăm un asemenea secret? Ar trebui să-l putem spune persoanelor de încredere, celor plini de compasiune, care nu simt nevoia să facă glume pe tema asta. Nu suportăm nici cea mai mică urmă de umor în această privinţă, chiar dacă sîntem conştienţi, Lionel şi cu mine, că, dacă n-ar fi vorba de fiul nostru, am fi în stare să rîdem. Ba mai mult, ca să fim sinceri pînă la capăt, am rîde în public cu prima ocazie. Nu le-am spus nici măcar lui Odile şi lui Robert. Soţii Toscano sînt prietenii noştri dintotdeauna, chiar dacă nu e foarte uşor să păstrezi o prietenie între cupluri. Una profundă, vreau să zic. Pînă la urmă, singurele relaţii cu adevărat intime între oameni se joacă numai în doi. Ar fi trebuit să ne putem vedea şi separat, numai noi între noi, femeile, sau numai ei între ei, bărbaţii, sau poate chiar încrucişat (asta presupunînd că Robert şi cu mine am fi avut ce să ne spunem între patru

ochi). Soții Toscano își bat joc de felul în care fuzionăm unul cu celălalt. Au dezvoltat față de noi o formă de ironie permanentă care a ajuns să mă oboosească. Nu mai putem spune nici un cuvînt fără ca ei să ne arunce în față imaginea unui cuplu însiropat într-o stare de bine sufocantă. Zilele trecute am avut proasta inspirație de a spune că pregătisem un calcan în crustă (fac cursuri de bucătărie, mă amuză chestia asta). Calcan în crustă? a spus Odile ca și cum aș fi vorbit în altă limbă. – Da, calcan cu o crustă în formă de pește. – Dar cîți erați? Am spus, noi doi, Lionel și cu mine, pentru amîndoi. Numai pentru voi doi, e înfricoșător! a spus Odile. Verișoara mea Josiane, care era cu noi, a spus, de ce, eu chiar aș putea să gătesc numai pentru mine un calcan în crustă. Numai pentru tine, da, se schimbă situația, a supralicitat Robert, un calcan în crustă cu o crustă în formă de pește numai pentru tine, aici o dăm deja în tragic. În general, mă prefac că nu înțeleg ca să nu iasă scandal. Lui Lionel i se fîlfîie. Cînd îi zic de asta, îmi spune că sînt invidioși și că fericirea celorlalți este adesea agresivă. Dacă am povesti ce ni se întîmplă, nu văd cum ar putea cineva să fie invidios pe noi. Dar tocmai din cauză că întruchipăm imaginea însăși a armoniei, mărturisirea catastrofei e atît de dificilă. Îmi și închipui în ce hal s-ar distra pe seama noastră niște oameni ca soții Toscano. Trebuie să ne întoarcem puțin în timp ca să se priceapă cum de s-a ajuns aici. Fiului nostru Jacob, care tocmai a

împlinit nouăsprezece ani, i-a plăcut dintotdeauna Céline Dion. Spun dintotdeauna pentru că această admirație exagerată datează de la cea mai fragedă vîrstă. Într-o zi, copilul ăsta aude într-o mașină vocea lui Céline Dion. Dragoste la prima ascultare. Îi cumpărăm albumul, apoi pe următorul, peretele se umple de postere, iar noi începem să trăim cu un mic fan, cum presupun că mai sînt o mie alții în lume. După un timp sîntem invitați la concerte la el în cameră. Jacob se îmbracă în Céline cu unul dintre combinezoanele mele și face playback peste vocea ei. Îmi amintesc că își confecționa o podoabă capilară din benzile magnetice ale minicasetelor de pe vremea aceea, pe care le demonta. Nu sînt foarte sigură că Lionel aprecia pe deplin acest spectacol, dar era foarte amuzant. Încă de pe-atunci trebuia să suportăm batjocura lui Robert, care ne felicita pentru toleranța și mintéa noastră deschisă. Dar era foarte amuzant. Jacob a crescut. Cu timpul, nu s-a mai mulțumit să cînte ca ea, acum vorbea ca ea și dădea interviuri în gol cu un accent canadian. O imita pe Céline și îl imita și pe René, soțul ei. Era amuzant. Rîdeam. O imita la perfecție. Îi puneam întrebări, adică noi vorbeam cu Jacob, iar el ne răspundea ca Céline. Era foarte amuzant. Era foarte amuzant. Nu știu ce s-a stricat. Cum am trecut de la o pasiune puerilă la acest... nu știu ce cuvînt să folosesc... această dereglare a minții? A ființei?... Într-o seară, la masă, eram toți trei în bucătărie, Lionel i-a spus lui Jacob că s-a săturat

să-l audă maimuțărindu-se în franceza din Québec. Eu pregătisem mîncărică de linte. De regulă, cei doi bărbați se dau în vînt după ea, dar peste noi se lăsase un soi de tristețe. O senzație asemănătoare cu cea pe care o poți avea în intimitate, cînd celălalt se retrage în sine, și tu simți că urmează să fii părăsit. Jacob s-a prefăcut că nu înțelege cuvîntul maimuțăreală. I-a răspuns tatălui său, cu accentul lui de Québec, că, deși trăia în Franța de ceva vreme, el era canadian și n-avea nici cea mai mică intenție să-și nege originile. Lionel a ridicat tonul spunînd că toată povestea asta începe să nu mai fie deloc amuzantă, iar Jacob i-a replicat că nu poate să se „șicaneze"[1] pentru că trebuie să-și protejeze corzile vocale. Din seara aceea îngrozitoare, noi am început să trăim cu Céline Dion în corpul lui Jacob Hutner. Nu ne-a mai spus tată și mamă, ci Lionel și Pascaline. Și n-am mai avut nici un fel de relație cu fiul nostru real. La început, am crezut că e vorba de o criză trecătoare, adolescenții sînt predispuși la astfel de mici accese de delir. Dar, cînd Bogdana, menajera noastră, a venit să ne spună cum îi ceruse, cu multă delicatețe, un umidificator pentru vocea lui (era cît pe ce să-l găsească surprinzător de simplu pentru un star așa de mare), am simțit că lucrurile iau o întorsătură proastă. Fără să-i spun lui Lionel, bărbații sînt uneori prea cu picioarele

1. În franceza vorbită în Québec, „a se șicana" e folosit cu sensul de „a se certa".

pe pământ, m-am dus să-i cer părerea unui magnetizator. Auzisem deja de oameni posedați de diverse entități. Magnetizatorul mi-a explicat că Céline Dion nu este o entitate. Și că, prin urmare, nu e în măsură să o desprindă de Jacob. Entitatea e un suflet rătăcitor care se agață de un om viu. Nu putea să elibereze un bărbat locuit de cineva care cîntă în fiecare seară la Las Vegas. Magnetizatorul m-a sfătuit să merg la un psihiatru. Cuvîntul psihiatru mi s-a înfipt în gît ca un dop de vată. Mi-a trebuit un timp înainte de a fi în stare să-l rostesc acasă. Lionel s-a dovedit a fi mai lucid. N-aș fi putut niciodată să trec peste această încercare fără sprijinul lui Lionel. Soțul meu. Dragostea mea. Un om fidel lui însuși, care n-a ieșit niciodată în față și care n-are nici o apetență pentru soluțiile complicate. Într-o zi, Robert a spus despre el, e un om care caută bucuria, care e în căutarea fericirii, dar a unei fericiri aș spune „cubice". Am rîs de termenul răutăcios, ba chiar i-am dat una lui Robert. Însă așa e de fapt, cubică. Solidă. Bine ancorată. Am reușit să-l ducem pe Jacob la psihiatru, amăgindu-l că era un orelist. Psihiatrul i-a recomandat un sejur la o clinică. Am fost cu totul dată peste cap de faptul că puteam să ne manipulăm copilul atît de ușor. Jacob a trecut vesel pragul sanatoriului, convins că intră într-un studio de înregistrări. Un fel de studio-hotel rezervat starurilor de-același rang, ca să nu fie nevoite să bată drumul în fiecare dimineață. Cînd am intrat în prima zi în camera goală și

albă, am fost la doi pași să mă arunc la picioarele lui și să-i cer iertare pentru această trădare. Le-am spus tuturor că Jacob plecase la un stagiu în străinătate. Tuturor, inclusiv soților Toscano. Singura persoană care ne știe secretul e Bogdana. Se încăpățînează să-i facă prăjituri sîrbești cu nucă și mac, de care Jacob nici măcar nu se atinge, pentru că lui nu-i mai place acum ce-i plăcea înainte. Din punct de vedere fizic, este normal, nu imită o femeie. E ceva mult mai profund decît simpla imitare. Lionel și cu mine am ajuns în cele din urmă să-i spunem Céline. Între noi, se mai întîmplă să-i spunem *ea*. Doctorul Igor Lorrain, medicul psihiatru care se ocupă de el la clinică, ne spune că nu e nefericit, cu excepția momentelor în care se uită la știri. E obsedat de caracterul arbitrar al norocului și al privilegiului său. Asistentele se întreabă dacă n-ar fi mai bine să-i ia televizorul pentru că plînge la știri în fiecare seară, chiar și cînd vine vorba de o recoltă distrusă de grindină. Psihiatrul mai e îngrijorat de încă un aspect al comportamentului său. Jacob coboară în holul de la intrare pentru a da autografe. Își înfășoară mai multe fulare în jurul gîtului ca să nu răcească, asta din cauza turneului mondial, glumește medicul (nu-mi prea place medicul ăsta), și se postează în fața ușii turnante, convins că oamenii care intră în clinică au mers kilometri întregi ca să-l vadă pe el. Acolo stătea și cînd am sosit ieri după-amiază. L-am văzut din mașină, înainte să ajungem în parcare. Aplecat spre un copil, în spatele

geamurilor uşii turnante, ridicol de prietenos, mîzgălind ceva într-un caieţel. Lionel îmi cunoaşte tăcerile. După ce-am parcat maşina, s-a uitat la platani şi a spus, iar era jos? Am dat din cap şi ne-am strîns în braţe fără să mai putem scoate un cuvînt. Doctorul Lorrain ne spune că Jacob îl strigă Humberto. I-am explicat că sigur îl confundă cu Humberto Gatica, inginerul lui de sunet, adică inginerul de sunet al lui Céline. E destul de logic dacă stai să te gîndeşti, pentru că amîndoi seamănă cu regizorul Steven Spielberg. Tot la fel, l-am auzit pe Jacob spunîndu-i Oprah (de la Oprah Winfrey) asistentei din Martinica, iar aceasta se tot agită ca şi cum s-ar simţi flatată. Astăzi a fost o zi atît de complicată. Mai întîi, ne-a spus, cu felul lui de-a pronunţa cuvintele pe care nu pot niciodată să-l imit, nu păreţi prea fericiţi zilele astea, Lionel şi Pascaline. Eu am multă empatie pentru ceilalţi şi-mi face rău să vă văd aşa. Vreţi să vă cînt ceva ca să vă binedispun? Am spus că nu, ar trebui să-şi odihnească vocea, şi-aşa avea destul de lucru cu înregistrările, dar el tot a vrut. Ne-a aşezat unul lîngă celălalt, cum făcea cînd era mic, Lionel pe un scăunel, eu pe fotoliul din scai. S-a apucat de cîntat, în picioare în faţa noastră, ţinînd foarte bine ritmul, o piesă care se cheamă „Love Can Move Mountains". La final, am făcut ce făceam şi cînd era mic, am aplaudat foarte tare. Lionel şi-a pus braţul pe după umărul meu ca să mă susţină. Seara, la plecare, am auzit de pe hol oameni care strigau unii la alţii cu

accent canadian. Hei, David Foster, vino să vezi ceva! Humberto a coborît sau nu? Întreab-o pe Barbra!... Ar trebui și aia să facă un *two years break*!... I-am auzit pufnind și am înțeles că personalul medical se amuza să o maimuțărească pe Céline și anturajul ei. Lionel n-a suportat una ca asta. A intrat în sala de unde ieșeau rîsetele și a spus cu o voce solemnă, care în clipa aceea mi s-a părut și mie ridicolă, eu sînt tatăl lui Jacob Hutner. S-a făcut liniște. Și nimeni nu știa ce să zică. Iar eu am zis, haide, Lionel, nu-i chiar așa de grav. Iar asistentele au început să îngaime niște scuze. Și mi-am tras soțul de mînecă. Nu mai știam nici măcar unde e liftul, am coborît, cu totul derutați, pe niște trepte care scoteau zgomote cînd pășeai. Afară aproape că se înnoptase, ploua un pic. Mi-am pus mănușile și Lionel a luat-o spre parcare fără ca măcar să mă aștepte. Am spus, așteaptă-mă, dragostea mea. S-a întors, cu ochii încrețiți din cauza picăturilor, mi s-a părut că are un cap mic de tot și părul rărit în lumina felinarului. Mi-am spus, trebuie să revenim la o viață normală, trebuie ca Lionel să se întoarcă la birou, trebuie să fim veseli în continuare. În mașină am spus că am chef să merg la Cantina rusească, să beau votcă și să mănînc piroști. Și apoi am întrebat, tu cine crezi că e Barbra? Barbra Streisand, a zis Lionel. – Da, dar la clinică? Crezi că e șefa de etaj cu nasul lung?

Paola Suares

Sînt foarte sensibilă la lumini. Din punct de vedere psihic, vreau să zic. Mă întreb dacă toată lumea e la fel de sensibilă la lumină sau dacă e vorba de o slăbiciune anume. La lumina de afară mă mai adaptez eu. La o vreme mohorîtă mă adaptez. Cerul e pentru toată lumea. Oamenii trec prin aceeași ceață. Interioarele te pun față în față cu tine însuți. Lumina locurilor închise mă atacă personal. Lovește obiectele și sufletul meu. Unele lumini mă privează de orice sentiment al viitorului. Cînd eram mică, mîncam într-o bucătărie care dădea înspre o curte acoperită. Lumina care venea din tavan făcea ca totul să pară cuprins de melancolie și-ți dădea senzația că ești uitat de lume. Cînd am ajuns, pe la opt seara, în fața centrului medical din arondismentul 10, unde tocmai născuse Caroline, i-am propus lui Luc să urce cu mine, dar mi-a răspuns că vrea să aștepte în mașină. M-a întrebat dacă o să dureze mult și am spus nu, nu, chiar dacă întrebarea mi s-a părut deplasată, ca să nu spun de-a dreptul vulgară. Ploua. Strada era pustie. La fel și holul maternității. Am bătut la ușa

camerei. Mi-a deschis Joël. Stînd pe pat, în halat, palidă, fericită, Caroline ținea în brațe o fetiță mică de tot. M-am aplecat. Era frumușică. Foarte delicată, chiar foarte frumoasă. Nu mi-a fost deloc greu să le-o spun și să-i felicit. În încăpere era extrem de cald. Am cerut o vază pentru buchetul de anemone. Joël mi-a spus că florile sînt interzise în rezerve și că va trebui să le iau înapoi. Mi-am scos haina. Caroline i-a dat bebelușul soțului ei și s-a băgat în pat. Joël a luat în brațe micuța povară și s-a așezat în fotoliul de scai, legănînd-o ușor, bucuros peste măsură că a dat viață unei ființe. Caroline a scos un catalog *Jacadi* și mi-a arătat patul pliant de voiaj. Am notat codul. Pe un raft de plastic se aflau pachete pe jumătate desfăcute și mai multe sticle de gel hidroalcoolic. Am întrebat dacă în spital era vreo secție de reanimare, căci eram în pragul apoplexiei. Caroline a spus că nu putem deschide fereastra din cauza micuței și mi-a oferit niște jeleuri de fructe decolorate. Un biberon de unică folosință și un scutec boțit zăceau aruncate în pătuțul transparent. În lumina stranie din tavan, toate țesăturile, așternuturi, prosoape, bavețele, erau galbene. În lumea aceea închisă, infinit de ternă, începea o nouă viață. Am mîngîiat fruntea micuței care adormise, i-am sărutat pe Joël și Caroline. Înainte să ies, am pus anemonele moleșite de căldură pe o tejghea din hol. În mașină, i-am spus lui Luc că fetița prietenei mele chiar e frumoasă. A întrebat, ce facem? Mergem la tine? Iar eu am

spus, nu. Luc a părut surprins. Am zis, am chef de-o schimbare. A băgat cheile în contact şi a pornit maşina într-o direcţie oarecare. Am simţit că era contrariat. – Nu mai suport uşurinţa cu care mergem la mine de fiecare dată. Luc n-a răspuns. N-ar fi trebuit s-o spun în felul ăsta. Am regretat cuvîntul uşurinţă, dar nu poţi fi întotdeauna stăpîn peste situaţie. Ploua în continuare. Am mers fără să ne vorbim. A parcat chiar înainte de Bastille. Am luat-o pe jos pînă la un restaurant pe care-l ştia el şi unde nu mai erau locuri. Luc a parlamentat, dar nu se putea face nimic. Eram deja departe de maşină şi ne învîrtiserăm mult pînă să găsim un loc. La un moment dat, pe stradă, am zis că mi-e frig şi Luc a spus pe un ton care mi s-a părut agasat, hai acolo. – Nu, de ce acolo? – Ţi-e frig. Am intrat într-un loc care nu-mi plăcea deloc şi Luc a acceptat fără să crîcnească masa pe care ne-a propus-o patronul. În timp ce ne aşezam, m-a întrebat dacă îmi convine. Seara începea să şchioapete, n-am avut curaj să spun nu. S-a aşezat în faţa mea, cu coatele sprijinite pe masă, cu mîinile încrucişate şi jucîndu-se cu degetele. Mie tot îmi mai era frig şi nu puteam să-mi scot nici haina, nici fularul. Chelnerul a adus meniul. Luc s-a prefăcut brusc interesat. Părea obosit în lumina fadă de neon. A primit pe telefon un mesaj de la fiica lui cea mică, pe care mi l-a arătat: „Mîncăm rakletă!". Soţia şi copiii lui erau în vacanţă la munte. I-am reproşat în gînd lui Luc lipsa de delicateţe, între paranteze fie spus, mi se pare patetic

ramolismentul ăsta părintesc. Dar am zîmbit amabil. Am spus, ce noroc are. Luc a spus, da. Un da apăsat. Fără lejeritate. Nu eram în starea în care să știu cum să mă apăr de această intonație. Am spus, nu te duci și tu? – Ba da, vineri. Mi-am zis, să se ducă dracului. În meniul ăla nu era absolut nimic ce-aș fi putut mînca. De fapt în nici un meniu din lume, după părerea mea, și am spus, nu mi-e foame, aș vrea doar un pahar de coniac. Luc a spus, eu aș lua un escalop pane cu niște cartofi prăjiți. M-a atacat melancolia în acel separeu jalnic, intim cică. Chelnerul a curățat masa din lemn lăcuit, care nici măcar nu era curată după ce-a plecat. Mă întreb dacă bărbații suferă și ei, fără s-o mărturisească, de genul ăsta de atac. M-am gîndit la fetița înfășată care-și trăia primele ei ore într-o cameră gălbuie. Mi-a venit în minte o poveste pe care i-am spus-o imediat lui Luc ca să umplu timpul cu ceva. Într-o seară, în timpul unei cine, un psihiatru, de altfel, și psihanalist, a reprodus cuvintele unuia dintre pacienții săi care suferea de singurătate. Pacientul acela îi spusese, cînd sînt acasă, mi-e teamă c-o să vină cineva și-o să vadă cît de singur sînt. Psihanalistul adăugase, rîzînd ușor a batjocură, tipul se află într-un cerc vicios. I-am spus și asta lui Luc. Iar Luc, comandînd un pahar de vin alb, a rîs și el a batjocură, la fel ca Igor Lorrain, psihanalistul, prostește, prozaic și detestabil. Ar fi trebuit să plec, să-l las baltă în separeul ăla ridicol, dar în loc de asta am spus, aș vrea să văd unde

locuiești. Luc a făcut pe miratul, ca atunci cînd cineva nu e sigur că a înțeles bine. Am repetat, aș vrea să merg la tine, să văd cum trăiești. Luc m-a privit ca și cum aș fi început să redevin cît de cît interesantă și a fredonat, aha la mine, ștrengărițo?... Am dat din cap într-un mod vag jucăuș și mi-am reproșat pe dată această maimuțăreală, această incapacitate de a rezista în fața lui Luc. Am zis totuși, întorcîndu-mă la discuția de dinainte (tocmai mi se adusese paharul de coniac), nu ți-a plăcut povestea asta cu pacientul? N-ai înțeles-o ca pe o alegorie perfectă a absenței? Absența cui? a zis Luc. – A celuilalt. – A, ba da, sigur, a zis Luc apăsînd tubul de muștar. Ești sigură că nu vrei să mănînci nimic? Ia măcar niște cartofi. Am luat un cartof. Nu sînt obișnuită să beau coniac, nici vreun alt alcool tare. Mi se învîrte capul de la prima înghițitură. Lui Luc nici măcar nu-i trecuse prin minte să mă ducă la hotel. S-a obișnuit atît de tare să vină la mine, încît n-a fost în stare să găsească nici cea mai mică idee de variație. Bărbații sînt de-un fixism total. Noi sîntem cele care produc mișcarea. Ne dăm duhul străduindu-ne să animăm dragostea. De cînd îl cunosc pe Luc Condamine, mă tot dau peste cap. Niște tineri zgomotoși, plini de energie, s-au instalat în separeul din spatele nostru. Luc m-a întrebat dacă mă mai văd cu soții Toscano în perioada asta. Noi ne-am cunoscut acasă la soții Toscano. Luc e cel mai bun prieten al lui Robert. Lucrează la același ziar, dar Luc e reporterul numărul

unu. Am zis că mă întorc acasă tîrziu și că mă văd cu puțină lume. Luc mi-a spus că Robert i se părea deprimat și că îi făcuse cunoștință cu o fată. Ceea ce m-a surprins, pentru că am crezut mereu că Robert nu era același gen de bărbat ca Luc. Am zis, nu știam că Robert are aventuri. – N-are, tocmai de-asta am luat eu problema-n mîini. I-am reamintit că, fiind prietenă cu Odile, nu puteam fi părtașă la asemenea confidențe. Luc a rîs ștergîndu-se la gură. M-a ciupit de obraz cu oarecare milă. Își înfulecase deja castronul de cartofi și se pregătea să atace restul escalopului. Am zis, cine e? – Vai, nu, Paola! Doar ești prietena lui Odile, nu vrei să știi! – Cine e? O cunosc? – Ai dreptate, ar fi urît să știi. – Da, ar fi foarte urît. Bine, spune. – Virginie. Secretară medicală. – Tu de unde o cunoști?... Luc a schițat cu un gest vasta lume a relațiilor sale. Eram brusc binedispusă. Băusem paharul de coniac cu o viteză neobișnuită. Dar eram binedispusă pentru că și Luc era din nou binedispus. A comandat o tartă cu caise, cu două linguriță. Era cam acră și prea cremoasă, dar ne-am bătut pe ultimul fruct. Tinerii rîdeau în spatele nostru și m-am simțit la fel de tînără ca ei. Am zis, mă iei la tine, Luc? A zis, haide. N-am mai știut dacă era o idee bună. N-aveam mintea prea limpede. Încă o clipă lucrurile au continuat să fie relaxate. Alergînd prin ploaie. În mașină, la început, atmosfera a fost relaxată. Apoi am dat pe jos unul dintre CD-urile care se aflau în suportul din mijloc. Discul a ieșit din carcasă și s-a rostogolit pînă

sub scaunul meu. În timp ce-l luam de pe jos, Luc ridicase deja carcasa. Continuînd să conducă, mi-a luat CD-ul din mînă şi l-a băgat în ambalaj. Apoi l-a aşezat la locul lui bătînd uşor cu palma ca să refacă alinierea. Toate astea s-au produs fără zgomot. Fără cuvinte. M-am simţit neîndemînatică şi poate chiar vinovată de indiscreţie. Aş fi putut deduce din această solicitudine că Luc Condamine era maniac, dar mi-a venit doar să plîng prosteşte ca un copil prins cu mîţa-n sac. Nu mi s-a mai părut că era o idee bună să merg la el. În holul blocului, Luc a deschis cu cheia o uşă cu geam. În spate erau un landou şi un cărucior pliant agăţate de balustradă. Luc m-a lăsat să trec în faţă şi am urcat pe jos pînă la etajul trei, pe nişte scări mîncate de un lift invizibil. Luc a luminat intrarea în apartament. Am deslușit nişte rafturi cu cărţi şi un cuier de care erau atîrnate hanorace şi paltoane. L-am scos pe-al meu, la fel şi mănuşile, fularul. Luc m-a poftit în sufragerie. A potrivit un lampadar cu halogen şi m-a lăsat singură o clipă. O canapea, o masă joasă, scaune desperecheate, ca-n orice sufragerie. Un fotoliu din piele destul de uzat. O bibliotecă, nişte cărţi, fotografii în rame dintre care una cu Luc, în biroul oval, hipnotizat de Bill Clinton. O combinaţie de elemente aleatorii. M-am aşezat pe marginea fotoliului din piele. Mai văzusem undeva imprimeul de pe perdea. Luc s-a întors, îşi scosese haina. Mi-a zis, vrei să bei ceva? Am zis, un coniac, ca şi cum devenisem într-o singură seară o femeie

care bea coniac din cinci în cinci minute. Luc a adus o sticlă de coniac și două pahare. S-a așezat pe canapea și a turnat în pahare. A micșorat lumina lampadarului, a aprins un abajur din pînză șifonată și s-a trîntit pe perne, apoi a început să mă măsoare din priviri. Stăteam pe marginea fotoliului, cu spatele drept, picior peste picior, încercînd să-mi iau un aer de Lauren Bacall cu paharul meu de alcool cu tot. Luc se afunda în canapea, avea picioarele desfăcute. Între el și mine, pe un soi de gheridon, se afla o fotografie înrămată cu soția lui rîzînd, aparent într-un golf în miniatură, împreună cu cele două fiice ale lor. Luc a spus, Andernos-les-Bains. Au o casă de vacanță la Andernos-les-Bains. Soția lui e din Bordeaux. Capul începea ușor să mi se-nvîrtă. Cu o încetineală care mi s-a părut aproape melodramatică, Luc s-a apucat să-și descheie cu o mînă cămașa. Am înțeles că ideea era ca și eu să fac același lucru, să mă dezbrac în același ritm, la cîțiva metri de el. Din punctul ăsta de vedere, Luc Condamine are asupra mea o mare putere. Aveam o rochie și, pe deasupra, o jachetă. Mi-am descoperit un umăr. Apoi mi-am scos una dintre mînecile jachetei ca să i-o iau înainte. Luc și-a scos o mînecă de la cămașă. Mi-am scos jacheta, pe care am aruncat-o pe jos. A făcut același lucru cu cămașa lui. Luc era la bustul gol. Îmi zîmbea. Mi-am ridicat rochia și am dat jos un ciorap. Luc și-a scos șosetele. Mi-am dat jos și celălalt ciorap, l-am înnodat și l-am aruncat spre el. Luc și-a descheiat șlițul.

Am aşteptat puţin. Şi-a scos sexul şi brusc mi-am dat seama că sofaua era turcoaz. Un turcoaz strălucitor în lumina artificială de alcov, şi mi-am zis că e destul de surprinzător să alegi o asemenea culoare pentru canapea printre toate celelalte lucruri. M-am întrebat cine se ocupa cu decoraţiunea interioară în cuplul acesta. Luc s-a întins, avea o poziţie lascivă care mi s-a părut în acelaşi timp atrăgătoare şi jenantă. Am privit camera, tablourile în falsa lor penumbră, fotografiile, lampioanele marocane. M-am întrebat ale cui sînt cărţile, chitara, piciorul oribil de elefant. Am spus, tu n-o să laşi niciodată toate astea. Luc Condamine şi-a ridicat capul şi s-a uitat la mine ca şi cum tocmai aş fi rostit o frază cu totul stranie.

Ernest Blot

Cenuşa mea. Nu ştiu ce-ar trebui făcut cu ea. Să fie ţinută undeva sau împrăştiată. Îmi pun întrebarea asta în timp ce stau în bucătărie, în halat, în faţa laptopului. Jeannette tot intră şi iese, ca o femeie bucuroasă că se poate desfăşura în voie într-o zi liberă. Deschide dulapurile, manevrează aparatele, zornăie tacîmurile. Încerc să citesc un ziar în versiune electronică. Spun, Jeannette!... Te rog. Nevastă-mea răspunde, nu te obligă nimeni să te instalezi în bucătărie fix cînd pregătesc eu micul dejun. Un bubuit de furtună ajunge pînă la noi prin fereastra întredeschisă. Mă simt uzat, adus de spate, mijesc ochii, deşi port ochelari. Mă uit la mîna mea rătăcind aiurea pe masă, strîngînd această ustensilă care se cheamă *mouse*; un corp în conflict cu o lume căreia nu-i mai aparţine. Bătrînii, nişte oameni dintr-o altă epocă duşi în viitor, a zis zilele trecute nepotul meu Simon. Un geniu puştiul ăsta. Ploaia începe să bată în geam şi-mi vin în minte imagini cu mări, cu rîuri, cu cenuşă. Tatăl meu a fost incinerat. L-am adunat într-o cutie de metal pătrată, urîtă, vopsită în maro,

culoarea pereților din încăperile Colegiului Henri-Avril din Lamballe. I-am împrăștiat cenușa împreună cu sora mea Marguerite și doi veri de pe un pod din Guernonzé. Voia să fie în Braive. La o sută de metri de casa în care se născuse. La șase seara. În mijlocul orașului. Aveam șaizeci și patru de ani. La cîteva luni după pontajul meu cvintuplu. Nu există nici un loc cu numele lui. Marguerite nu reușește să se obișnuiască la gîndul că nu se află undeva. Cînd mă duc acolo – o dată pe an, e departe –, ori fur o floare de printr-o tufă, ori cumpăr una, pe care o arunc apoi pe furiș. Cade în apă. Și petrec așa zece minute de plenitudine. Tatălui meu îi era frică să fie închis la fel cum fusese fratele lui. Un frate care era opusul lui. Îi plăcea să trăiască pe picior mare. Un fel de Marele Gatsby. Cînd intra într-un restaurant, angajații făceau temenele. Și el a fost incinerat. Ultima lui soție a vrut să-l pună alături de familia lui, în mormîntul lor de faraoni. Ajutorul de băgător în seamă de la pompele funebre a întredeschis ușa din bronz șlefuit, a pus urna pe primul dintre cele douăsprezece rafturi din marmură, apoi a închis-o la loc. În mașină, pe drumul de întoarcere de la cimitir, tatăl meu a spus, toată viața te lauzi c-ai intrat pe ușa din față, iar la final cineva te strecoară printr-o ușă întredeschisă și te-aruncă la întîmplare. Și mie mi-ar plăcea să mă topesc într-un curent. Dar, de cînd am vîndut Plou-Gouzan L'Ic, nu mai am nici un rîu. Cît despre rîul din copilăria mea, nu mai

arată bine deloc. Înainte era sălbatic, ierburile creşteau printre pietre, de-a lungul lui se înălţa un perete de caprifoi. Astăzi malurile sînt betonate, alături s-a construit o parcare. Sau atunci în mare. Dar e prea întinsă (şi mi-e frică de rechini). Îi zic lui Jeannette, aş vrea să-mi arunci cenuşa într-o apă curgătoare, dar încă n-am ales în care. Jeannette opreşte prăjitorul de pîine. Îşi şterge mîinile cu o cîrpă şi se aşază în faţa mea. – Cenuşa ta? Vrei să fii incinerat, Ernest? Prea multă tulburare pe chipul ei. Prea multă patimă. Rîd cu toţi dinţii mei răi, da. – Şi-o zici aşa, ca şi cum ai vorbi de furtună? – Nu-i cine ştie ce subiect de conversaţie. Tace. Netezeşte materialul feţei de masă, ştii că sînt contra. – Ştiu, dar nu vreau să fiu îngrămădit într-un cavou, Jeannette. – Nu eşti obligat să le faci pe toate ca taică-tu. La şaptezeci şi trei de ani. – E vîrsta potrivită ca să faci ca taică-tu. Îmi aşez mai bine ochelarii. Zic, eşti drăguţă să mă laşi să citesc? Mai întîi mă înjunghii şi dup-aia te întorci la ziarul tău, îmi răspunde. Mi-ar plăcea ca pe ecran să apară un ziar. Îmi lipseşte o parolă, un utilizator, oare le ştiu? Fiica noastră Odile şi-a pus în minte să mă recicleze. Îi e teamă să nu ruginesc şi să mă izolez. Cînd mă ocupam de afaceri, nimeni nu-mi cerea să fiu în pas cu modernitatea. Trupuri şerpuitoare fîlfîie pe ecran. Asta mi-aduce aminte de muştele care-mi pluteau prin faţa ochilor cînd eram copil. Îi povestisem despre asta unei prietene. Am întrebat-o atunci, oare sînt îngeri? Mi-a spus că da. Mă cam umflasem

în pene. Nu cred în nimic. Cu atît mai puțin în toate cretinismele astea religioase. Totuși, puțin în îngeri. În constelații. În rolul meu, chiar și infim, din cartea cauzelor și a efectelor. Nu e interzis să-ți imaginezi că ești parte a unui întreg. Nu știu ce naiba face Jeannette cu cîrpa aia în loc să prăjească pîinea. Răsucește colțurile și le înfășoară în jurul arătătorului. Îmi distrage complet atenția. Nu pot să pornesc o discuție serioasă cu soția mea. A te face înțeles e un lucru imposibil. Nu există așa ceva. Cu atît mai mult în cadrul matrimonial unde totul se transformă într-un tribunal criminal. Jeannette își desface cîrpa cu o mișcare bruscă și spune pe un ton sumbru, nu vrei să fii cu mine. Cu tine unde? zic. – Cu mine, în general. – Ba da, Jeannette, vreau să fiu cu tine. – Nu. – În moarte sîntem cu toții singuri. Termină odată cu cîrpa aia, ce tot faci? – Mi s-a părut întotdeauna trist că părinții tăi nu sînt îngropați împreună. Și sora ta e de aceeași părere cu mine. Tata e foarte fericit în Braive, spun. Iar mama ta e tristă, spune Jeannette. – Mama mea e tristă! Iarăși râsul meu răutăcios, mama n-avea decît să se ducă după el în loc să pună unul peste altul corpurile părinților ei ca să-și facă loc în cavoul familiei. A obligat-o cineva? – Ești dezgustător, Ernest. – Nimic nou, zic. Jeannette și-ar dori să mă înfășoare cu ea în giulgiu pentru ca trecătorii să vadă numele noastre împreună. Jeannette Blot și soțul ei devotat, bine legați unul de altul în piatră. Și-ar dori să șteargă pentru totdeauna umilințele vieții noastre conjugale.

Odinioară, cînd nu dormeam acasă, îmi boțea pijamaua înainte de sosirea menajerei. Soția mea se bazează pe mormînt ca să-și ia revanșa în fața gurilor rele, vrea să rămînă o mic-burgheză chiar și-n moarte. Ploaia mitraliază dalele. Cînd mă întorceam de la Bréhau-Monge la Lamballe, unde se afla internatul meu, bătea vîntul de seară. Îmi lipeam nasul de șiroaiele de apă. Era o frază în Renan: „Cînd clopotul bate la ora cinci..." În ce carte? Mi-ar plăcea s-o recitesc. Jeannette a încetat să se mai joace cu cîrpa. Privește undeva, departe, în gol, spre lumina tulburată a zilei. Cînd era tînără, avea un fel de aer obraznic. Semăna cu actrița Suzy Delair[1]. Timpul schimbă pînă și sufletul chipurilor. Spun, nu merit și eu măcar o cafea? Ridică din umeri. Mă întreb cum o să fie ziua asta. Pe vremuri nu dădeam nici o atenție trecerii amețitoare a zilelor și-a nopților, nu știam nici măcar dacă e dimineață, după-amiază sau Dumnezeu știe ce alt moment din zi. Mă duceam la minister, mă duceam la bancă, umblam după femei, eventualele consecințe nu mă îngrijorau niciodată. Mi se mai întîmplă și acum să fiu destul de vioi cît să mai umblu puțin după femei, dar de la o anumită vîrstă încolo preludiile devin obositoare. Jeannette spune, poți la fel de bine să fii incinerat fără să ți se împrăștie cenușa. Nici măcar nu mă obosesc să răspund. Mă întorc la falsa

1. Actriță și cîntăreață franceză, a cărei carieră se întinde din anii '30 pînă în anii '70.

mea activitate cibernetică. Nu sînt împotriva învățării a ceva nou, dar cu ce scop? Ca să-mi stimulez celulele cerebrale, spune fiică-mea. O să-mi schimbe asta viziunea asupra lumii? Și-așa e destul polen și-s destule porcării în aer ca să mai pui și tu niște praf de mort, n-are rost, spune Jeannette. O să rog pe altcineva, îi spun. Pe Odile sau pe Robert. Sau pe Jean, dar mi-e teamă că o să dea colțul înaintea mea prostovanul ăla. Nu mi s-a părut c-ar fi prea în formă marțea trecută. Aruncați-mă în Braive. O să mă întîlnesc cu tata. Dar ai grijă să nu mi se trîntească vreo ceremonie, vreun serviciu funerar sau altă circăraie, fără vorbe sfințite și sforăitoare. Mai știi, poate că și eu o să mor înaintea ta, zice Jeannette. – Nu, nu, tu ești zdravănă. – Dacă mor înaintea ta, Ernest, vreau să fie o binecuvîntare și să povestești cum m-ai cerut de nevastă la Roquebrune. Săraca Jeannette. Într-o vreme care nu mai e acum decît materie incertă, îi cerusem mîna prin vizorul unei temnițe medievale în care o închisesem. Dacă ar ști cît de mult și-a pierdut pentru mine Roquebrune-ul orice fel de semnificație. Că acel trecut s-a dizolvat și s-a evaporat. Două ființe trăiesc una alături de cealaltă, iar imaginația lor le îndepărtează pe zi ce trece fără drept de apel. Femeile își construiesc, înlăuntrul lor, palate fermecate. Iar pe tine te-au îmbălsămat pe undeva pe-acolo și tu n-ai nici cea mai mică idee. Nici o derogare, nici o lipsă de scrupule, nici o cruzime nu sînt luate drept reale. În clipa

eternității, va trebui să spunem povestea unor tinerei. Totul e neînțelegere, și toropeală. – Nu conta pe asta, Jeannette. O să dispar înaintea ta, din fericire. Și tu o să asiști la incinerarea mea. Nu mai miroase a porc pîrlit ca înainte, stai liniștită. Jeannette împinge scaunul cît colo și se ridică. Aruncă și cîrpa aia pe masă. Stinge aragazul pe care-și dă duhul apa în care fierbeau ouăle și scoate din priză prăjitorul de pîine. Înainte să iasă, îmi aruncă, bine măcar că taică-tu n-a ales să fie ciopîrțit în bucățele, că ai fi vrut și tu să fii ciopîrțit în bucățele. Cred că stinge și becul. Lumina zilei nu e suficient de puternică, așa că rămîn ca-ntr-o debara întunecată. Scot din buzunar pachetul de Gauloises. I-am promis doctorului Ayoun că nu mai fumez. La fel cum i-am promis că o să mănînc salată și friptură. E chiar amabil Ayoun ăsta. Hai, una singură n-o să mă omoare. Privirea îmi cade pe plasa cu creveți din lemn, agățată de ani buni pe perete. Acum cincizeci de ani, cineva o scufunda pe sub alge și prin crăpături. Pe vremuri, Jeannette punea în plasă bucheţele de cimbru, dafin, tot felul de ierburi. Obiectele se adună și nu mai folosesc la nimic. Nici noi. Ascult ploaia care s-a mai potolit un pic. La fel și vîntul. Aplec ecranul laptopului. Tot ce se află sub ochii noștri a trecut deja. Nu sînt trist. Lucrurile sînt făcute să dispară. O să plec fără tam-tam. N-o să rămînă după mine nici sicriu, nici oase. Totul va continua ca-ntotdeauna. Totul se va duce vesel în apă.

Philip Chemla

Mi-ar plăcea să sufăr din dragoste. Acum cîteva seri, la teatru, am auzit replica asta: „Tristețea de după raporturile sexuale intime ne e, firește, bine-cunoscută. [...] Da, ei știm să-i ținem piept." Era din *O, ce zile frumoase!* a lui Beckett. O, ce zile frumoase de tristețe pe care eu n-o cunosc. Nu visez la uniuni, la idile, nu visez la nici o fericire sentimentală, mai mult sau mai puțin durabilă, nu, eu aș vrea să cunosc o anumită formă de tristețe. O ghicesc. Poate că am simțit-o deja. O senzație la jumătatea drumului între lipsă și inima grea din copilărie. Aș vrea să dau, printre sutele de corpuri pe care le doresc, peste cel care ar avea darul să mă rănească. Chiar și de la distanță, chiar și în absență, chiar și zăcînd într-un pat, întorcîndu-mi spatele. Peste amantul înarmat cu un tăiș nevăzut care te jupoaie. Asta e semnătura dragostei, o știu din cărțile pe care le citeam acum multă vreme, înainte ca medicina să-mi acapareze tot timpul. Între mine și fratele meu n-a existat niciodată vreun cuvînt. Cînd aveam zece ani, a venit în patul meu. Era cu cinci ani mai mare ca mine. Ușa

era întredeschisă. N-am înțeles foarte bine ce se întîmpla, dar știam că e interzis. Nu-mi amintesc exact ce lucruri făceam. Ani de-a rîndul. Mîngîieri, frecări. Îmi amintesc de ziua în care a venit și de primul meu orgasm. Asta-i tot. Nu sînt foarte sigur dacă ne sărutam sau nu, dar, dacă mă iau după importanța pe care sărutatul a căpătat-o apoi în viața mea, probabil că da. Pe măsură ce timpul trecea, pînă la căsătoria lui, eu eram cel care i-o cerea. Nici un cuvînt între noi. În afară de *nu* atunci cînd apăream. Spunea nu, dar ceda întotdeauna. Între mine și fratele meu, tot ce-mi aduc aminte sînt tăcerile. Nu discuții, nu limbaj cu care să întreținem o viață imaginară. Nici o suprapunere între sentiment și sex. În spatele grădinii, era garajul. Printr-un ochi de geam spart mă uitam la viața de pe stradă. Într-o noapte, m-a văzut un gunoier și mi-a făcut cu ochiul. Era noaptea, era întunericul, bărbatul interzis împingîndu-și căruțul. După aceea, cînd nu mai eram așa tînăr, porneam la vînătoare de gunoieri. Tatăl meu era abonat la revista *Vivante Afrique*. Avea un frate în Guineea. A fost prima mea revistă porno. Corpuri mate pe hîrtie mată. Țărani bine făcuți, protectori, aproape goi, care străluceau pe foaie. Pe un perete, deasupra patului meu, o agățasem pe Nefertiti. Veghea ca o icoană inaccesibilă și întunecată. Înainte de internat, mă duceam să mă ofer arabilor prin scuaruri. Ziceam, folosește-mă. Într-o zi, într-o scară de bloc, am simțit, în timp ce ne dezbrăcam, că tipul

voia să-mi fure banii. Am zis, vrei bani? S-a prăbuşit în braţele mele. Lucrurile au devenit simple, aproape tandre. Tatăl meu nu cunoaşte o parte considerabilă din viaţa mea. E un om drept, ataşat ideii de filiaţie. Un evreu autentic şi bun. Mă gîndesc adesea la el. Mă simt mai liber de cînd am început să plătesc. Locul meu e acum legitim, chiar dacă trebuie să reglez raportul de putere. Cu unii dintre băieţi discut. Îmi pasă de viaţa lor, îi tratez cu respect. În secret îi spun tatei, e-adevărat că am făcut un mic ocol, dar nu m-am abătut de la drumul principal. Sîmbătă seara, uneori şi în timpul săptămînii, după ce termin consultaţiile, cînd nu am vreo şedinţă, mă duc în Bois[1], în cinemauri, în zonele în care sînt băieţii care-mi convin mie. Le spun, îmi plac pulile mari. Cer să le-o văd. Ei o scot. E sculată sau nu. De ceva vreme încoace, cînd aleg pe cineva, vreau să ştiu dacă pălmuieşte. (Nu dau mai mult pentru o palmă. Palma nu trebuie luată în calcul la negociere.) Înainte, puneam întrebarea asta pe parcurs. Acum întreb la început. E o întrebare incompletă. Cea adevărată ar suna cam aşa: Dai palme? Şi imediat apoi, consolezi? Nu poţi să-ntrebi aşa ceva. Şi nici nu poţi să zici, consolează-mă. Tot ce pot să fac e să spun, mîngîie-mă pe faţă. Mai mult n-aş îndrăzni. Există cuvinte care

1. Bois de Boulogne, pădure întinsă din zona vestică a Parisului, cunoscut loc de agrement cu parcuri, hipodrom, teatru de vară etc., în care noaptea se desfăşoară o intensă activitate de prostituţie.

nu-și au rostul acolo. *Consolează-mă* e un imperativ straniu. Printre toate celelalte imperative, linge-mă, pălmuiește-mă, sărută-mă, bagă limba (mulți n-o fac), consolează-mă nu-ți trece prin cap. Ce vreau eu cu adevărat nu se poate rosti. Să fiu lovit peste față, să-mi ofer fața palmelor lor, să-mi pun la dispoziție buzele, dinții, ochii, și-apoi deodată să fiu mîngîiat, cînd nici nu mai credeam c-o să se întîmple, și din nou lovit în ritmul potrivit, cu măsura potrivită, și cînd voi fi ejaculat, să fiu luat în brațe, purtat, acoperit de sărutări. Perfecțiunea aceasta nu există, în afară, poate, de dragostea pe care eu n-o cunosc. De cînd plătesc și pot să decid desfășurarea evenimentelor, îmi aparțin numai mie însumi. Fac ceea ce nu pot să obțin în viața reală: îngenunchez, mă supun. Îmi înfig genunchii în pămînt. Mă întorc la supunerea totală. Banii ne leagă la fel ca oricare altă formă de atașament. Egipteanul și-a pus mîinile pe fața mea. Mi-a cuprins fața, și-a așezat palmele pe obrajii mei. Mama făcea gestul ăsta cînd aveam otită, voia să domolească arsura febrei prin simpla atingere a mîinii ei. Altfel, în viața de zi cu zi, păstra distanța. Egipteanul mi-a lins gura. A dispărut în noapte, la fel ca gunoierii de altădată. Îl caut de-atunci. Măsor aleea laterală în sus și-n jos, mă afund în pădure. Nu e acolo. Dacă mă concentrez, încă simt umezeala limbii lui pe buzele mele. Un concentrat amețitor dintr-un lucru care mi-e străin. Jean Ehrenfried, un pacient la care țin mult, mi-a făcut cadou *Elegiile duineze* ale lui

Rilke. Mi-a zis, niște poezie, domnule doctor, poate o să aveți timp. A deschis cartea în fața mea și mi-a citit primele cuvinte (am remarcat în treacăt că timbrul lui s-a mai împuținat de la ultima noastră întîlnire), „Cine, dacă-aș striga, m-ar auzi din cetele îngerilor?"[1]. E o cărțulie. Stă lîngă patul meu. Am recitit versul gîndindu-mă la vocea slăbită a lui Ehrenfried, la combinațiile lui de cravate cu picățele și batiste extravagante. Poezia mă așteaptă sub veioză de cîteva săptămîni. Mă trezesc la șase jumate în fiecare dimineață. Îmi văd primul pacient o oră mai tîrziu. Pot să văd cam treizeci pe zi. Predau, scriu articole în reviste internaționale de oncologie și radioterapie, merg la vreo cincisprezece congrese pe an. Nu mai am vreme să privesc existența în perspectivă. Uneori prietenii mă mai iau pe la teatru. Am văzut de curînd *O, ce zile frumoase!*. O umbreluță sub un soare zdrobitor. Corpul care se afundă puțin cîte puțin, aspirat de pămînt, ființa care vrea să dureze veșnic *cu inima ușoară* și se bucură de mici surprize. Cunosc asta bine. O admir în fiecare zi. Dar nu sînt sigur că vreau să mai aud alte cuvinte. Poeții n-au sentimentul timpului. Oamenii ăștia te atrag în melancolii inutile. Nu i-am cerut egipteanului numărul de telefon. În general, nu-l cer. La ce bun? Mi s-a mai întîmplat să iau numere de telefon. Nu și pe-al lui. A lăsat undeva

1. Rainer Maria Rilke, *Elegiile duineze. Sonetele către Orfeu*, traducere de George Popa, Polirom, Iași, 2000.

în mine o urmă pe care nu pot s-o definesc. Poate că are de-a face cu geniul ăsta rău care e Beckett. Nu pe egiptean îl caut eu prin pădure, în spatele gardului de la Passy. L-am căutat chiar și în cabine, unde nu l-am văzut niciodată. Miroase-a tristețe. Un lucru imperceptibil, mai profund decît ne putem da seama și care nu are nimic de-a face cu realul. Viața mea e frumoasă. Fac ce-mi place. Dimineața mă trezesc ca o baterie. Am descoperit că sînt puternic. În stare să iau decizii, să-i asum riscuri, vreau să spun. Pacienții au numărul meu de mobil, pot să mă sune la orice oră. Le datorez multe. Vreau să fiu la înălțimea lor (e unul dintre motivele pentru care vreau să fiu mereu la zi și să practic o cancerologie altfel decît clinică). Știu de mult că moartea există. Înainte să fac medicina, aveam deja ceasornicul în cap. Nu dau vina pe fratele meu. Nu știu exact care e locul lui în viața mea. Complexitatea umană nu se reduce la nici un principiu de cauzalitate. Poată că, dacă n-aș fi trăit acești ani de singurătate, aș fi avut curaj să înfrunt prăpastia unei relații care să-mi ofere și sex, și dragoste. Cine poate ști? În general, plătesc după. Aproape întotdeauna. Celălalt trebuie să aibă încredere în mine, un fel de dovadă de prietenie. Pe egiptean l-am plătit înainte. Pură întîmplare. N-a băgat bancnota în buzunar, a ținut-o în mînă. Bancnota se afla în cîmpul meu vizual în timp ce i-o sugeam. Mi-a băgat-o în gură. Am supt pula și banii. Mi-a vîrît bancnota în gură și mi-a pus mîna pe față. Un

jurămînt fără urmări pe care nimeni nu-l va afla niciodată. Cînd eram mic, îi dădeam mamei din cînd în cînd cîte o pietricică sau o castană găsite pe jos. Îi mai cîntam și cîntecele. Ofrande inutile și, în același timp, nemuritoare. Mi s-a întîmplat adesea să-mi conving pacienții că prezentul e singurul lucru real. Băiatul egiptean mi-a băgat bancnota în gură și mi-a pus mîna pe față. Am luat tot ce mi-a dat, pula lui, banii, bucuria, amărăciunea.

Loula Moreno

Anders Breivik, norvegianul care a împuşcat şaizeci şi nouă de persoane şi a omorît cu o bombă încă vreo opt, a spus la tribunalul din Oslo, „în mod normal, sînt un tip foarte simpatic". Cînd am citit replica asta, m-am gîndit imediat la Darius Ardashir. În mod normal, cînd nu e ocupat să mă distrugă pe mine, Darius Ardashir e foarte simpatic. În afară de mine, poate şi de nevastă-sa, şi de cele care au avut nefericirea de-a se ataşa de el, nimeni nu ştie că e un monstru. Jurnalista care-mi ia interviu în dimineaţa asta e genul de femeie care-şi bea ceaiul cu gesturi precaute şi cu o seamă de mici ritualuri enervante. Ieri, pe la şase seara, Darius Ardashir mi-a spus, te sun eu înapoi peste un sfert de oră. Pe masă, mobilul meu nu sună şi nu se aprinde. E ora prînzului. Noaptea trecută aproape că am luat-o razna. Jurnalista spune, tocmai aţi împlinit treizeci de ani, aveţi vreo dorinţă anume? – Am o sută. – Una dintre ele. Spun, să joc rolul unei călugăriţe. Sau să am părul ondulat. Răspunsuri consternante. Vreau să fac pe deşteapta. Nu ştiu să rămîn cu eleganţă la suprafaţa

lucrurilor. – Călugăriță! Își confecționează un zîmbet puțin cam chinuit care e menit să confirme că n-aș fi prima alegere pentru un astfel de rol. – De ce nu? – Care e cel mai mare defect al dumneavoastră? – Am o mie. – Cel de care ați vrea să scăpați? – Prostul meu gust. – Aveți gusturi proaste? În ce domeniu? Zic, la bărbați. Regret instantaneu. Întotdeauna vorbesc prea mult. Lîngă noi, o fată șterge o masă. Dă cu o cîrpă umezită peste lemnul lăcuit făcînd gestul circular care trebuie, mută suportul de chibrituri, pune meniul de prăjituri pe cealaltă masă, apoi așază lucrurile la locul lor inițial și pleacă. De-acolo de unde stau eu, o văd cum cere la bar o nouă sarcină. Ospătărița cea adevărată îi dă o tavă pe care a pus cartoane publicitare îndoite în formă de cort, îi arată mesele goale, fetița începe să le împartă pe fiecare lîngă cîte-un ghiveci cu violete. Ador seriozitatea ei. Jurnalista spune, aveți un tip anume de bărbat? Mă aud răspunzînd, masculii periculoși și irațional. Strecor cu un rîs înfundat, să nu scrieți asta, doamnă, spun numai prostii. – Păcat. – Nu sînt atrasă de bărbații frumoși, de tipul *Mad Men*, mie-mi plac ăia mici și stîlciți, care par mereu prost-dispuși, care nu vorbesc prea mult. Aș putea s-o lungesc, dar e cît pe ce să mă înec cu un sîmbure de măslină. Spun, să nu scrieți toate astea. – Păi le-am scris. – Să nu le publicați, nu interesează pe nimeni. – Dimpotrivă. – N-am chef să vorbesc despre mine în felul ăsta. – Cititorii sînt onorați, le faceți un cadou.

Își trage fusta sub fund și cere mai multă apă caldă pentru ceai. Eu termin măslinele și comand un al doilea pahar de votcă. Mă las îmbrobodită, n-am nici o autoritate asupra oamenilor ăstora. Jurnalista mă întreabă dacă sînt răcită. Zic, nu, de ce? I se pare că vocea mea e mai groasă în realitate. Spune că am intonații de alcov. Rîd prosteşte. Crede că-mi face plăcere cu expresia asta tîmpită. Mobilul meu de pe masă nu dă nici un semn de viață. Nici unul. Nici unul. Fetița trece iarăși în legea ei printre canapele, cu bărbia împinsă înainte. – De unde vine Loula Moreno? Nu e numele dumneavoastră adevărat? – Vine de la un cîntec al lui Charlie Odine... „Promisiuni deșarte făcute pe genunchi / În paturi de impresari care ți-ar putea fi unchi / Loula, aștepți ca ziua cea mare să vină / La intrarea-n palate unde stai ca-n vitrină..." – Și vine ziua cea mare? – În cîntec? Nu. La dumneavoastră a venit? – Nici la mine. Îmi termin votca și rîd. E minunat că putem să rîdem. E ca un joker. Funcționează în orice sens. Puștoaica pleacă. S-a transformat la loc într-un copil cu impermeabil și ghiozdan. În momentul în care dispare în spatele ușii cu geam, îl văd intrînd pe Darius Ardashir. Știu că vine în barul ăsta. Ce să mai, am ales barul ăsta în speranța infimă că o să-l zăresc. Dar Darius Ardashir nu e însoțit de conspiratorii lui obișnuiți în costum și cravată închise la culoare (n-am înțeles niciodată ce face el de fapt, e genul de tip al cărui nume e legat astăzi de politică, iar mîine de un

consorţiu industrial sau de o vînzare de arme), e cu o femeie. Dau pe gît paharul dintr-o înghiţitură şi glota mea ia foc. Nu sînt obişnuită să beau. Cu atît mai puţin dimineaţa. Femeia e înaltă, genul clasic cu un coc blond. Darius Ardashir o conduce spre două fotolii-colţar, lîngă pian. Are părul ud. I-a pus mîna pe talie. N-am auzit întrebarea jurnalistei. Am spuş, pardon, scuze? Ridic braţul spre chelner, comand încă un pahar de votcă. Îi spun jurnalistei, asta mă trezeşte, n-am prea dormit azi-noapte. Mereu trebuie să mă justific. E absurd. Am treizeci de ani, sînt celebră, pot să dansez pe marginea oricărei prăpăstii. Darius Ardashir încearcă să închidă o umbreluţă cu imprimeu. Se luptă cu balenele fără vreo urmă de inteligenţă. Pînă la urmă, turteşte tijele cu forţa şi înfăşoară pînza absolut aiurea. Femeia rîde. Scena asta mă termină. Jurnalista spune, aveţi nostalgia propriei copilării? După felul în care s-a aplecat spre mine, aşa cum o faci cu persoanele surde, îmi închipui că probabil a mai pus întrebarea asta cel puţin o dată. A, nu, deloc, spun, nu-mi plăcea cînd eram mică, voiam să fiu mare. Se apleacă şi mai mult, spune o chestie pe care n-o aud, iau mobilul, mă ridic, spun, scuzaţi-mă o secundă. Mă îndrept spre toaletă cît mai discret cu putinţă. Mă clatin puţin din cauza votcii. Mă studiez în oglindă. Sînt palidă, îmi convin ochii încercănaţi. Sînt o tipă atrăgătoare. Scriu pe mobil, „Te văd". Îi trimit mesajul lui Darius Ardashir. Acum cîteva zile, i-am spus că sînt sclava lui şi că

vreau să mă țină în lesă. Darius Ardashir mi-a răspuns că nu-i place să fie incomodat de nimic și că pînă și-o valijoară îl deranjează. Mă întorc fără să fiu deloc precaută. Nu mă uit înspre pian. Cînd jurnalista mă vede, chipul i se luminează într-un fel aproape matern. Zice, putem să reluăm? Spun, da. Mă așez. Sigur a primit mesajul meu, Darius Ardashir trăiește agățat de telefonul lui. Îmi încordez coapsele, îmi întind gîtul de lebădă. Nu trebuie în nici un caz să privesc înspre el. Jurnalista scotocește printre notițe și spune, ați spus... – Dumnezeule. – Ați spus, bărbații sînt musafirii dragostei. – Am zis eu așa? – Da. – Nu-i rea fraza asta. – Puteți dezvolta? Zic, oare o să-mi spună cineva ceva dacă fumez? Spune, mă tem că da. Ecranul telefonului se aprinde. Darius A. îmi răspunde. „Bună, ștrengărițo". Mă întorc. Darius Ardashir comandă băuturile. Poartă un sacou maro peste o cămașă bej, femeia blondă e îndrăgostită de el, se vede de la o poștă. *Bună, ștrengărițo* ca și cum nimic nu s-ar fi întîmplat. Darius Ardashir este geniul prezentului pur. Noaptea șterge orice urmă de peste zi și cuvintele saltă la fel de ușoare ca niște baloane cu heliu. Trimit „Cine e?". Regret numaidecît. Scriu „Nu, mi se rupe". Dar șterg, din fericire. Jurnalista oftează și se trîntește pe spătarul fotoliului. Scriu „Trebuia să luăm cina împreună aseară? Nu?!". Șterg, șterg. Reproșurile îi fac pe bărbați să fugă mîncînd pămîntul. La început, Darius Ardashir îmi spunea, te iubesc cu capul, cu inima și cu pula. Îi repetasem

replica asta lui Rémi Grobe, cel mai bun prieten al meu, care mi-a zis, ce poet, tipul ăsta al tău, o s-o testez şi eu, probabil că merge la toante. La mine a mers de minune. N-am chef să aud o muzică prea subtilă. Îi spun jurnalistei, despre ce vorbeam? Dă din cap, nici ea nu mai ştie. Mi se-nvîrte capul. Îi fac semn chelnerului, îi cer un nou mix sărat cu multe nuci caju. N-o să las *Cine e?* singur. E prea slăbuţ. Cu atît mai mult cu cît nu-mi răspunde. Îmi vine o idee bună. Scriu „Spune-i că ţie îţi plac numai începuturile". Excelent. Trimit. Nu, nu trimit. Fac ceva şi mai şi. Îl mai strig o dată pe chelner. Vine cu chipsurile şi nucile caju. Îi cer o hîrtie. Îi spun jurnalistei, scuzaţi-mă, cred că sînt cam incoerentă în dimineaţa asta. Ridică o mînă moale în semn de descurajare totală. N-am timp să mă simt jenată. Chelnerul îmi aduce o foaie mare de hîrtie. Îl rog să aştepte. Scriu fraza în jumătatea de sus a paginii şi o îndoi cu grijă. Îl rog pe chelner să i-o dea discret bărbatului cu sacou maro de lîngă pian, fără să-i dezvălui expeditorul. Chelnerul spune cu o voce înspăimîntător de limpede, domnul Ardashir? Confirm clipind o dată. Pleacă. Mă reped la mixul de fistic şi nuci caju. Sub nici o formă nu trebuie să mă uit ca să văd ce se întîmplă în partea dinspre pian. Jurnalista şi-a revenit din toropeală. Şi-a scos ochelarii şi i-a pus înapoi în toc. Începe să-şi facă ordine prin hîrtii. Nu pot să fiu părăsită fix acum. Îi spun, ştiţi, mă simt bătrînă. La treizeci de ani nu te mai

simți tînără. Azi-noapte, n-am putut să dorm, am citit jurnalul lui Pavese. Îl știți? Îl țin pe noptieră, îmi face bine să citesc lucruri triste. Are o frază în care spune „nebunii, blestemații au fost copii, s-au jucat și ei ca tine, au crezut că-i așteaptă ceva frumos". Să nu scrieți asta, dar am crezut multă vreme că voi avea o viață scurtă în meseria asta. Jurnalista mă privește îngrijorată. E drăguță săraca de ea. Chelnerul se întoarce cu foaia îndoită. Tremur. O țin o clipă în mînă, după care o desfac. Sus e fraza mea, „Spune-i că-ți plac numai începuturile", jos, cu litere fine și negre, a scris „Nu întotdeauna". Nimic altceva. Fără punct. La cine se referă cuvintele astea? La mine? La femeia aia?... Întorc capul în direcția pianului. Darius Ardashir și femeia sînt foarte binedispuși. Jurnalista se apleacă spre mine și spune, vă aștepta ceva frumos, Loula.

Raoul Barnèche

Am mîncat un popă de treflă. Nu de tot, dar aproape. Sînt un om care a ajuns în halul în care să poată băga în gură un popă de treflă, să rupă o bucată, să-l mestece aşa cum un sălbatic ar mesteca nişte carne crudă şi să-l înghită. Am făcut-o eu. Am mîncat o carte cu care au umblat zeci de oameni înaintea mea, în plin turneu de la Juan-les-Pins[1]. Recunosc un singur lucru, eroarea de început. Aceea de a juca împreună cu Hélène. De a mă fi lăsat prostit de sentimentalismul dulceag al femeilor. Ştiu de ani buni că nu trebuie să mai fac echipă cu nevastă-mea Hélène. Vremea în care puteam să facem asta, într-o atmosferă de armonie – cuvîntul e exagerat şi nu există aşa ceva în bridge –, să zicem de indulgenţă, cel puţin din partea mea, într-o atmosferă, caut cuvîntul potrivit, de conciliere, a trecut de mult. La un moment dat am cîştigat împreună campionatul Franţei la perechi mixte open, o întîmplare fericită. De atunci,

1. Festivalul de bridge de la Juan-les-Pins este cea mai mare manifestare de gen din Europa şi una dintre cele mai mari din lume.

alianța noastră n-a mai produs nici o scînteie și mi-a aruncat în aer coronarele. Hélène nu știa să joace bridge cînd ne-am cunoscut. Un amic a dus-o într-o cafenea în care noaptea se juca bridge. Studia ca să devină secretară. S-a așezat, s-a uitat. S-a întors. Am învățat-o tot. Tatăl meu era tehnician de utilaje la Renault, iar mama era croitoreasă. Hélène venea din nord. Părinții ei erau muncitori în domeniul textil. Astăzi s-a mai democratizat, dar altădată nu prea găseai prin cluburi oameni ca noi. Înainte să las totul pentru jucat, eram inginer chimist la Labinal. Ziua la Saint-Ouen, serile la Darcey, în Place Clichy, apoi prin cluburi. Weekendurile la hipodrom. Micuța Hélène venea din urmă. Nu poți transmite cuiva pasiunea pentru cărți. Există în creier un sertar special pentru asta. Există un sertar numit *cărți de joc*. Cine nu-l are nu-l are. Poți să iei toate lecțiile din lume, nu-i nimic de făcut. Hélène îl avea. Pe distanțe mici, juca onorabil. Femeile nu se pot concentra vreme îndelungată. După treisprezece ani de bridge separat, Hélène s-a trezit într-o dimineață și a propus să refacem perechea la turneul de la Juan-les-Pins. Juan-les-Pins, cerul albastru, marea, amintirea unui han la Cannet, Dumnezeu știe ce imagini mai avea ea în minte. Ar fi trebuit să spun nu și am zis da ca orice bărbat care îmbătrînește. Drama s-a produs la a șaptesprezecea donă. Contract de cinci pici cerut de nord-sud. Atac un doi de carou, mic de la mort, as la Hélène, mic. Hélène trage asul ei de treflă, nordul pune mic, am

trei trefle cu popă, pun nouarul, mic de la mort. Ce face Hélène? Ce face o femeie care-a învăţat totul de la mine şi care a devenit chipurile jucătoare de primă ligă? Rejoacă carou. Eu pusesem nouarul de treflă, şi Hélène joacă carou! Aveam trei levate în cap, n-am făcut decît două. La finalul partidei, mi-am fluturat ostentativ popa de treflă şi am strigat, acuma unde-l mai pun pe ăsta? Îl halesc? Vrei să mă omori, Hélène? Vrei să fac un atac în mijlocul Palatului congreselor? I-am fluturat cartea pe sub nas şi-am băgat-o în gură. După ce-am început s-o mestec, am rostit, ai văzut, idioato, nouarul meu de treflă, crezi că pun nouarul ca să mă aflu-n treabă? Hélène încremenise. Adversarii încremeniseră. Chestia asta m-a electrizat. Cînd mănînci carton, îţi vine imediat să vomiţi, dar eu am atacat problema cu tot maxilarul şi m-am concentrat pe mestecat. Am sesizat ceva mişcáre în jurul nostru, am auzit pe cineva rîzînd, am văzut cum se apropie chipul prietenului meu Yorgos Katos, un vechi amic din Place Clichy. Yorgos a spus, ce naiba faci, Raoul, scuipă imediat rahatul ăsta, bătrîne. Am zis, cu greu, pentru că ţineam să înghit de-a dreptul popa ăla de treflă, unde şi-a pus bastonul ei alb? Mmm? Scoate-ţi bastonul ăla ălb, sărăcuţa de tine! Yorgos a zis – cel puţin aşa mi se pare –, doar n-o să te enervezi în halul ăsta din cauza unui turneu, Raoul, o chestie de probabilitate. E ultima replică de care-mi aduc aminte. Am auzit pe cineva chemîndu-l pe arbitru, masa s-a clătinat,

Hélène s-a ridicat, și-a întins brațele, am vrut să-i apuc degetele, am văzut-o plutind alături de ceilalți în cercuri pe deasupra capului meu, am simțit corpuri lipite de mine, mi s-a făcut greață, am vărsat pe masa de joc, și dup-aia nimic. M-am trezit într-o cameră verde-anason pe care n-o știam și care s-a dovedit a fi camera noastră de hotel. Trei persoane vorbeau în șoaptă în pragul ușii. Yorgos, Hélène și un necunoscut. Apoi necunoscutul a plecat. Yorgos a privit înspre pat și a spus, învie din morți. Yorgos are părul la fel ca Joseph Kessel. O coamă de leu care le place femeilor, iar pe mine mă face invidios. Hélène s-a repezit la căpătîiul meu, ești bine? M-a mîngîiat ușor pe frunte. Am zis, ce se-ntîmplă? – Nu-ți amintești? Ai făcut o mică criză de nervi ieri-seară, în timpul turneului. Ai halit un popă de treflă, a spus Yorgos. Am halit un popă de treflă? am încercat să mă ridic, dar mi s-a părut un efort mult prea mare. Hélène mi-a aranjat pernele. O rază de soare îi cădea pe față, era frumoasă ca-ntotdeauna. Am zis, micuța mea Bilette. Ea mi-a zîmbit, doctorul ți-a făcut o injecție cu un calmant, Rouli (între noi ne spunem Bilette și Rouli). Yorgos a deschis fereastra. Am auzit strigăte de copii și o muzică de carusel. Atunci mi-au venit în minte, nu știu de ce, imagini de mult dispărute, caruselul gol din stațiunea balneară unde mergeam cînd eram mic, flașneta, vremea mohorîtă. Eram în camping. Așteptam sfîrșitul zilei sub copertina bufetului uitîndu-mă cum se învîrt animalele. M-a cuprins

o tristeţe violentă. Mi-am zis, măiculiţă, ce mi-a dat doctorul ăsta nebun? Eu vă las, a zis Yorgos. Astăzi trebuie să rămîi în pat. Mîine o să te poţi plimba. O să-ţi facă bine puţină natură, un pic de aer marin. Cu Yorgos ne-am cunoscut într-un bistrou la capătul cartierului Batignolles. Aveam douăzeci de ani. Cînd Darcey se închidea, la două dimineaţa, o tăiam la Pont Cardinet. Am dus-o o viaţă întreagă fără să ne pese de lumina zilei. Din club în pat şi din pat în club. Am jucat toate jocurile, poker, table, am dus de nas fraierii în sălile din spate. La bridge, chiar ne-am distrat, am mers la marile campionate internaţionale. Era ultimul om care-ar fi putut să-mi recomande natura şi plimbarea. Mai bine mi-ar fi prescris direct mormîntul. Am zis, ce s-a întîmplat? E grav? Nu-ţi aminteşti, Rouli? a zis Hélène. Am răspuns, nu foarte clar. Yorgos a spus, mult succes, draga mea. A pupat-o pe Hélène şi a plecat. Hélène mi-a adus un pahar cu apă. A spus, te-ai supărat la finalul unei done. – De ce nu sîntem la turneu? – Ne-au dat afară. Nu ştiu ce au melodioarele astea de carusel, flaşnetele, din cauza lor te pricopseşti cu ditamai depresia. Am zis, închide fereastra, Bilette, trage şi draperiile, vreau să mai dorm. A doua zi, pe la prînz, m-am trezit de-a binelea în clipa în care Hélène se întorcea din oraş cu nişte pachete şi cu o pălărie nouă de paie roz. I s-a părut că arăt foarte bine. Ea însăşi părea încîntată de ce cumpărase, a spus, cum ţi se pare, nu-i prea mare? Erau unele şi

cu panglici uni. Pot s-o schimb, oricum trebuie să ne întoarcem ca să-ți luăm și ție una. Am zis, o pălărie de paie ca la bătrîni și mai ce? Hélène a spus, soarele arde tare, acuma n-o să faci și insolație pe deasupra. O oră mai tîrziu, stăteam la terasa unei cafenele din orașul vechi, cu ochelari noi și-o pălărie împletită. Hélène cumpărase un ghid turistic și se ambala la fiecare pagină. Timp în care, eu bifam discret caii care-mi plăceau în *Paris Turf* (primisem dreptul de a o cumpăra, dar nu și de-a o consulta). Ea a fost cea care a redeschis discuția. Dintr-odată, a spus, nu mi-a prea plăcut că m-ai făcut idioată de față cu toată lumea. – Te-am făcut idioată, Bilette, scumpa mea? – De față cu toată lumea. A făcut o mutriță de copil jignit. Asta nu-i deloc bine, am spus. – Iar bastonul alb, aia a fost îngrozitoare, nu poți să-i spui soției tale, scoate-ți bastonul alb, sărăcuța de tine, în fața a cinci sute de persoane. – În fața a cinci sute de persoane, exagerezi puțin. – Toată lumea e la curent. – Nu eram în apele mele, Bilette, doar ai văzut. – E totuși îngrijorător că ai mîncat cartea aia. Am ridicat din umeri și mi-am retras gîtul așa cum ar face-o un om rușinat. Era cald. Prin fața noastră treceau oameni îmbrăcați lejer și cu sacoșe de pînză, copiii mîncau înghețată, fetele erau pline de brizbizuri. Nu știam ce să-i spun lui Hélène. Mă uitam cum trecea lumea colorată și posomorîtă. Hélène a spus, ce-ar fi să mergem să vizităm Fortul pătrat? Sau muzeul de arheologie? – De acord. – Pe care

dintre ele? a zis Hélène. – Pe care vrei tu. – Poate muzeul de arheologie. Sînt obiecte găsite în corăbii greceşti, feniciene. Vase, bijuterii. – Formidabil. Trecînd pe-o stradă din apropiere, zărisem un bistrou în care dădeau cursele în direct. Am zis, Bilette, ce-ar fi să ne despărţim un pic, o oră? Hélène a spus, dacă te întorci la barul ăla, eu mă întorc la Paris imediat. A luat *Paris Turf*-ul pe care-l făcusem sul în buzunar şi s-a apucat să-l agite în toate părţile. – La ce bun să fim căsătoriţi dacă nu facem nimic împreună? La ce bun? – Mă plictisesc fenicienii, Bilette. – Dacă te plictisesc fenicienii, n-aveai decît să nu ne strici turneul. – Nu eu am stricat turneul. – Nu tu? Nu tu ai luat-o razna, nu tu m-ai insultat şi-ai vomitat? – Ba eu. Dar nu fără motiv. Ne refugiaserăm pe şosea şi o maşină ne-a claxonat violent. Hélène a lovit capota cu ziarul. Tipul a înjurat-o pe geam, ea a strigat, hai gura! Am vrut s-o iau de braţ ca s-o trag înapoi pe trotuar, dar nu m-a lăsat. – Ai atacat un doi de carou, Raoul, am crezut că aveai un onor la carou. – Dacă am nevoie să rejoci carou, pun doi de treflă. – Cum ştiu că ai popa în trei? – Nu ştii, dar, cînd vezi că pun nouarul, trebuie să-ţi dea prin cap că e un apel. Cum se cheamă asta, Hélène, cînd partenerul tău pune un nouar? Un a-pel. – Am interpretat greşit. – N-ai interpretat greşit, nu te uiţi la cărţi, de ani buni tu nu te uiţi la cărţi. – De unde ştii, doar nu mai joci cu mine! – Şi nu fără motiv! Lumea se adunase în jurul nostru. Pălăria de paie a

lui Hélène era prea largă (aici avea dreptate), iar cu-a mea mă simțeam cam ridicol. Hélène avea ochii în lacrimi și începea să i se înroșească nasul. Am sesizat că probabil își cumpărase niște cercei provensali. Deodată, m-a cuprins tandrețea față de femeia asta din viața mea și am spus, iartă-mă, Bilette, mă enervez aiurea, haide, să mergem la muzeul tău, o să-mi facă bine să văd niște amfore și ce-o mai fi pe-acolo. În timp ce-o trăgeam după mine (făcînd înspre grupul de gură-cască un semn discret de la revedere), Hélène a spus, dacă te plictisesc pietrele vechi, Rouli, atunci mergem în altă parte? Nu mă plictisesc deloc, am spus, și ia uită-te să vezi ce fac. Cu un gest solemn, i-am luat *Paris Turf*-ul și l-am aruncat într-un coș de gunoi. În timp ce mergeam pe străzile aglomerate ținîndu-ne pe după mijloc, am zis, și dup-aia dăm o tură pe la cazino. Deschid la patru. Dacă n-ai chef să rămîi cu mine la black-jack, poți să joci la ruletă, Bilette, scumpa mea.

Virginie Déruelle

Încă de când urcam scările am auzit-o urlînd pe Édith Piaf. Nu ştiu cum suportă celelalte pensionare muzica dată tare. Nu-mi plac absolut deloc vocile astea plîngăcioase şi rîrîielile din gît. Mă agresează. Mătuşa mamei mele se află într-un azil de bătrîni. Mai bine aş spune într-o cameră de bătrîni pentru că nu iese aproape deloc şi, dacă aş fi în locul ei, aş face la fel. Croşetează diverse chestii stil *patchwork*. Cuverturi, feţe de pernă sau fulăraşe care nu folosesc la nimic. De fapt, nimic nu foloseşte la ceva pentru că realizările mătuşii sînt numai bune de adunat praful şi cu totul demodate. Le iei mimînd bucuria şi imediat, cum ajungi acasă, le bagi la fundul unui dulap. Nimeni nu îndrăzneşte să le arunce din superstiţie şi nici nu găseşti pe cineva căruia să i le dai. De curînd, i-am adus un CD-player pe care să-l poată folosi fără bătăi de cap. Îl adoră pe Tino Rossi. Dar ascultă şi Édith Piaf sau unele cîntece de-ale lui Yves Montand. Cînd am intrat la ea în cameră, mătuşa încerca să stropească un cactus inundînd toată masa în timp ce Piaf răgea „Aş merge pînă la capătul lumii / M-aş vopsi blondă / Dacă mi-ai cere-o...". Am dat

imediat mai încet și am spus, Marie-Paule, cactusul n-are nevoie de foarte multă apă. Ăsta are, a zis mătușa, ăstuia îi place apa, tu ai oprit „l'Hymne à l'amour"? N-am oprit, am dat mai încet. – Ce mai faci, drăguța mea? Aoleu, cum de nu te împrăștii pe jos cu pantofii ăștia, parc-ai fi cocoțată, pe cuvîntul meu! – Ba tu intri la apă, Marie-Paule. – Foarte bine că intru la apă, doar ai văzut unde trăiesc. „Mi-aș renega patria / Mi-aș renega și prietenii / Dacă mi-ai cere-o..." Închid muzica. Spun, mă scoate din sărite. Cine? zice mătușa, Cora Vaucaire? – Nu-i Cora Vaucaire, Maire-Paule, e Édith Piaf. Nici vorbă, e Cora Vaucaire. „Hymne à l'amour" îl cîntă Cora Vaucaire, încă mai am capul pe umeri, spune mătușa. Bine, dacă tu zici. Dar cîntecul mă scoate din sărite, sînt împotriva cîntecelor de dragoste, spun. Cu cît sînt mai cunoscute, cu atît sînt mai proștești. Dacă aș fi regina lumii, le-aș interzice. Mătușa ridică din umeri. Cine mai știe ce vă place vouă, tinerilor din ziua de azi. Vrei niște suc de portocale, Virginie? Îmi arată o sticlă începută, deschisă acum o mie de ani. Refuz și spun, tinerii din ziua de azi adoră cîntecele de dragoste. Toți cîntăreții au așa ceva, numai pe mine mă scot din sărite. O să-ți schimbi părerea în ziua în care o să întîlnești un băiat care o să-ți placă, spune mătușa. A reușit să mă enerveze în treizeci de secunde. La fel de repede ca mama. Probabil că e o trăsătură a femeilor din familia mea. Pe noptieră are o fotografie înrămată cu soțul ei fumînd pipă.

Într-o, zi mi-a arătat sertarul de la comodă care îi e în întregime dedicat. A păstrat toate scrisorile lui, toate cuvintele, toate cadouașele. Eu n-am amintiri precise legate de unchiul mamei, eram prea mică atunci cînd a murit. Mă așez. Mă trîntesc în fotoliul moale care ocupă prea mult loc. Camera asta e tristă. Sînt prea multe lucruri, prea multă mobilă. Scot din geantă ghemele de bumbac pe care mi le-a cerut. Le aranjează repede într-un coș la picioarele patului. Se așază în celălalt fotoliu. Spune, bun, povestește-mi și mie puțin. E perfect lucidă, eu nu pricep ce caută aici, singură, în închisoarea asta, departe de toată lumea. Din cînd în cînd, la telefon, am impresia că tocmai a plîns. Însă, de cînd cu explozia farfuriei cu orez, știu că mătușa are din ce în ce mai puțin capul pe umeri, cum zice ea. Ultima oară cînd eu și părinții mei am venit la ea în vizită, mătușa pusese cu două ore înainte de cină o farfurie de sticlă plină cu orez gătit în ajun pe o placă încinsă. Degeaba se încălzea, că orezul rămînea rece la suprafață. Mătușa tocmai îl amestecase cu o spatulă, adică îl împrăștiase pe bufet. Era imposibil să-i dai vreun sfat sau chiar să intri în încăpere. La un moment dat, am surprins-o prin deschizătura ușii, cu brațele scufundate în orez malaxînd ca și cum spăla un cățel rîios cu șampon. La ora opt, farfuria a explodat, înstelînd bucătăria cu boabe și cioburi de sticlă. După acest incident, părinții mei au decis s-o ducă la un azil. Spun, ție-ți plăcea că Raymond fuma pipă? Fuma pipă? În poză

fumează pipă. – A, se prostea și el din cînd în cînd. Și apoi nu le controlam eu pe toate, știi. Tu cînd o să te măriți, micuțo? Am zis, am douăzeci și cinci de ani, Marie-Paule, am tot timpul. Spune, vrei niște suc de portocale? – Nu, mulțumesc. Întreb, erați fideli? Rîde. Ridică ochii spre tavan, un agent de vînzări în marochinărie, îți închipui, mi se cam fîlfîia! Există oameni al căror chip din tinerețe nu se mai vede. S-a șters odată cu trecerea anilor. Alții, dimpotrivă, s-ar spune că se aprind ca niște copii. Văd asta la clinică la bolnavii în stare gravă. Și la draga mea Marie-Paule. – Raymond era vorbăreț? Stă puțin pe gînduri, apoi spune nu, nu cine știe ce. Un bărbat n-are nevoie să fie vorbăreț. Zic, ai dreptate. Înfășoară un pic de lînă în jurul degetelor, încă mai am capul pe umeri, să știi. – Știu că ai capul pe umeri, și, de altfel, o să-ți cer părerea într-o chestiune importantă. Spune, de acord. Vrei niște suc de portocale? Spun, nu, mulțumesc. Deci uite. Îți amintești că sînt secretară medicală? – Ești secretară medicală, da, da, da. – Lucrez într-o clinică împreună cu doi cancerologi. – Da, da, da. – Și una dintre pacientele doctorului Chemla, de vîrsta ta, vine mereu însoțită de fiul ei. E drăguț, spune mătușa. – E foarte drăguț. Cu atît mai mult cu cît maică-sa e scîrboasă. E bătrîn. S-ar putea să aibă chiar patruzeci de ani. Dar mie-mi plac bătrînii. Cu băieții de vîrsta mea mă plictisesc. Într-o zi, la țigară, m-am trezit cu el afară. Ca să ți-o spun drept, îl remarcasem de ceva vreme. Să ți-l descriu: e brunet, nu prea înalt, seamănă cumva, dar nu-i așa

de frumos, cu actorul ăla, îl ştii pe Joaquin Phoenix? Un spaniol, zice mătuşa. – Da... în fine, nu contează. Deci fumăm noi sub copertină. Îi zîmbesc. Îmi zîmbeşte şi el. Stăm acolo şi fumăm şi zîmbim unul la celălalt. Încerc să ţin ţigara cît mai mult, dar o termin înaintea lui. Cum sînt la muncă, în halat alb, n-am nici un motiv s-o lungesc. Îi spun pe curînd, şi mă întorc la mine în subsol. Pe măsură ce trec lunile şi consultaţiile, schimb cîteva cuvinte cu el. Combin programările, găsesc adrese pentru tratamente suplimentare. Într-o zi, maică-sa îmi oferă o cutie de bomboane, îmi spune, Vincent le-a ales, altă dată, îl văd în faţa unui lift care nu vine şi i-l arăt pe cel al angajaţilor, mă rog, genul ăsta de chestii. În zilele în care în carnet scrie Zawada (e numele lor), mă simt bine, mă machiez şi eu mai cu grijă. Vrei un pahar de suc de portocale? spune mătuşa. – Nu, mulţumesc. Îl cheamă Vincent Zawada. Nu ţi se pare un nume frumos? O, ba da, spune mătuşa. În momentul ăsta, e ideal, vin în fiecare săptămînă pentru că ea face radioterapie. Lunea trecută iar ne-am văzut amîndoi la fumat sub copertină. De data asta, m-am dus după el. E ca Raymond. Deloc vorbăreţ. Mătuşa încuviinţează dînd din cap. Mă ascultă cuminte, cu mîinile aşezate una peste cealaltă pe genunchi. Din cînd în cînd, se mai uită afară. Chiar în faţa ferestrei se află doi plopi care ascund parţial clădirile de vizavi. Zic, îmi iau inima în dinţi şi îndrăznesc să-l întreb ce meserie are. Înţelegi, e totuşi bizar, un bărbat care

e liber de dimineața pînă seara. Mătușa spune, așa e, așa e. Și cască ochii ei de-un albastru întunecat. Poate să bage un fir prin urechea unui ac mic fără ochelari. Zic, face muzică. E pianist și compune. La un moment dat, își termină țigara. Și atunci, în loc să se întoarcă la maică-sa în sala de așteptare, fără nici un motiv, pentru că noi nu mai vorbim, rămîne. Mă așteaptă. N-are nici un motiv să rămînă afară, nu-i așa? Mătușa dă din cap. Mai ales că e frig și urît. Stăm acolo amîndoi ca prima dată, zîmbind unul la celălalt. Nu știu ce să-i spun. Devin timidă cu bărbatul acesta, deși în general eu iau inițiativa. Cînd îmi termin țigara, el împinge ușa de sticlă ca să mă lase să intru înaintea lui (ceea ce confirmă că mă așteptase) și îmi spune, să luăm liftul dumneavoastră. Am fi putut lua fiecare alt lift, sau ar fi putut să nu spună nimic, nu? Să luăm liftul dumneavoastră e un mod de a ne lega, nu ți se pare? zic. Mătușa spune, cred. În lift, care e făcut pentru tărgi, e foarte adînc, vine lîngă mine, ca și cum liftul ar fi mic de tot. Îți jur, Marie-Paule, îi spun mătușii, n-aș zice că se lipește de mine, dar, avînd în vedere dimensiunile liftului, chiar vine foarte aproape. Din păcate, coboară repede între parter și minus doi. Jos, facem cîțiva pași împreună, apoi el se întoarce în sala de așteptare, iar eu la secretariat. Nu s-a întîmplat aproape nimic, adică nimic precis, dar, cînd ne-am despărțit, la intersecția holurilor, am avut impresia că ne despărțim pe un peron de gară, după o călătorie în secret. Crezi că sînt îndrăgostită, Marie-Paule?

O, da, aşa pari, spune mătuşa. – Ştii că n-am fost niciodată îndrăgostită. Sau poate numai două ore. Două ore nu-i prea mult, spune mătuşa. – Şi acuma, ce să fac? Dacă mă bazez numai pe întîlnirile noastre de la clinică, lucrurile o să bată pasul pe loc. Între pacienţi, telefon, rezumatele consultaţiilor, n-am timp deloc la clinică. Nu, spune mătuşa. – Crezi că-i place de mine? Îi place, e evident? O, da, sigur îi place, spune mătuşa, e spaniol? Fereşte-te de spanioli. – Dar nu-i spaniol! – Aha, foarte bine. Mătuşa se ridică şi se duce la fereastră. Copacii se mişcă în bătaia vîntului. Se leagănă la unison, iar crengile şi frunzele se agită toate în aceeaşi direcţie. Spune, ia uită-te la plopii mei. Uite ce se mai distrează ei. Ai văzut unde m-au pus. Noroc că-i am aici pe băieţii mei. Îmi umplu pervazul cu seminţele lor, ştii ce mîţişori fac, atrag păsările. Nu vrei nişte suc de portocale? Nu, mulţumesc, Marie-Paule. Trebuie să plec, spun. Mătuşa se ridică şi se duce să scotocească în coşul ei de lînă. Spune, ai putea să-mi aduci un ghem de aţă Diana-Noel, verde, ca ăsta? Zic, da, sigur. O strîng în braţe. E micuţă de tot Marie-Paule. Mi se rupe inima s-o las acolo singură. Pe scări, o aud iar pe Édith Piaf. Mi se pare că cineva cîntă cu ea. Urc înapoi cîteva trepte şi aud, pe o muzică antrenantă, vocea fragilă a mătuşii: „E totuşi uimitor / Nu întreci niciodată măsura / Tu eşti bărbatul, tu eşti bărbatul, tu eşti bărbatul / Tu eşti bărbatul de care-am eu nevoie".

Rémi Grobe

Şi eu cine-ar trebui să fiu? am întrebat-o. – Un colaborator. – Un colaborator? Dar nu-s avocat. Un jurnalist, a spus Odile. – Ca soţul tău? – De ce nu? – La ce ziar? – O chestie serioasă. *Les Échos.* Nimeni nu citeşte aşa ceva acolo. Cînd am sosit la Wandermines, Odile a vrut să parchez maşina pe o străduţă din spatele pieţei bisericii. Am zis, plouă. – Nu vreau să apar cu BMW-ul. – Păi foarte bine, apari cu aceeaşi maşină ca avocatul patronului, e perfect. Ezita. Se aranjase, era drăguţă, tocuri mai înalte ca de obicei, coafură de duduie. Am zis, eşti şic, eşti tipa de la Paris, crezi că au ei chef de-o stîngistă care să vină să-i reprezinte în saboţi? A zis, aşa e. Cred că a spus aşa e mai ales din cauza ploii. Am parcat în piaţă. Am făcut înconjurul maşinii cu umbrela. A coborît. Micuţă, înfofolită în paltonul ei, cu eşarfa înnodată la gît, cu o geantă ţeapănă şi un ghiozdan plin de dosare. În clipa aia, am început să simt ceva, adică ceva adevărat. Coborînd din maşină, la Wandermines, sub ploaie. Nu se vorbeşte destul despre influenţa locurilor asupra sentimentelor. Sînt

nostalgii care urcă la suprafață pe nepusă masă. Ființele își schimbă năravul, la fel ca-n basme. În fața bisericii pe jumătate dispărute în ceață, a clădirilor din cărămidă roșie, a tonetei cu cartofi prăjiți, am văzut-o pe marea avocată a victimelor azbestului, o fetiță nesigură care rîdea – mor după rîsul ei – recunoscîndu-i pe cei care o întîmpinau. În mijlocul acestei confrerii în haine de duminică, îmbulzindu-se spre primărie ca să scape de picăturile de ploaie, ținînd-o pe Odile de braț pentru a o ajuta pe trotuarul alunecos, am simțit catastrofa sentimentelor. Nu fusese niciodată vorba de prostii de genul ăsta. Îl cunosc pe soțul ei, ea le cunoaște pe femeile care trec prin viața mea. Între noi n-a existat niciodată altă miză în afară de distracția sexuală. M-am gîndit, ai un moment de slăbiciune, băiete, o să-ți treacă. În sala municipală, Odile a vorbit în fața a trei sute de persoane, muncitorii și familiile lor. La finalul intervenției, toată lumea a aplaudat-o. Președinta Asociației victimelor i-a spus, ai umplut trei autocare pentru manifestația de joi. Odile mi-a șoptit la ureche, eram făcută pentru politică. Se-nroșise la față, am fost cît pe ce să-i spun că politica cere mai mult sînge-rece, dar n-am zis nimic. Am părăsit sala adunării generale și ne-am dus în altă sală în care avea loc un banchet republican. La trei după-amiaza, încă eram la spumantul de la aperitiv. O femeie durdulie de vreo șaizeci de ani într-o rochie plisată conducea operațiunile cu o mînă de fier. Aveau o

sonorizare ultimul răcnet prin anii optzeci. M-am împrietenit cu un fost decofrator, un tip care avea cancer pleural. Mi-a povestit viața lui, plăcile ondulate secționate, țevile polizate, șlefuite cu glaspapir fără protecție. Camera de azbest, praful. Mi-a spus, primeam azbestul în bidoane, ne jucam ca și cum ar fi fost zăpadă. O vedeam pe Odile dansînd madison cu niște văduve (ea a zis *madison*, eu nu mă pricep deloc la dans) și un fel de tango cu niște bărbați înhămați la butelii de oxigen. O femeie a aruncat, ești coafată ca o greblă, Odile, ar trebui să-ți faci un permanent! Mi-am spus, asta-i viața adevărată, mese pliante, fraternitatea, praful, Odile Toscano care dansează într-o sală de festivități. Mi-am spus, asta ar fi trebuit să faci în viață, Rémi, să fii primar la Wandermines, în Nord-Pas-de-Calais, cu biserica lui, uzina lui, cimitirul lui. Au adus *coq au vin* în niște oale mari. Amicul meu mi-a spus că în cimitir erau mai mulți morți recenți decît locuitori ai comunei. A spus, ne luptăm. M-am gîndit la forța acestui cuvînt. A zis, cînd fratele meu a murit, am pus să cînte „Le Temps des cerises". Era gata-gata să-mi explodeze capul. La sfîrșitul zilei, m-am urcat la volan ca s-o luăm spre Douai, dar eram la fel de amețit ca Odile. În cameră, Odile s-a trîntit pe pat. A spus, sînt o cîrpă, Rémi, nu pot totuși să-i sun pe copii în halul în care sînt, ai o aspirină? – Am ceva și mai bun. Am luat o sticluță de coniac din minibar. Și eu eram o cîrpă, iar amețeala nu dispărea. Felul ei de-a

sta întinsă, de a-şi îndoi o pernă sub cap, de-a da pe gît o duşcă de coniac. Rîsul ei, chipul extenuat. M-am gîndit, e a mea. Stăpînul meu Toscano. M-am culcat peste ea, am sărutat-o, dezbrăcat-o, am făcut dragoste mahmuri şi a fost fix doza potrivită de durere. Pe la zece seara, ni s-a făcut foame. Cei de la hotel ne-a recomandat un restaurant încă deschis. Am rătăcit puţin prin Douai înainte să-l găsim. Am mers de-au lungul unui rîu care se numeşte Scarpe, mi-a spus Odile, nu ştiu de ce am reţinut numele ăsta, mi-a mai spus şi alte lucruri despre clădiri, mi-a arătat palatul de justiţie. Bătea vîntul şi era un fel de burniţă, dar îmi plăceau atmosfera opacă, tăcerea, lampadarele caraghioase, mai că-mi venea să locuiesc acolo. Odile mergea semeaţă, cu nasul umflat de la frig. Îmi venea s-o iau pe după umeri, s-o ţin lipită de mine, dar m-am abţinut. Între noi nu fusese niciodată vorba de prostii de genul ăsta. La restaurant, am comandat o supă de legume şi jambon cu os. Odile a vrut ceai, iar eu bere. Mi-a spus, n-ar trebui să mai bei alcool. Am zis, ce drăguţ că ai grijă de mine. A zîmbit. Am spus, m-au impresionat oamenii ăia. Eu duc o viaţă de cretin. Văd numai cretini lipsiţi de substanţă. Ea a spus, nu toată lumea are norocul de a se naşte într-un bazin minier. – Şi tu mă impresionezi. A, în sfîrşit! a zis Odile şi a făcut un gest ca să mă-ncurajeze să dezvolt conceptul. – Eşti implicată, solidară, puternică. Eşti frumoasă. – Rémi? Aloooo? Eşti în regulă? – Nu, pe bune, te lupţi alături de ei, pentru ei.

– Asta-i meseria mea. – Ai putea s-o faci altfel. Să fii mai distantă. Muncitorii te iubesc. Odile a rîs (am spus deja că mor după rîsul ei). – Muncitorii mă iubesc! Poporul mă iubește, vezi, ar trebui să intru în politică. Iar tu, în noaptea asta, o să dormi bine, sărăcuțul de tine. – Rîzi aiurea. Eu vorbesc serios. Cum ai dansat, cum ai strîns farfuriile, cuvintele de încurajare pe care le-ai spus, ai făcut ziua asta cu adevărat minunată. – Nu ți s-a părut că mă strîng prea tare pantalonii ăștia? – Nu. – Ți se pare că-s coafată ca o greblă? Da. Dar îmi place mai mult decît castronul ăla de azi-dimineață. Dintr-odată, mi-a venit în minte, mîine o să fim la Paris. Mîine-seară, Odile o să fie la ea acasă, în celula ei pufoasă, cu tot cu soț și copii. Eu, naiba știe unde. De obicei, nu contează, dar, pentru că lucrurile au luat o întorsătură nefirească, m-am gîndit, asigură-ți spatele, bătrîne. Am scos mobilul din buzunar, i-am spus lui Odile, scuză-mă, și am căutat-o pe Loula Moreno. E frumoasă, e amuzantă, e disperată. Exact ce-mi trebuie. Am scris „Liberă mîine-seară?". Odile sufla în supă. M-am lăsat cuprins de un soi de panică. Angoasa de-a fi abandonat. Cînd eram mic, părinții mei mă lăsau pe la alții. Stăteam nemișcat, pe întuneric, și mă făceam din ce în ce mai mic. Mobilul s-a aprins și am citit „Liberă mîine-seară, îngerașule, dar trebuie să vii la Klosterneuburg". Mi-am adus aminte că Loula făcea un film în Austria. Alcineva? Ești în regulă? m-a întrebat Odile. Foarte, am spus. – Pari nemulțumit.

– Un client care amînă o întîlnire, nimic important. Apoi mi-am luat un aer indiferent și am lansat, ce faci mîine-seară? Odile a răspuns, o sărbătorim pe mama, face șaptezeci de ani. – La voi acasă? – Nu, la părinții mei, la Boulogne. Se simte bine cînd ne ducem în vizită. Face cumpărături, gătește pentru toată lumea. Mi-e teamă ca ai mei să nu cadă pradă melancoliei. – Nu fac nimic? – Tata e inspector de finanțe, a făcut parte din cabinetul lui Raymond Barre la Matignon, dup-aia a condus Banca Wurmster. Ernest Blot, îți spune ceva? – Vag. – A trebuit să-și întrerupă activitatea din cauza unei probleme cardiace. Acum e președintele consiliului de administrație, dar e onorific. Mai face muncă asociativă, se-nvîrte în cerc. Mama însă, nimic. Se simte singură. Tata e odios. Ar fi trebuit să se despartă de mult. Odile și-a terminat ceaiul, a apucat felia de lămîie de pe fundul ceștii și i-a desprins coaja. Unul dintre efectele dereglării sentimentale e că nimic nu mai alunecă. Totul devine semn, totul e numai bun să fie descifrat. Am fost îndeajuns de nebun încît să-mi închipui că ultimele ei cuvinte conțineau un mesaj și am spus, v-ați gîndit vreodată să vă despărțiți, tu și soțul tău? I-am acoperit imediat fața cu mîinile și am spus, mi se rupe, uită fraza asta, mi se rupe de tot. Cînd mi-am retras mîinile, Odile a spus, probabil că el se gîndește în fiecare zi, sînt îngrozitoare. Am zis, sînt convins. Și Robert e îngrozitor, dar știe întotdeauna cum să pună din nou stăpînire pe mine,

a zis înghițind lămîia. Nu mi-a convenit că a ales pentru amîndoi același cuvînt care nu înseamnă nimic, nu mi-a convenit că a spus Robert, numelui lui Robert țîșnind în conversație. M-a scos din sărite că a putut să lase cu atîta frivolitate să iasă un pic la iveală viața lor, de care mie mi se rupe. E o prostie să crezi că sentimentele apropie, dimpotrivă, ele consfințesc distanța dintre oameni. În timpul zilei, în plină efervescență, sub ploaie, pe estrada cu microfon, în mașină, în camera cu draperiile trase, Odile mi se păruse atît de aproape, la îndemîna mîngîierilor mele. Dar în restaurantul ăsta posac, aproape gol, în care m-am apucat, fără să vreau, să pîndesc, cu o atenție înfrigurată, pînă și cel mai mic gest al ei, sonoritatea fiecărui cuvînt, a reușit să scape, s-a evaporat în lumea ei în care nu e loc și pentru mine. Am zis, m-aș împușca în două zile dacă ar trebui să trăiesc aici. Odile a rîs (un rîs care mi s-a părut acid și convențional). – Parcă ziceai fix contrariul acum zece minute. Erai entuziasmat la culme de Douai. – Mi-am schimbat părerea. M-aș împușca. A ridicat din umeri. A înmuiat puțină pîine în resturile supei. Aveam impresia că era în pragul plictiselii. Și eu mă simțeam la fel, cuprins de tristețea amanților atunci cînd nu se mai întîmplă nimic dincolo de pat. Nu găseam nimic de zis. Am auzit ploaia care se întorcea și bătea în geam. Odile a făcut o față uimită și a spus, n-am luat umbrela! M-am gîndit la decofratorul care rîdea cu dinții lui complet pătați, la organizatoarea cu fustă

plisată care o făcea să pară grasă și, Dumnezeu știe de ce, la tatăl meu, carosier la Porte de Pantin, care tuna și fulgera împotriva ălora responsabili de partea metalică pentru că intra apa prin geamul din acoperiș. Am fost tentat să-i povestesc asta lui Odile, dar m-a ținut numai o jumătate de secundă. Am trecut în revistă lista contactelor mele din telefon și am dat peste Yorgos Katos. M-am gîndit, asta-i, du-te să-ți pierzi cămașa de pe tine la poker, băiete. Am scris „Chef de-un popa-prostu la o masă mîine-seară? Bancnote de-o mie de spart". Cui îi scrii? a zis Odile. – Lui Yorgos Katos. Nu ți-am pomenit niciodată de Yorgos? – Niciodată. – Un amic care-și cîștigă viața la jocuri. Într-o zi, acum mulți ani, juca cu Omar Sharif la un turneu de bridge. Simțea cum o sumedenie de fete se înghesuiau peste umărul lui. Și-a spus, ele știu că joc mai bine decît el. Nu s-a gîndit o clipă că, de fapt, voiau să-l vadă pe Omar Sharif din față. Odile a spus că era îndrăgostită de prințul deșerturilor din *Lawrence al Arabiei*. Pentru ea, Omar Sharif avea turban și călărea un cal negru, nu stătea aplecat la o masă de bridge. Mi s-a părut că avea perfectă dreptate. Eram ușor din nou. Totul reintra în ordinea firească.

Chantal Audouin

Un bărbat e un bărbat. Nu există bărbat însurat, nici bărbat interzis. Pur şi simplu nu există (asta i-am explicat eu doctorului Lorrain cînd m-a internat). Cînd cunoşti pe cineva, nu te interesează starea lui civilă. Nici condiţia lui sentimentală. Sentimentele sînt schimbătoare şi muritoare. La fel ca toate lucrurile de pe pămînt. Animalele mor. Plantele. De la un an la altul, cursurile rîurilor nu mai sînt aceleaşi. Nimic nu durează. Oamenii vor să creadă contrariul. Îşi petrec viaţa lipind la loc bucăţi şi numesc asta căsătorie, fidelitate sau mai ştiu eu ce. Eu nu mai am treabă cu prostiile astea. Îmi încerc norocul cu cine-mi place. Nu mi-e teamă s-o dau în bară. Oricum n-am nimic de pierdut. N-o să fiu mereu frumoasă. Oglinda e deja din ce în ce mai puţin prietenoasă. Într-o zi, soţia lui Jacques Ecoupaud, ministrul, amantul meu, m-a sunat ca să ne întîlnim. Eram şocată. Probabil că îi scotocise prin lucruri şi dăduse peste schimbul de e-mailuri dintre mine şi Jacques. La finalul conversaţiei, înainte de a închide, a spus: „Sper că n-o să-i spuneţi nimic. Aş dori să rămînă numai între

noi două". L-am sunat imediat pe Jacques și am zis, mă văd cu nevastă-ta miercuri. Jacques părea să fie deja la curent. A oftat. Oftatul lașului care înseamnă dacă trebuie, o facem și pe-asta. Cuplurile îmi fac greață. Ipocrizia lor. Autosuficiența. Pînă în acest moment, n-am putut face nimic împotriva atracției exercitate asupra mea de Jacques Ecoupaud. Un seducător de dame. Echivalentul meu masculin. Doar că el e secretar de stat (a spus mereu *ministru*). Cu tot calabalîcul. Mașină cu geamuri fumurii, șofer și gardă de corp. Întotdeauna o masă la restaurant. Eu am plecat de la minus zero. N-am nici măcar bacalaureatul. Am urcat dealul fără ajutorul nimănui. Acum sînt decoratoare la evenimente. Mi-am făcut un nume, lucrez cu oameni din cinema, din politică. Decorasem un salon la Bercy pentru un Seminar național al performanței franceze a autoantreprenorilor (țin minte și-acum titlul; înfipseserăm steguleţe în buchetele de flori). Acolo l-am întîlnit pe Jacques. Secretarul de stat însărcinat cu Turismul și Artizanatul. O denumire jalnică, dacă te uiți mai de-aproape. Genul de bărbat fără gît, solid, care intră undeva și măsoară încăperea ca să se asigure că a halit toate privirile. Sala era plină pînă la refuz de antreprenori de provincie, veniți ca niște boieri la Paris cu doamnele lor împopoțonate. În timpul evenimentului, un vice-președinte al unei asociații profesionale a ținut un discurs. Jacques Ecoupaud a venit spre mine, stăteam în spate, lîngă o fereastră, și mi-a spus, îl vedeți pe tipul care

tocmai a vorbit? Am zis, da. – Ați văzut ce papion are? – Da. – E cam mare, nu-i așa? Da, într-adevăr, am spus. E din lemn, a spus Jacques Ecoupaud. – Din lemn? Tipul e artizan, face șarpante. Și-a confecționat un papion din lemn și l-a dat cu Pliz ca să strălucească, a spus Jacques. Am rîs și a rîs și Jacques cu rîsul lui pe jumătate seducător, pe jumătate campanie electorală. Și ăla cu valijoara din catifea à la James Bond? Știți cum îl cheamă? Frank Ravioli. Vinde mîncare pentru cîini. A doua zi, Jacques își parca Citroënul C5 în fața blocului meu și petreceam prima parte a nopții împreună. În general, cu bărbații eu dau tonul. Provoc, duc cu vorba și mă car dimineața devreme. Uneori, mă las prinsă în joc. Mă așez puțin. Durează cît durează. Atîta vreme cît nu mă plictisesc. Jacques Ecoupaud mi-a tăiat craca de sub picioare. Nici pînă azi n-am reușit să pricep ce m-a făcut să fiu dependentă de bărbatul ăsta în asemenea hal. Un tip fără gît care-mi ajunge pînă la umăr. Un palavragiu oarecare. Se prezentase din prima drept un mare libertin. De genul, o să te corup, fetițo. Întotdeauna mi-a spus fetițo. Am cincizeci și șase de ani, un metru șaptezeci și șase, niște sîni de Anita Ekberg, m-a înduioșat să mi se spună fetițo. O prostie. Un mare libertin, ce să-ți povestesc. Nici acum nu știu ce-nseamnă asta. Eu eram gata pentru tot felul de experiențe. Într-o seară, a venit acasă cu o femeie. O brunetă de vreo patruzeci de ani care lucra la serviciul de locuințe sociale. O chema Corinne.

Le-am dat un aperitiv. Jacques şi-a scos sacoul şi cravata şi s-a lungit pe canapea. Femeia şi cu mine am rămas pe fotoliu vorbind despre vreme şi cartier. Jacques a spus, faceţi-vă comode, dragele mele. Ne-am dezbrăcat puţin, dar nu de tot. Corinne părea obişnuită cu genul ăsta de situaţie. Tipa lipsită de emoţie care face ce i se spune. Şi-a scos sutienul pe care l-a agăţat de o crizantemă în ghiveci. Jacques s-a amuzat. Purtam amîndouă acelaşi tip de lenjerie în stare să scoale un om din morţi. La un moment dat, Jacques a deschis braţele simetric şi a spus, haideţi! Ne-am aşezat fiecare de-o parte şi de cealaltă, iar el şi-a strîns braţele. Am rămas aşa o vreme, rîzînd pe-nfundate, gîdilîndu-i burta mare şi păroasă, tachinîndu-i şliţul, cînd deodată a spus, păi, hai, apropiaţi-vă, fetelor! Şi-acuma mi-e ruşine de fraza asta. Ruşine de poziţia noastră, de lumina nemiloasă, de lipsa completă de imaginaţie şi dominaţia lui Jacques. Mă aşteptam la marchizul de Sade şi m-am pricopsit cu un tip cocoşat care spunea *păi, hai, apropiaţi-vă, fetelor.* Dar pe-atunci ştergeam totul cu buretele. Dacă bărbaţii ar vrea să ne recunoască o singură calitate, asta ar fi. Îi reabilităm. Îi reînălţăm de îndată ce putem s-o facem. Nu vrem să ştim că şoferul e un fost vameş, că bodyguardul e un ţăran de la siguranţa regională din Cantal. Că Citroënul C5 e cea mai varză dintre toate maşinile de pe stradă. Că marele libertin a venit să vă pervertească fără să aducă măcar o sticlă de şampanie. Thérèse Ecoupaud – e numele nevestei

lui Jacques – mi-a dat întîlnire într-o cafenea de la Trinité. Mi-a spus, o să am un sacou bej și o să citesc *Le Monde*. Ce plan ridicol! Cu o zi înainte, m-am programat la manichiură și la vopsit. Stilista mi-a făcut un blond mai auriu ca de obicei. Mi-a luat o oră ca să-mi aleg ținuta. O fustă roșie, cu un pulover verde cu guler rotund. Pantofi cu toc Gigi Dool. Și, ca să-mi desăvîrșesc apariția, un trenci micuț de culoarea masticului englezesc. Era acolo. Am văzut-o imediat. Din stradă, din spatele geamului. Aceeași vîrstă ca mine, părea cu zece mai mult. Machiată în grabă. Păr scurt tuns prost, cu rădăcini vizibile. Șal albastru peste un sacou bej cam larg. M-am gîndit pe loc, s-a terminat. Cu Jacques Ecoupaud s-a terminat. A fost chiar cît pe ce să nu intru în cafenea. Imaginea acestei femei legitime și neglijate a fost mult mai ucigătoare decît toate dezamăgirile, așteptările, promisiunile nerespectate, farfuriile și lumînările aranjate pentru nimeni. Se așezase spre terasă, fără nici cea mai mică reținere, cu ochelarii pe vîrful nasului, absorbită de lectura ziarului. Ca o profesoară de latină care-și așteaptă eleva. Thérèse Ecoupaud nu făcuse nici cel mai mic efort ca să apară în fața amantei soțului ei. Ce bărbat poate să trăiască cu o astfel de femeie? Cuplurile îmi fac greață. Stafidirea lor, complicitatea lor prăfuită. N-are ce să-mi placă la această structură ambulantă care traversează timpul pe sub nasul celor izolați. Disprețuiesc cele două părți și nu-mi doresc decît să le distrug. M-am dus totuși.

Am întins mîna. Am spus, Chantal Audouin. Ea a spus, Thérèse Ecoupaud. Am comandat un Bellini ca s-o sictiresc. Mi-am desfăcut trenciul, fără să-l scot, ca o femeie care are puțin timp la dispoziție pentru întîlnirea respectivă. Mi-a adus imediat la cunoștință că simte numai indiferență. Abia dacă mă privea. Se concentra să rotească linguriţa de cafea între degetul mare şi arătător. A spus, doamnă, soţul meu vă scrie e-mailuri. Dumneavostră îi răspundeţi. Vă face declaraţii. Dumneavoastră vă inflamaţi. Cînd vă supăraţi, el îşi cere iertare. Vă consolează. Îl iertaţi. Şi aşa mai departe. Problema acestei corespondenţe, doamnă, este că dumneavoastră o consideraţi unică. V-aţi construit o imagine în care de o parte sînteţi dumneavoastră, oaza războinicului, iar de cealaltă parte soţia plictisitoare şi sacerdoţiul naţional. Nu v-a trecut niciodată prin cap că între timp s-ar putea petrece alte legături. Credeaţi că sînteţi singura căreia soţul meu îi împărtăşeşte stările lui de spirit, căreia îi trimite, de exemplu, la ora două dimineaţa, vorbind despre sine ca despre Jacquot (dar trec peste această neghiobie), „Săracul Jacquot, singur în camera lui din Montauban, fără pielea ta, fără buzele tale şi fără..." ştiţi continuarea. E aceeaşi pentru toate cele trei destinatare. În noaptea aceea, aţi fost trei care-au primit acest mesaj. Mai grăbită decît celelalte, aţi răspuns cu multă căldură şi, cum să vă spun, cu inocenţă. Am vrut să vă întîlnesc pentru că mi s-a părut că eraţi deosebit de îndrăgostită de soţul meu,

a spus Thérèse Ecoupaud. Am presupus că o să vă bucurați să fiți pusă la curent pentru a nu cădea de la prea mare înălțime, a zis femeia aceea îngrozitoare. I-am spus doctorului Lorrain, nu vi se pare normal, domnule doctor, să încerci să te omori după genul ăsta de întîlnire? Cel mai bine ar fi fost, desigur, să-l omori pe bărbat. Sînt de-acord cu femeile care-și ucid amantul, dar nu toată lumea are temperamentul necesar pentru asta. Doctorul Lorrain m-a întrebat cum îl vedeam eu pe Jacques Ecoupaud acum, că eram mai bine. Am zis, un bătrînel jalnic! Și-a ridicat brațele în halatul lui alb și a repetat ca și cum tocmai aș fi găsit comoara din peșteră, un bătrînel jalnic! – Da, doctore, un bătrînel jalnic. Dar bătrîneii jalnici pot să ducă fraierele de nas, după cum o știți prea bine. Și la ce-mi folosește mie că-l văd acum ca pe-un bătrînel jalnic? Bătrînelul ăsta jalnic mă înjosește și nu-mi face nici un bine. Cine v-a spus că inima devine mai ușoară în urma ciocnirii cu realitatea? Igor Lorrain a dat din cap ca un bărbat care se preface că înțelege perfect și a scris nu știu ce evaluare pe dosarul meu. Ieșind de la el din cabinet, pe scările sanatoriului, am dat nas în cu pacientul meu preferat. Un tînăr înalt și brunet, cu niște ochi albaștri foarte frumoși, mereu zîmbitor. Un tip din Québec. Mi-a zis, bună ziua, Chantal. Am zis, bună ziua, Céline. I-am spus că mă cheamă Chantal, iar el mi-a spus că-l cheamă Céline. Am impresia că se crede Céline Dion. Dar poate că glumește. Are întotdeauna un

fular la gît. Îl vezi cum rătăcește pe culoare sau pe aleile din grădină cînd e frumos afară. Își mișcă buzele și pronunță cuvinte greu de înțeles. Nu-i privește pe oameni drept în față. Parcă se adresează unei flote îndepărtate, parcă se roagă din înaltul unei stînci ca să-i atragă pe cei care vin de departe, exact ca-n mitologie.

Jean Erhenfried

Darius s-a aşezat în uriaşul fotoliu ortopedic, care nu-i deloc confortabil, după părerea mea. S-a aşezat, rezemîndu-se de spătar, asemenea unui om învins. Dacă cineva şi-ar fi făcut apariţia în cameră, n-ar fi ştiut care dintre noi era mai demn de milă, el în poziţia aceea sau eu zăcînd la pat cu pansamente şi perfuzii. Am aşteptat să vorbească el primul. După o vreme, a spus, cu gîtul împins în faţă de tetieră: Anita m-a părăsit. Chiar dacă stăteam întins, tot eram mai sus decît el în patul meu de spital. Faptul că Darius a putut rosti cuvintele acelea cu o faţă atît de descompusă mi s-a părut la limita comicului. Cu atît mai mult cu cît, a adăugat, cu o voce de-abia auzită, a plecat cu peisagistul. – Peisagistul? – Da. Tipul care desenează de trei ani căcatul de grădină de la Gassin. Şi care mă aducé pe mine la sapă de lemn cu nişte plante subsahariene care mă bagă-n boală. Pe Darius l-am cunoscut, cu mult înainte să fie exlus, la Al treilea cerc[1], unul dintre cluburile acelea închise

1. Aluzie la Primul cerc, un club extrem de select din care fac parte aproximativ 400 de sponsori foarte generoşi cu

în care oligarhii de dreapta și ăia de stînga pun la cale afaceri dubioase, împietriți în bunăvoința lor socială și credința nestrămutată în puterea banului. Pe vremea aceea, conducea mai multe firme, dintre care una de consiliere în inginerie și alta de carduri, dacă nu mă înșală memoria. Eu tocmai părăsisem divizia internațională de la Safranz-Ulm Electric pentru a fi numit președinte al consiliului director. Am început să-l îndrăgesc pe băiatul ăsta cu aproape douăzeci și cinci de ani mai mic decît mine, care avea șarmul tipic orientalului. Se căsătorise cu Anita, fiica unui lord englez cu care a avut doi copii mai mult sau mai puțin nereușiți. Darius Ardashir era un mare șmecher. Se strecura cu o nonșalanță dezarmantă în tot acest sistem de funcții care se fac cadou, de servicii care se plătesc, de spioni care se infiltrează în consiliile de administrație. Niciodată grăbit, niciodată jignit. La fel și cu femeile. A sfîrșit prin a face avere ca intermediar în contractele internaționale. S-a amestecat în niște afaceri de corupție, dintre care una mai spinoasă legată de vînzarea către Nigeria a unui sistem de supraveghere a granițelor, ceea ce, în paranteză fie spus, i-a adus excluderea din Al treilea cerc (după părerea mea, clubul care-și dă afară golanii e un club

---

UMP-ul, partidul din care face parte Nicolas Sarkozy, fostul președinte francez. În 2007, Reza a publicat *L'aube le soir ou la nuit*, povestea campaniei electorale a lui Sarkozy, pe care scriitoarea a documentat-o atent timp de cîteva luni.

terminat). Cîteva dintre cunoștințele lui au făcut o mică excursie pe la închisoare, dar el a scăpat fără cine știe ce daune. Mi s-a părut întotdeauna generos și fidel în prietenia lui. Cînd m-a lovit cancerul ăsta ticălos, Darius s-a purtat ca un fiu. Înainte să trec la o conversație serioasă, am apăsat pe tot felul de butoane ca să-mi pot ridica partea de sus a patului. Darius mi-a contemplat strădania și succesiunea de poziții absurde cu o privire stinsă, fără să se miște. A venit o infirmieră, pe care probabil c-o chemasem din greșeală. – Ce vreți să faceți, domnule Erhenfried? – Să mă așez! – O să treacă doctorul Chemla. Știe că n-ați mai făcut febră. – Spuneți-i că m-am săturat și să mă lase mîine să ies. Ea mi-a reglat patul și m-a învelit ca pe-un copil. L-am întrebat pe Darius dacă vrea să bea ceva. A refuzat, iar fata a plecat. Am zis, așadar. Peisagistul ăsta nu-i vreo toană trecătoare de-a ei? – Vrea să divorțeze. Am așteptat o clipă și am spus, niciodată nu i-ai dat Anitei prea mare importanță. S-a uitat la mine cu stupoare, ca și cum aș fi spus cine știe ce absurditate. – A avut cea mai bună viață de pe pămînt. Înțeleg, am spus. – I-am dat totul. Zi-mi ceva ce n-a avut. Casă, bijuterii, servitori. Călătorii fabuloase. N-o să primească nimic, Jean. Toate bunurile mele sînt pe firmă. Vila de la Gassin, aia de pe rue de la Tour, mobilele, operele de artă, nimic nu-i pe numele meu. Să crape amîndoi. – Ai înșelat-o zi și noapte. – Ce legătură are asta? – Nu poți s-o învinuiești pentru că și-a luat un

amant. – Femeile nu-şi iau un amant. Fac o pasiune, se dau în stambă. O iau razna cu totul. Un bărbat are nevoie de un loc unde să fie în siguranţă ca să poată da piept cu lumea. Nu poţi să te desfăşori dacă n-ai un punct fix, o tabără de bază. Anita e casa. E familia. Dacă ai chef să te aerişeşti nu înseamnă că n-ai chef să te întorci acasă la tine. Eu nu mă ataşez de femei. Singura care contează e următoarea. Proasta aia se culcă cu grădinarul şi vrea să plece cu el. Cum vine asta? În timp ce-l ascultam pe Darius, vedeam cum se scurg una cîte una picăturile de la perfuzie. Mi se păreau ciudat de neregulate, eram cît pe ce s-o chem din nou pe infirmieră. Am zis, ai fi acceptat să trăiască la fel ca tine? – Adică cum? – Să aibă şi ea aventuri lipsite de importanţă? A dat din cap. A scos din buzunar o batistă albă şi a desfăcut-o cu grijă înainte să-şi sufle nasul. Mi-am spus că gestul ăsta nu le aparţine decît bărbaţilor la fel de speciali ca el. A zis, nu. Pentru că nu-i stă în fire. Apoi a spus pe un ton lugubru, am fost la Londra în ultimele două zile – o călătorie importantă pe care ea a reuşit să mi-o strice de tot –, la întoarcere, TGV-ul s-a oprit cîteva minute în nordul Franţei, într-o zonă de periferie. Chiar în faţa geamului meu era un mic pavilion, cărămizi roşii, ţigle roşii, gard din lemn bine întreţinut. Muşcate la ferestre. Şi alte flori agăţate de ziduri în·nişte ghivece suspendate. Ştii la ce m-am gîndit, Jean? M-am gîndit, în casa asta cineva a hotărît că trebuie să fie fericit. Am crezut

că urma să continue, dar a tăcut. A lăsat privirea în jos, întunecîndu-se la față. Mi-am zis, e la capătul puterilor. Faptul că unul ca Darius Ardashir a ajuns să ia niște cărămizi și-un macrameu drept indicii ale fericirii e un semn care anunță prăbușirea. Pur și simplu, mi-am spus, dar într-un mod mai îngrijorător tocmai pentru că îl privește pe el, faptul că se poate raporta la fericire ca la un scop în sine. Cît despre mine, trebuia să convoc de urgență corpul medical, căci tuburile transportau spre brațul meu bule de aer. Știi cîți ani are Anita? a spus Darius. – Sînt normale bulele astea? – Ce bule? Sînt picături. E produsul. – Crezi? Uită-te mai bine. A scos ochelarii și s-a ridicat ca să examineze perfuzia. – Picături. – Ești sigur? Bate puțin punga cu palma. – Ca să ce? – Bate-o. Bate-o. Ajută. Darius a lovit puțin punga cu ser și s-a întors la locul lui. Am zis, nu mai văd nimic. M-am săturat de țevăraia asta. – Știi cîți ani are Anita? – Spune. – Patruzeci și nouă de ani. Ți se pare că e vîrsta potrivită ca să te-apuce ambițiile de împlinire personală, amorul pasional și alte cretinități? Știi, mă gîndesc adesea la Dina, Jean. Tu ai avut o soție care înțelegea viața. Dina e în ceruri. Voi, evreii, n-aveți paradis, ce-aveți? – N-avem nimic. – Mă rog, sigur e foarte bine acolo unde e. Ți i-a lăsat pe fiii voștri, sînt drăguți, au grijă de tine, la fel și fiica, ginerele, nepoții tăi. A știut să creeze un anumit mediu. Cînd ești bătrîn, contează să ai un umăr pe care să te sprijini. Eu o să mor ca un șobolan. Anita o să-ți spună că

am meritat-o. Altă replică tembelă. Ce-are a face meritul cu asta? Am făcut o minunăție de apartament, niște minunății de case, ce cred cu toții, că astea cad din cer? De ce mă strofoc eu, plec la opt dimineața, mă culc la miezul nopții, nu-nțelege că o fac pentru ea? Și băieții, două nulități care vor să jefuiască totul, nu-nțeleg că o fac pentru ei? Nu. Critici, critici, critici. Și-o aventură cu un cretin care plantează copăcei. Mai bine s-ar fi dus cu o femeie. Am întrebat, stai bine în fotoliul ăla? – Foarte bine. Cu o seară înainte, Ernest îl testase mai puțin de-un minut, după care a optat pentru scaunul pliant. Ascultîndu-l pe Darius, mi-am adus aminte de o după-amiază petrecută acasă cu Dina făcând puțină ordine. Dăduserăm peste niște lenjerie de pat de modă veche, brodată manual, pe care-o primiserăm de la mama ei, și un frumos serviciu de masă din Italia. Ne-am spus atunci, la ce ne mai folosesc toate astea acum? Dina întinsese o față de masă pe o canapea. Bine călcată, puțin îngălbenită. Aliniase ceștile de porțelan pictat. Obiecte care sînt valoroase la un moment dat și care devin, odată cu trecerea timpului, niște poveri inutile. Nu știam ce să-i spun lui Darius. Cuplul e lucrul cel mai de nepătruns. Nu poți să-nțelegi un cuplu, nici chiar atunci cînd faci parte din el. Doctorul Chemla a intrat în cameră. Zîmbitor, simpatic, ca de obicei. Eram fericit că sosise pentru că începeam să fac o cangrenă la braț. Am făcut prezentările, Darius Ardashir, un prieten drag,

doctorul Philip Chemla, salvatorul meu. Și am adăugat imediat, doctore, nu vi se pare că mi s-a umflat brațul? După părerea mea, perfuzia trece pe lîngă venă. Chemla mi-a presat puțin degetele și antebrațul. S-a uitat la încheietură, a întors rotița care controla debitul și a spus, terminăm punga și gata. Mîine o să fiți acasă. Mai trec spre seară să vă văd, o să facem cîțiva pași pe culoar. După ce-a ieșit, Darius a spus, tu ce-aveai mai exact? – O infecție urinară. – Cîți ani are medicul tău? – Treizeci și șase de ani. – Prea tînăr. – Un geniu. – Prea tînăr. Am spus, ce-o să faci? S-a aplecat în față, și-a desfăcut brațele ca un tip care vrea să ridice neantul și le-a lăsat să cadă la loc. I-am văzut privirea rătăcind pe noptiera mea, a spus, ce citești? – *Distrugerea evreilor din Europa,* de Raul Hilberg. – Asta ai găsit tu de citit în spital. – E perfectă pentru spital. Cînd nu-ți merge bine, trebuie să citești cărți triste. Darius a luat cartea, care era destul de voluminoasă. A răsfoit-o cu privirea stinsă. – Deci mi-o recomanzi. – Cu tărie. A zîmbit totuși. A pus cartea la loc și a spus, ar fi trebuit să mă prevină. Nu accept faptul că a putut să mă înșele pe-ascuns. În ciuda verificărilor lui Chemla, aveam totuși impresia că mi se umfla brațul. Am zis, uită-te puțin la brațele mele, ți se pare că au aceeași grosime? Darius s-a ridicat, și-a pus din nou ochelarii, s-a uitat la brațele mele și a spus, fix aceeași. Apoi s-a așezat la loc. Am rămas o clipă în tăcere, ascultînd zgomotele de pe hol,

căruțurile, vocile. Apoi Darius a spus, femeile au confiscat rolul de martiri. L-au teoretizat cu voce tare. Gem și se plîng. În vreme ce, de fapt, adevăratul martir e bărbatul. Cînd am auzit asta, m-am gîndit iar la replica prietenului meu Serge, pe vremea cînd Alzheimerul lui era de-abia la început. Voia să ajungă, nu știu din ce motiv, pe strada Bărbatului căsătorit[1]. Nimeni nu știa unde era strada asta, a Bărbatului căsătorit. Ne-am dat seama în cele din urmă că vorbea de strada Martirilor[2]. I-am zis povestea lui Darius, care îl cunoștea vag. M-a întrebat, el cum mai e? Am zis, e-n regulă. Nu trebuie să-l contrazici absolut deloc, așa că îi dau mereu dreptate. Darius a dat din cap. A fixat un punct de pe podea aproape de ușă și a spus, e minunată boala asta.

1. Rue de l'Homme-marié (fr.).
2. Rue des Martyrs (fr.).

Damien Barnèche

Tata îmi spunea, dacă te întreabă cineva ce face tatăl tău, tu zici consilier tehnic. De fapt, primea un fluturaş de salariu de consilier tehnic în schimbul unui parteneriat la bridge cu un tip care se ocupa de concesiunile de pe piaţă. Bunicul şi-a pierdut averea la curse, iar tata a avut interdicţie de a mai călca în cazinouri timp de mai mulţi ani. Loula mă ascultă ca şi cum aş spune nişte poveşti de necrezut. E chiar drăguţă. Se-aşază în fiecare dimineaţă în maşina mea, adică în maşina pe care producţia filmului o pune la dispoziţie ca s-o duc şi s-o aduc. Se aşază în faţă, lîngă mine, uşor adormită. Am ordin să nu-i vorbesc dacă nu mi se adresează ea mai întîi, trebuie să-i respect oboseala şi concentrarea. Dar Loula Moreno îmi pune întrebări, e interesată de mine, nu vorbeşte numai despre ea, aşa cum fac actriţele în general. Îi spun că-mi place cinemaul, că lucrez în echipa tehnică, dar că mi-ar plăcea mai mult să fiu în cea de regie. De fapt, nu prea ştiu ce vreau să fac. Sînt primul Barnèche care nu e jucător. Ea îmi spune *tu*, iar eu răspund *dumneavoastră*, chiar dacă eu am douăzeci

și doi de ani și ea abia treizeci (ea mi-a spus-o). Pe zi ce trece, îi povestesc viața mea. Loula Moreno e curioasă și delicată. A observat numaidecît că eram interesat de Géraldine, asistenta de la garderobă, o brunetă micuță cu ochi albaștri și părul în toate direcțiile. Prima impresie pe care mi-a făcut-o fata asta n-a fost una clară, pentru că am vorbit despre muzică și am aflat foarte repede că-i plăceau Black Eyed Peas și cîntăreața Zaz. În mod normal, asta mă blochează instantaneu. Dar faptul că ne aflăm la Klosterneuburg, că am început filmările în Austria, m-a făcut poate să fiu mai tolerant (sau mai moale). Mai ales că ne-am descoperit rapid o pasiune comună pentru Pim's. Ne-am amintit că, atunci cînd eram mici, se făcea un Pim's cu ciocolată albă și cireșe. Am căzut de-acord asupra faptului că cei de la Casino l-au reluat într-o variantă nu atît de bună. Géraldine m-a întrebat dacă eu cred că la un moment dat Pim's o să facă un Pim's cu caramel. Am zis, da, cu condiția să facă un biscuit mai tare sau un caramel lichid foarte lejer pentru că nu poate să fie moale pe moale. Géraldine a spus, păi atunci n-ar mai fi un Pim's. Eram întru totul de-acord. Nu știa de Pim's cu pere, care e foarte rar și pe care puțină lume îl știe. I-am spus, e culmea Pim's-ului. Stratul de dulceață e relativ gros, spre deosebire de zmeură sau portocală, dar îți dai seama de-abia cînd mușți. După care ți se împrăștie în gură. Portocala se oferă pe loc, para nu se grăbește. Se topește în biscuit. Pînă și ambalajul e perfect. Felul

în care este împachetat e superșic. Chiar n-au pus un verde din ăla jalnic, au pus o culoare un pic movulie, vezi. Era entuziasmată. La final, am spus, primul tău Pim's cu pere trebuie să-l mănînci în timp ce te uiți la pachet. A zis, da, da, normal! M-am îndrăgostit de ea pentru că se-ntîmplă rareori ca o fată să înțeleagă genul ăsta de lucruri. Loula e de acord. Nu reușesc să aflu dacă am sau nu vreo șansă cu Géraldine. Cînd o fată mă atrage pe bune, nu sînt tipul care să se arunce cu capul înainte. Mie îmi trebuie o garanție. La Klosterneuburg, aveam impresia că-i plăcea de mine. De cînd ne-am întors, se dă bine pe lîngă microfonist. Un crevete uriaș care-ți spune bună ziua cu salutul lui de cercetaș (nu sînt convins că o face ironic, dar, dacă e ironic, atunci e și mai grav). A mai intervenit încă un obstacol, care nu exista în Austria: poartă balerini. Chiar și cu rochie. La facultate, cînd te aplecai, vedeai o pădure de picioare în balerini. Pentru mine, balerinii înseamnă plictiseală și adio sex. Loula mi-a cerut să fac o listă de lucruri care m-ar enerva la o fată. Am zis că s-ar întinde undeva pînă foarte aproape de infinit. – Haide. Am spus, dacă fata are o coafură cretină. Dacă analizează totul. Dacă e catolică. Dacă e militantă. Dacă are numai prietene fete. Dacă îi place Justin Timberlake. Dacă are blog. Loula a rîs. Am zis, dacă nu știe să rîdă ca dumneavoastră. Într-o seară, a fost o mică petrecere cu ocazia ultimei zile de filmare a unui actor. Loula m-a sfătuit să nu-l las

pe microfonist să cîştige teren. M-am trezit stînd jos, cu umerii lipiţi de ai lui Géraldine, pe scările care duc la subsolul cu decoruri. Şterpelisem o sticlă de vin roşu, beam amîndoi din nişte pahare de plastic. Mai ales eu. Am zis (cu vocea şoptită a actorilor americani din seriale cînd vine secvenţa de prefutai), dacă aş fi preşedinte, aş face imediat nişte reforme. O directivă europeană împotriva curelelor care pretind că ţin pantalonii şi-i lasă să cadă de îndată ce-ai întors spatele. O lege împotriva hîrtiei de mătase în şosete (care se cheamă hîrtie de mătase, dar care e ceva între hîrtia de mătase şi hîrtia de calc), care nu e bună decît să te facă să-ţi piezi timpul şi să-ţi spună sînt nouă. O lege prin care n-ai mai fi deranjat de prospect atunci cînd deschizi o cutie de medicamente. Bîjbîi ca să-ţi iei somniferul şi dai peste o hîrtie, aşa că arunci cît colo prospectul ăla nenorocit. Laboratoarele ar trebui condamnate pentru crimă, avînd în vedere riscurile la care te expun. Géraldine a spus, tu iei somnifere? – Nu, antihistaminice. – Ce-s alea? Nu eram suficient de alcoolizat încît să nu realizez gravitatea întrebării. Nu doar că Géraldine nu se prăbuşea încet-încet peste mine fermecată de prostiile mele, dar nici măcar nu cunoştea cuvîntul *antihistaminic*. Ca să nu mai zic de tonul dezaprobator apropo de somnifere, care trăda o personalitate rigidă cu tendinţe *new age*. Am zis, medicamente împotriva alergiei. – Ai alergie? – Astm. – Astm? Ce tot avea de repeta atîta? Am zis, după încă un gît de vin, pe

un ton lugubru, și alergie la polen, și tot felul de alte alergii. Și dup-aia am sărutat-o. S-a lăsat fără împotrivire. Am răsturnat-o pe scări, i-am lipit spatele de peretele din beton al depozitului și am început s-o mozolesc, la nimereală. Ea se zbătea zicînd o chestie pe care n-o înțelegeam, și asta mă scotea din sărite, am zis ce, în timp ce mă excitam peste ea, ce? Ce-ai spus? A repetat, nu aici, nu aici, Damien! Încerca să mă dea la o parte, cum fac fetele mereu, parcă da, parcă nu, mi-am băgat capul sub tricoul ei, n-avea sutien, i-am apucat sfîrcul cu buzele, auzeam niște gemete neclare, îi mîngîiam coapsele, fundul, ajunsesem la marginea chiloților, încercam să-i conduc mîna la pulă, și, deodată, s-a încordat de-a dreptul, m-a dat la o parte cu mîinile, lovind cu picioarele în toate părțile și strigînd, oprește-te, oprește-te! M-am trezit lipit de zidul opus, văzînd o fată roșie toată și epuizată. A zis, ești bolnav! Am zis, dar ce-am făcut? – Glumești? – Iartă-mă. Credeam că... nu păreai contra... – Nu aici. Nu așa. – Cum adică, nu așa? – Nu cu atîta brutalitate. Fără preludiu. O femeie are nevoie de preludiu, nu te-a învățat nimeni asta? Încerca să-și rearanjeze părul, făcea de zece ori același gest ca să și-l adune la spate. Îmi spuneam *preludiu*, ce cuvînt odios. Am zis, lasă-ți părul, e frumos cînd e alandala. – Păi tocmai că nu vreau să fie alandala. Am băut și ce mai era pe fundul sticlei și am zis, ce scîrboșenie și poșirca asta. – De ce-o mai bei? – Vino să mă săruți. – Nu. Sus puseseră muzică, dar

nu reuşeam să-mi dau seama ce. Am întins o mînă de cerşetor, vino. – Nu. Şi-a aranjat părul într-un coc şi s-a ridicat. Mi-am lipit capul de perete, cu corpul prăbuşit. Nu se întîmpla absolut nimic. Stătea acolo în picioare, cu braţele atîrnîndu-i pe lîngă corp. Eu, pe jos, strivind cu o mînă paharul de plastic. Asta însemna să fii tînăr, să ai toată viaţa în faţă. Adică nimic. O prăpastie adîncă. Dar nu-i o prăpastie în care să cazi. E undeva sus, în faţă. Tata are dreptate să trăiască printre cărţile lui de joc. Géraldine a venit să se ghemuiască lîngă mine. Începuse să mă doară capul. A zis, eşti ok? – Da. – La ce te gîndeşti? – La nimic. – Ba da, spune-mi. – La nimic, pe bune. Am aşteptat să mă mai liniştesc puţin şi am sărutat-o fără să mă ating de nimic altceva. M-am ridicat, mi-am aranjat hainele şi am zis, mă duc acasă. S-a ridicat imediat, a spus, mă duc şi eu. Eşti supărat? – Nu. Mă enervează tergiversările astea. Vocea asta brusc miorlăită. Am urcat scările cu paşi mari, o simţeam cum se grăbeşte ca să ţină pasul cu mine. Chiar înainte să ajungem sus, a spus, Damien? – Ce? – Nimic. La parter, atmosfera era fainã, unii dansau, Loula Moreno plecase, normal. A doua zi, în maşină, i-am povestit episodul în linii mari. Loula a spus, şi cum v-aţi despărţit? – Am luat maşina şi m-am dus acasă. Loula a spus, cum v-aţi luat la revedere? – Pa, pa, un sărut pe obraz. Varză, a zis Loula. Varză, am repetat eu. De-abia se lumina, vremea era nasoală. Pornisem tot ce se poate porni într-o maşină, ştergătoarele de

parbriz, antiaburul, încălzirea multidirecționată. Am zis, în viața de zi cu zi am un scuter. Loula a dat din cap. – Eram pe patine cu rotile cînd prietenii erau cu bicla, cu bicla cînd ei erau pe scuter, acuma pe scuter cînd ei sînt cu mașina. Sînt băiatul care-i mereu în ritmul potrivit. Am zis, e o rețetă foarte cunoscută ca să leșine femeile, toată lumea o știe, trebuie doar să nu spui nici un cuvînt. Tipii care au succes sînt ăia tăcuți, care fac pe supărații. Mie mi se pare că nu-s suficient de frumos, nici suficient de intrigant din fire ca să tac din gură. Vorbesc prea mult, bat cîmpii, vreau tot timpul să fiu amuzant. Chiar și cu dumneavoastră vreau să fiu amuzant. De multe ori, după o serie de bancuri, mă pleoștesc puțin pentru că mi-e ciudă pe mine. Mai ales cînd se strică atmosfera, mă încăpățînez, devin macabru vreun sfert de oră. Dup-aia băiatul de viață care sînt devine din nou stăpîn pe situație. Mă enervează de mor tot circul ăsta al seducției. Loula a spus, ce scuter ai? – Un Yamaha Xenter 125. Vă pricepeți? – Într-o vreme, am avut o Vespa. Roz, ca-n *Vacanță la Roma*. Am zis, parcă vă și văd. Probabil că erați foarte drăguță. Filmul ăla nu era oare alb-negru? S-a gîndit puțin. A spus, a da, așa e. Dar părea roz. Poate că totuși nu era roz.

Luc Condamine

Ieri am bătut-o pe Juliette cu lesa cîinelui, am spus. Ai cîine? a zis Lionel. Robert ne făcea spaghete la el în bucătărie. Cu sos napoletan. Aşa-mi place mie să-i văd pe cretineii mei. La masa din bucătărie. Fără femei. Pradă nouă înşine şi răului celui mai rău din noi înşine, Lionel dixit. Am lovit-o pe fata mea cu lesa cîinelui, am repetat. După o ceartă iscată din cauza obrăzniciei ei, i-am spus cînd se pregătea să iasă din cameră, şi să nu trînteşti uşa după tine! A trîntit-o şi mai abitir. Am luat lesa de pe jos, am ajuns-o din urmă pe hol şi i-am dat vreo cîteva. N-am simţit nici remuşcare, nici ruşine. Mai degrabă un soi de uşurare. Copilul ăsta ne-a adus teroarea în casă şi ţipă la noi cu o voce foarte ascuţită. Cînd a aflat că o lovisem pe fata noastră cu lesa cîinelui, lui Anne-Laure i-a căzut faţa, aşa, pe muteşte. Îşi ia nişte aere de teatru idiş ca să-mi arate dispreţul ei. Asta-i o chestie nouă. A ieşit din cameră şi s-a întors după vreo cîteva minute, într-o tăcere punitivă specifică femeilor, ca să-mi arate rănile de pe braţ şi de pe o parte a spatelui. Am spus, şi-a cerut-o. Juliette m-a

măsurat din priviri cu o față tumefiată și înroșită și a spus, te urăsc. Mi s-a părut drăguță, iar vocea ei avea un registru normal. Anne-Laure a spus, ar trebui să te cauți. Poate chiar ar trebui să mă caut? Nu-mi mai aduc aminte că aveai cîine, a spus Lionel. – Un șobolan lunguieț. Zi-i cîine dacă poți. Chiar bun vinul ăsta. Brunello di Montalcino 2006. Bravo. Nu mai am nici un fel de răbdare cu femeile. Zilele trecute eram cu maică-mea la telefon, Anne-Laure stătea în fața oglinzii (zice că are riduri), Juliette țipa la soră-sa, mi-am zis, ei dumnezeii mă-sii! O să cer la ziar să mă trimită undeva, departe. Și Paola? a întrebat Robert. Tot te mai vezi cu ea? – Tot. Dar o să pun punct. Nu i-ai spus nimic lui Odile? – Nu, nu. Păi, de ce-o să pui punct? Pentru că vine un moment cînd curtezana dispare și în locul ei apare o cumătră. Tocmai eu, care nu mă dau în vînt decît după fetele din barurile de marinari și vrăjesc intelectuale care mă invită la serate poetice. E mult mai bună decît tine, a zis Robert. – Fix asta îi reproșez și eu. Și, de fapt, care-i treaba cu Virginie Déruelle? Cine-i aia? a întrebat Lionel. O tipă pe care-a cunoscut-o la clubul lui de sport și pe care vrea să mi-o paseze mie, a răspuns Robert. – Pe care ți-am pasat-o. – Dacă tu zici. – Bun, deci? Robert a rîs și a scos o spaghetă lungă, gustă, e destul de fiartă? Mai las puțin? – E numai bună. Povestește-ne! – Nu. – În loc să-i dăm sfaturi prețioase legate de aventura lui, el se mulțumește s-o trăiască singur, i-am spus lui Lionel.

În aceeași clipă, am auzit o muzică urlătoare de undeva din apartament. – Ce-i asta? E Simon, o să ne dea afară din bloc din cauza tîmpitului ăstuia, a zis Robert. A lăsat pastele și s-a dus în fugă pe hol. Muzica s-a oprit brusc. L-am auzit parlamentînd. S-a întors cu cel mai mic dintre băieții lui, care are o mutriță foarte simpatică. Mi-ar fi plăcut să am un fiu. Robert a spus, dacă sună vecinii, îl las pe frate-tu să se spele pe cap cu ei. Și-o să fiu sută la sută de partea lor. Tu ce vrei, niște lapte? Antoine a bîiguit, niște suc de coacăze. – Seara nu, nu după ce te-ai spălat pe dinți. Niște suc de coacăze, a repetat Antoine. – De ce nu vrei mai bine lapte, ție îți place laptele! – Vreau suc de coacăze. Dă-i suc de coacăze, ce mare chestie, am zis. Robert i-a dat un pahar de suc de coacăze. Hai, în pat, castoraș. Robert a scurs spaghetele și le-a turnat într-o farfurie pe masă. Lionel a spus, asta mi s-a întîmplat ani în șir cu Jacob. Vecinii nu mai făceau altceva decît să sune sau să bată la ușa noastră. Și Jacob? Tot cu stagiul ăla de la Londra? a întrebat Robert. Lionel a dat din cap aprobînd. Ce stagiu era? am întrebat. – La o casă de discuri. – Care? – Una mai mică. – E mulțumit? – Așa pare. Robert se tot agita încercînd să ne servească. Dădea parmezanul pe răzătoare. Tăia busuioc ca să-l presare peste sos. Punea la îndemînă condimentele, uleiul de măsline din Sicilia, un ulei cu ardei iute. Ne umplea paharele. Ne simțeam bine împreună. Am zis, ce bine că sîntem toți trei. Am ciocnit. Pentru prietenie.

Pentru bătrînețe. Pentru azilul care-o să ne primească. Și pentru rara onoare de a beneficia de prezența lui Lionel, a spus Robert. Lionel a vrut să protesteze. Am zis, recunoaște că tu nu ești niciodată disponibil, are dreptate. E mai ușor să stabilești o întîlnire cu Nelson Mandela decît cu Lionel Hutner. Hai, hai! Puțin umor, iepurașule! Ești singurul care a reușit să-și găsească fericirea în cuplu. Ești ocupat cu asta, normal. Ușa s-a deschis și a apărut Simon, băiatul cel mare al lui Odile și al lui Robert. Un trup de copil și o șuviță brunetă ondulată, misterios de lipicioasă, lăsată să cadă peste frunte, trădînd astfel grija de-a fi la modă. Ce mai e? a zis Robert, ne-ar plăcea să nu mai fim deranjați, dacă se poate. – A mai rămas suc de coacăze? Uau, ce tare, paste, pot să gust? – Pune-ți în farfurie și dispari. Am privit bucuria și entuziasmul din ochii băiatului îmbrăcat într-o pijama roșie rămasă prea mică, în timp ce spaghetele, roșia și parmezanul construiau un delușor în farfurie. Am așteptat să plece cu sucul lui de coacăze în cealaltă mînă și am zis, să fii fericit e o predispoziție. Nu poți fi fericit în dragoste dacă nu ești predispus la asta. Bătrîne, o să reușești să faci seara asta de-a dreptul sinistră, a spus Robert. Concentrează-te pe paste. Nici măcar un compliment? Excelent, a spus Lionel. – Cînd o să murim, eu și cu Anne-Laure, bilanțul o să fie apocaliptic. Dar cui îi pasă de bilanț? Mi-am distrus viața, ei și, o să mă doară-n cur. Mă gîndesc să mă apuc de judo din septembrie. Vreau

şi eu paste, a spus Antoine, care tocmai apăruse din nou. Ai mîncat deja, ce enervanţi mai sînteţi, întoarce-te în pat, s-a răstit Robert. Da' de ce Simon are dreptul să mai mănînce o dată? – Pentru că are doişpe ani. Asta sigur o să-l convingă, am intervenit eu. Robert a luat o farfurie şi a aruncat în ea o mînă de spaghete. Fără sos, doar parmezan, a spus Antoine. – Hai, valea. Robert a desfăcut încă o sticlă de Brunello. Nu ţi se prea aude gura, i-am zis lui Lionel. Lionel avea un aer bizar. Se uita în fundul paharului pe care-l tot învîrtea. Apoi a anunţat, cu o voce cavernoasă, Jacob e internat. S-a lăsat tăcerea. A spus, nu e la Londra, ci într-o clinică din Rueil-Malmaison. Pot să contez pe discreţia voastră? Nici un cuvînt lui Anne-Laure, lui Odile sau oricui altcuiva. Am zis, sigur că da, şi eu, şi Robert. Sigur că da. Robert i-a umplut paharul lui Lionel. Lionel a luat mai multe înghiţituri una după alta. – Vă amintiţi de înclinaţia lui către... de pasiunea lui pentru... pentru Céline Dion? Imediat ce-a pronunţat numele ăsta, Lionel a început să rîdă scuipînd picături mici de salivă, fără să se poată controla, cu ochii umezi şi roşii şi corpul scuturat de spasme. A încercat să mai spună şi altceva, dar aveam impresia că nu putea decît să repete numele ăsta, şi nici măcar pînă la capăt, cu o voce gîtuită, înecată de fiecare dată de un hohot tragic. Îşi ştergea lacrimile de pe obraji cu toată palma, nu ştiam dacă erau lacrimi de rîs sau de plîns. După o vreme, s-a calmat. Robert l-a bătut cu palma pe

umăr. Am rămas așa. Toți trei în jurul mesei. Fără să pricepem nimic și fără să știm ce să facem. Apoi Lionel s-a ridicat. A dat drumul la robinet și s-a stropit pe față de mai multe ori. S-a întors spre noi și a spus, făcînd un efort vizibil de a-și stăpîni cuvintele, Jacob se crede Céline Dion. E convins că *este* Céline Dion. Nu îndrăzneam să mă uit la Robert. Lionel rostise cea de-a doua frază cu un aer extrem de grav și ne fixa cu niște ochi îngroziți. Mi-am spus, atîta vreme cît nu mă uit la Robert, pot să păstrez o expresie empatică. Atîta vreme cît îl ignor pe Robert, pot să păstrez masca durerii de care are nevoie Lionel. Era cel mai vesel copil de pe pămînt, a spus Lionel. Cel mai inventiv. Crea peisaje în camera lui, arhipelaguri, o grădină zoo, o parcare. Organiza tot felul de spectacole. Nu doar de muzică. Avea un magazin cu bani falși. Striga, am deschis! Nu știu de ce, această evocare a magazinului l-a aruncat într-o reverie neliniștită. A început să fixeze un punct de pe pardoseală. Apoi a spus, ai dreptate, a fi fericit e o predispoziție. Ar trebui cumva să n-o ai în copilărie? Mi-am pus întrebarea asta. Cumva a fi fericit în copilărie nu-i un lucru bun în viață? Privindu-l pe Lionel în picioare în mijlocul bucătăriei, avînd cureaua ridicată prea sus și cămașa prost băgată în pantaloni, mi-am spus că e nevoie de o nimica toată pentru ca un bărbat să pară vulnerabil. În spatele meu, Robert a spus, vino la masă, bătrîne. Am făcut greșeala să mă întorc. Pentru o secundă, privirea mea a întîlnit-o

pe a lui. Nu mai știu care dintre noi doi a cedat primul. Ne-am chircit peste masă, sufocîndu-ne de rîs. Îmi amintesc că l-am apucat pe Robert de braț ca să-i ordon să înceteze, mai am și-acum în urechi sunetul pufnelilor lui incontrolabile. Ne-am spălat, continuînd să rîdem, l-am implorat pe Lionel să ne ierte. Robert l-a luat pe Lionel în brațe, eu m-am lipit de ei și i-am strîns ca pe doi copii rușinați care se-ascund pe după fusta mamei. Apoi Robert s-a desprins. Cu prețul unei concentrări, mi-am închipuit că a fost una intensă, reușise să regăsească o expresie serioasă. A zis, știi prea bine că nu ne batem joc de tine. Lionel era magnific, zîmbea politicos, a spus, știu, știu. Ne-am întors la masă. Robert a umplut paharele. Am ciocnit din nou. Pentru prietenie. Pentru Jacob. Am pus cîteva întrebări. Lionel a spus, Pascaline m-a impresionat. Știu cît e de îngrijorată, dar reușește să rămînă mereu veselă, e optimistă. Să nu-i spuneți că ați aflat. Dacă o să vă zică ea ceva la un moment dat, nu știți nimic. Am promis să nu spunem nimic. Am încercat să vorbim despre altceva. Lionel m-a întrebat de reportajele mele recente. Le-am povestit despre inaugurarea Memorialului evreilor din Skopje. Ceremonia în aer liber pe scaune de plastic. Sunetul fanfarei împrăștiindu-se departe, ca zgomotul unei jucării. Cei trei soldați macedoneni, un fel de skinheads rași în cap, cu pelerine lungi, ținîndu-și brațele la orizontală și purtînd o pernuță pe care stătea o cutie de suc care era de fapt o urnă

cu cenușa victimelor de la Treblinka. Totul absolut grotesc. La o lună după, altă fanfară în Rwanda. Comemorarea a optsprezece ani de la genocidul de pe stadionul de la Kigali. Țîșnind pe o poartă de genul intrării leilor în *Ben Hur*, niște tipi în pas de marș, aruncînd bețe în aer. Am zis, de ce toate masacrele astea trebuie să se termine cu o fanfară? Da, așa e, a comentat Lionel. Și ne-am pus iarăși pe rîs, toți trei, amețiți de-a dreptul.

Hélène Barnèche

Zilele trecute, în autobuz, un bărbat bine făcut s-a așezat pe bancheta din fața mea, lîngă fereastră. Mi-a luat ceva timp ca să-mi stîrnească interesul. Am ridicat capul numai din pricina ochilor lui pe care i-am simțit ațintiți asupra mea. Bărbatul mă examina, cu un aer teribil de serios, aproape divinatoriu. Fac ce se face de obicei în astfel de situații, cînd înfrunți curajos privirea celuilalt ca să-ți arăți indiferența, după care-ți întorci capul în altă parte. Dar nu eram în largul meu. Simțeam insistența interesului său pentru mine și chiar m-am întrebat dacă n-ar fi fost mai bine să-i arunc vreo remarcă. Tocmai mă gîndeam la asta cînd am auzit, Hélène? Hélène Barnèche? Am zis, ne cunoaștem? El a zis, ca și cum ar fi fost singurul om din lume, și, de altfel, chiar așa era, Igor. Am recunoscut pe loc nu neapărat prenumele, cît felul de a-l pronunța. Un fel de a zăbovi asupra *o*-ului, de a strecura o ironie pretențioasă în aceste două silabe. Am repetat prenumele, prosteşte, după care a venit rîndul meu să-i inspectez fața. Sînt o femeie căreia nu-i plac fotografiile (nu fac

niciodată), căreia nu-i place nici un fel de imagine, veselă ori tristă, în stare să provoace vreo emoție. Emoțiile sînt înfricoșătoare. Aș vrea ca viața să meargă înainte și totul să fie șters pe măsură ce merge înainte. N-am putut să fac legătura între acest nou Igor și cel din trecut. Nici robustețea sa fizică, nici vreunul dintre atributele magiei sale. Dar îmi amintesc segmentul de timp care-i purtase numele. Cînd l-am cunoscut pe Igor Lorrain, aveam douăzeci și șase de ani, el puțin mai mult. Eram deja căsătorită cu Raoul și lucram ca secretară la CEC. El era student la Medicină. Pe vremea aceea, Raoul își petrecea nopțile în cafenele jucînd cărți. Un amic, Yorgos, îl adusese pe Igor la Darcey, în Place Clichy. Eram aproape în fiecare seară acolo, dar mă întorceam devreme acasă. Igor se oferea să mă conducă. Avea un 2CV albastru pe care-l făceam să pornească deschizînd capota cu o manivelă, pentru că cilindrul era turtit. Igor era înalt și suplu. Ezita între bridge și psihiatrie. În primul rînd, era nebun. Era greu să-i reziști. Într-o seară, s-a aplecat înspre mine la un semafor și a spus, sărmana mea Hélène, ce neglijată ești. Și m-a sărutat. Nu era adevărat, nu mă simțeam deloc neglijată, dar, pînă să apuc eu să mă dumiresc, eram deja în brațele lui. Nu mîncaserăm nimic, m-a dus într-un mic bistrou, la Porte de Saint-Cloud. Am înțeles foarte repede cu cine am de-a face. A comandat două porții de pui cu fasole verde. Cînd a fost adusă mîncarea, a gustat și a spus, uite, pune

sare. Am zis, nu, e bine așa pentru mine. A zis, ba nu, nu-i suficient de sărat, mai pune sare. Am zis, ba e foarte bine, Igor. A spus, pune sare cînd îți spun. Și am pus sare. Igor Lorrain venea din nord, la fel ca mine. Era din Béthune. Tatăl lui lucra în transportul fluvial. Nu era prea multă bună-dispoziție la mine acasă. La el, și mai puțină. În familiile noastre ploua cu scatoalce, asta cînd nu erau lovituri mai grele sau obiecte aruncate în față. Multă vreme m-am luptat din nimica toată. Mi-am lovit prietenele, mi-am lovit iubiții. La început, l-am lovit și pe Raoul, dar el se amuza. Nu știam ce altceva să fac, dar reacția lui mă contraria. Dădeam în el. Se încovoia într-un mod exagerat ca și cum ar fi fost sub efectul unei plăgi a Egiptului sau îmi prindea încheieturile cu o singură mînă și rîdea. N-am dat niciodată în Damien. N-am mai dat în nimeni de cînd l-am născut pe fiul meu. În 95-ul care merge de la Place Clichy la Porte de Vanves, mi-am amintit ce mă legase atît de puternic de Igor Lorrain. Nu iubirea sau oricare dintre numele pe care le dăm acestui sentiment, ci sălbăticia. S-a aplecat și a spus, mă recunoști? Am zis, da și nu. A zîmbit. Atunci mi-am amintit că înainte nu reușeam niciodată să-i răspund clar. – Te mai cheamă Hélène Barnèche? – Da. – Mai ești măritată cu Raoul Barnèche? – Da. Aș fi vrut să fac o frază mai lungă, dar nu eram în stare să-l tutuiesc. Avea părul lung și cărunt, dat pe spate într-un mod ciudat, și gîtul gros. Regăseam în ochii lui sclipirea de nebunie

întunecată care mă vrăjise pe mine. M-am evaluat în minte. Coafura, rochia și bluza, mîinile mele. S-a aplecat iar ca să-mi spună, ești fericită? Am zis, da, și mi-am spus, ce tupeu. A dat din cap și și-a luat un aer înduioșat, ești fericită, bravo. Mi-a venit să-l plesnesc. Treizeci de ani de liniște duși pe apa sîmbetei în zece secunde. Am zis, și tu, Igor? Și-a rezemat spatele de banchetă și a răspuns, eu, nu. – Ești psihiatru? – Psihiatru și psihanalist. Am făcut o față prin care să-i sugerez că nu mă pricep la subtilități de-astea. A schițat un gest ca să-mi dea de înțeles că nu-i grav. Mi-a spus, unde mergi? Cuvintele astea două m-au dat cu totul peste cap. *Unde mergi*, ca și cum ne-am fi văzut cu o zi înainte. Cu același ton ca altădată, ca și cum n-am fi făcut nimic altceva în existența noastră decît să ne învîrtim în cerc. *Unde mergi* m-a străpuns pur și simplu. Senzații confuze au ieșit la suprafață. În mine se află o regiune abandonată care aspiră la tiranie. Raoul nu m-a *ținut* niciodată. Rouli al meu s-a gîndit întotdeauna la joc și la distracție. Nu i-a trecut niciodată prin cap să-și țină sub observație femeia aia a lui. Igor Lorrain voia să mă lege strîns. Voia să afle în detaliu unde mă duc, ce fac și cu cine. Spunea, ești a mea. Eu spuneam, nu. El spunea, spune că ești a mea. Nu. Mă strîngea de gît, strîngea tare pînă cînd spuneam, sînt a ta. Altă dată mă lovea. Trebuia să repet pentru că nu ajungea pînă la el. Mă zbăteam, îi dădeam înapoi absolut fiecare lovitură, dar întotdeauna mă domina.

Ajungeam în cele din urmă în pat ca să ne consolăm reciproc. Apoi fugeam de la el. Locuia într-o cameră minusculă de serviciu pe bulevardul Exelmans. Fugeam pe scări. Striga peste balustradă, spune că eşti a mea, iar eu spuneam, sărind cîte trei trepte odată, nu, nu, nu. Mă ajungea din urmă, mă lipea de perete sau de grilajul liftului (uneori mai treceau vecinii), spunea, unde te duci, ticăloasă mică ce eşti, ştii că eşti a mea. Făceam iarăşi dragoste pe trepte. O femeie vrea să fie dominată. O femeie vrea să fie înlănţuită. Nu poţi să-i explici asta oricui. Încercam să-l recondiţionez pe bărbatul care se afla în faţa mea în autobuz. Un bătrîn frumos şi trecut. Nu recunoşteam ritmul corpului. Însă privirea, da. La fel şi vocea. – Unde te duci? – La Pasteur. – Ce faci la Pasteur? – Sari calul. – Ai copii? – Un băiat. – Cîţi ani are? – Douăzeci şi doi de ani. Şi tu ai copii? – Cum îl cheamă? – Pe băiatul meu? Damien. Şi tu ai copii? Igor Lorrain a dat din cap. A privit pe geam o reclamă la centrale termice. Putea să aibă copii? Evident. Oricine poate să aibă copii. Mi-aş fi dorit să ştiu cu ce fel de femeie. Am vrut să-l întreb dacă e căsătorit, dar n-am făcut-o. Mi-a părut rău pentru el, şi pentru mine. Doi aproape bătrîni, trambalaţi prin Paris, ducîndu-şi viaţa cu ei. Îşi pusese lîngă el o geantă ponosită din piele, gen ghiozdan. Mînerul era decolorat. Mi s-a părut foarte singur. Atitudinea lui, hainele. Se vede cînd n-are nimeni grijă de tine. Poate că are pe cineva, dar nu pe cineva care să aibă grijă de el. Eu îl răsfăţ pe Rouli

al meu. S-ar putea spune chiar că-l pisălogesc. Îi aleg hainele, îi vopsesc sprîncenele, nu-l las să bea sau să mănînce din castronul cu mix sărat. Și eu sînt singură în felul meu. Raoul e blînd și afectuos (în afară de momentele în care sîntem parteneri la bridge și se metamorfozează complet), dar știu că se plictisește cu mine (nu și cînd mergem la cinema). E fericit cu prietenii lui, și-a inventat o existență în afara lucrurilor reale și a îndatoririlor pe care le are restul lumii. Prietena mea Chantal spune că Raoul seamănă cu oamenii politici. Niște inși mereu absenți chiar și-atunci cînd sînt acolo. Damien a plecat. M-am forțat chiar să-l dau puțin afară. Cînd făceam curățenie la el în cameră, am găsit vestigii din toate perioadele. Într-o seară, m-am așezat pe patul lui și am plîns în timp ce deschideam o cutie plină de castane pictate. Copiii pleacă, trebuie, e firesc. Igor Lorrain a spus, eu cobor aici, vino cu mine. M-am uitat la numele stației, era Rennes-Saint-Placide. Am spus, eu cobor la Pasteur-Docteur-Roux. A ridicat din umeri ca și cum ar fi fost ultima destinație care i-ar fi putut trece cuiva prin minte. S-a ridicat. A spus, vino, Hélène. *Vino, Hélène.* Și a întins mîna. Mi-am spus, e sărit de pe fix. Mi-am spus, încă sîntem vii. Mi-am pus mîna într-a lui. M-a tras printre ceilalți pasageri spre ieșire și am coborît din autobuz. Era frumos afară. Se făceau reparații pe trotuar. Ne-am strecurat printr-un labirint de prefabricate și de panouri ca să traversăm strada Rennes. Oamenii mergeau în ambele sensuri

și se împingeau. Era mult zgomot. Igor mă ținea strîns de mînă. Am ajuns pe bulevardul Raspail. Îi eram enorm de recunoscătoare că nu-mi dă drumul. Soarele mă orbea. Distingeam, ca și cum ar fi fost prima dată, rîndurile de copaci din mijloc, mănunchiurile de plante în țarcul lor din fier forjat albastru-verzui. N-aveam nici cea mai mică idee unde ne duceam. Oare el știa? Într-o zi, Igor Lorrain îmi spusese, e o greșeală c-am fost așezat în societatea oamenilor. Dumnezeu ar fi trebuit să mă pună în savană și să mă facă tigru. Aș fi domnit cu mînă de fier peste teritoriul meu. Urcam spre Denfert. Mi-a spus, ai rămas la fel de mică. El era tot așa de înalt ca înainte, dar și mai masiv. Alergam un pic ca să pot ține pasul.

Jeannette Blot

Sînt groaznică, groaznică, groaznică. Nici măcar nu vreau să ies din cabină ca să apar în faţa lui Marguerite. Nu mai pot să port nici o haină mulată. Nu mai am talie. Pieptul mi s-a mărit. Nu pot să-mi arăt decolteul. Odinioară, da. Acuma, nu. Marguerite asta nu-i deloc realistă. De altfel, ea însăşi umblă mereu numai cu bluze pe gît sau cu cîte un şal. Fata şi cumnata mea şi-au pus în cap să mă îmbrace ele cu nu ştiu ce scopuri psihologice. Cînd mi-am sărbătorit cei şaptezeci de ani, acum cîteva seri, Odile mi-a spus, tu nu te îmbraci, mamă, tu te-acoperi cu textile. – Ei şi? Cine se uită la mine? Sigur nu Ernest. Taică-tu nici nu mai ştie că am şi eu un corp. A doua zi, m-a sunat să-mi spună că, trecînd prin faţă pe la Franck et Fils, văzuse o rochiţă maro cu bordură portocalie. Care ţi-ar veni de minune, mamă, a spus ea. Adevărul e că pe manechinul din vitrină arăta bine. Îţi vine? întreabă Marguerite din spatele perdelei. – Nu, nu, absolut deloc! – Arată-mi. – Nu, nu, n-are nici un rost! Încerc să-mi scot rochia. Fermoarul s-a blocat. Sînt pe punctul de a sfîşia totul. Ies din

cabina care e ca un cavou sufocant, ajută-mă s-o scot, Marguerite! – Ia să te văd. Îți stă foarte bine! Ce nu-ți place? – Nu-mi place nimic. Totul e oribil. Reușești? – Și bluza? – Detest fru-fru-urile. – N-are. – Ba da. – De ce ești așa de nervoasă, Jeannette? – Pentru că tu și cu Odile mă obligați să fac lucruri împotriva naturii. Cumpărăturile astea sînt un calvar. – S-a prins fermoarul în furou. Nu te mai agita atîta. M-apucă plînsul. Îmi vine așa dintr-odată. Marguerite își dă toată silința în spatele meu. Nu vreau să observe. E ridicol. Ani în șir îți înghiți lacrimile și uite că plîngi fără motiv într-un salon de probă de la Franck et Fils. Ești bine? spune Marguerite. Are auzul fin. Mă enervează, vede tot. Pînă la urmă, prefer oamenii care nu observă nimic. Înveți să fii singură. Te organizezi foarte bine. Nu trebuie să dai explicații. Marguerite spune, nu te mișca, aproape c-am reușit. Într-o carte de Gilbert Cesbron, pare-mi-se, o femeie îl întreba pe confesorul ei, trebuie să cedezi în fața amărăciunii sau să lupți și s-o potolești? Confesorul a răspuns, nu folosește la nimic să-ți stăpînești plînsul. Amărăciunea rămîne cuibărită undeva. Gata, zice mîndră Marguerite. Mă duc în cabină ca să mă eliberez. Mă îmbrac la loc, încerc să-mi reîmprospătez fața. Rochia alunecă de pe umeraș și cade, o ridic și-o pun ca pe-o cîrpă pe taburet. Pe stradă, o tot încurajez pe Marguerite să abandoneze planul de a mă reîntoarce la cochetărie. Cumnata mea se oprește în fața fiecărei vitrine. De haine, de pantofi, de marochinărie și chiar

de lenjerie pentru casă. Trebuie să spun că locuiește la Rouen, sărăcuța de ea. Din cînd în cînd, încearcă iarăși să mă motiveze, dar e clar că ea e cea care are chef să intre, să atingă o geantă, să probeze o haină. Îi spun, ție ți-ar sta bine. Hai să intrăm. Răspunde, a, nu, nu, am prea multe lucruri inutile, nu știu ce să mai fac cu ele. Insist, e chiar drăguț sacoușul ăsta, merge la orice. Marguerite dă din cap. Mi-e teamă că o face din prea multă delicatețe. Mi se pare absolut sfîșietor, două femei care merg printr-un șir de magazine fără să vrea cu adevărat ceva. Nu îndrăznesc s-o întreb pe Marguerite dacă are și ea un bărbat (ce expresie prostească, cum adică să ai un bărbat? Eu, care am un bărbat pe hîrtie, de fapt n-am pe nimeni). Cînd ai un bărbat, îți pui o mie de întrebări idioate, cît ține rujul, ce formă are sutienul, ce culoare are părul. Asta te ține ocupată. E chiar amuzant. Poate că Marguerite are genul ăsta de preocupări. Aș putea s-o întreb, dar mi-e teamă de o dezvăluire care m-ar face să sufăr. Au trecut atîția ani de cînd nu-mi mai doresc nici o schimbare. Cînd ajunsese în culmea carierei sale, Ernest verifica mereu felul în care arăt. Nu era nimic grijuliu în asta. Ieșeam des. Eram un element de decor. Zilele trecute, l-am dus pe nepoțelul meu Simon la Luvru ca să vadă picturile Renașterii italiene. E lumina ochilor mei micuțul ăsta. Îl interesează arta, la doisprezece ani. Remarcînd în tablouri niște personaje ce se strecurau pe lîngă ziduri în veșminte întunecate, ființele crude și răufăcătoare

ale vremurilor de demult, mergînd aplecate, ducîndu-se cine ştie unde, mi-am spus, ce se întîmplă cu sufletele astea rele? Au dispărut din toate cărţile, au dispărut fără nici o pedeapsă? M-am gîndit la Ernest. Ernest Blot, soţul meu, e asemenea acestor umbre ale serii. Prefăcut, mincinos, nemilos. Probabil că nici eu nu-s sănătoasă la cap dacă am vrut să fiu iubită de acest bărbat. Femeile sînt seduse de bărbaţi înspăimîntători, pentru că bărbaţii înspăimîntători apar mascaţi ca la bal. Sosesc cu mandoline şi costume de sărbătoare. Eram frumuşică. Ernest era posesiv, eu luam gelozia drept iubire. Am lăsat să treacă patruzeci şi opt de ani. Trăim în iluzia repetiţiei, ca soarele care se trezeşte şi se duce la culcare. Ne trezim şi ne ducem la culcare, crezînd că repetăm acelaşi gest, dar nu-i adevărat. Marguerite nu seamănă cu fratele ei. E prietenoasă, are scrupule. Spune, Jeannette, tot mai vrei să-ncerci să conduci? Spun, tu ce zici? Nu crezi că-i o nebunie? Pufnim în rîs. Ne-am însufleţit dintr-odată. Au trecut treizeci de ani de cînd n-am mai pus mîna pe un volan. Marguerite spune, o să găsim un loc fără prea multă lume în Bois de Boulogne. – Bine. Bine. Căutăm maşina. Marguerite a uitat unde a parcat-o, iar eu am uitat pînă şi ce maşină e. Îi arăt vreo două-trei înainte să dăm peste cea bună. Pune cheia în contact şi porneşte. Îi observ gesturile. Întreabă, ţi-ai luat permisul cu tine? – Da. Crezi că mai e valabil? Nici nu mai există tipul ăsta de permis. Marguerite aruncă o

privire și spune, și al meu e la fel. – Ce mașină ai? – Un Peugeot 207 cu cutie automată. – Automată! Nu știu să conduc așa ceva! – E foarte ușor! Mult mai ușor decît cu aia manuală. N-ai nimic de făcut. – Aoleu. Automată! Marguerite spune, să nu-i zici nimic lui Odile, îmi promiți, da? Nu vreau să mă-ncondeieze fiică-ta. – Nimic. Mă enervează că vrea să mă protejeze atîta. Doar nu-s din porțelan. Ne învîrtim puțin prin Boulogne în căutarea unui colț liniștit. Descoperim în cele din urmă o mică alee întreruptă de un gard alb lung de cinci metri. Marguerite parchează. Scoate cheia din contact. Coborîm amîndouă ca să schimbăm locurile. Rîdem puțin. Spun, nu mai știu cum se face, Marguerite. Ea spune, ai două pedale. Frîna și accelerația. Se folosesc cu un singur picior. Piciorul tău stîng n-are nimic de făcut. Bagă cheia în contact. Bag cheia. Motorul toarce. Mă întorc spre Marguerite, entuziasmată c-am pornit atît de ușor. E bine, spune Marguerite cu vocea ei de profesoară (predă spaniola). Ai putut să faci contactul pentru că erai pe P, adică pe parcare. Pune-ți centura. – Zici? – Da, da. Marguerite se apleacă și-mi pune centura, care mă strivește. Spun, mă simt prizonieră. – Te obișnuiești. Acuma pune maneta pe D adică pe *drive*, poziția de condus. Unde e piciorul tău drept? – Nicăieri. – Pune-l pe frînă. – De ce? – Pentru că, odată ce ești pe D, trebuie doar să iei piciorul și mașina pornește. – Crezi? – Da? – Gata. – Pune-te pe D. Trag aer în piept și mă pun pe D. Nu se-ntîmplă nimic. Marguerite

spune, ia încet-încet piciorul. Hai, hai, ia-l de tot. Îl iau de tot. Sînt încordată la maximum. Maşina înaintează. Spun, merge! – Acuma pui piciorul pe acceleraţie. – Unde e? – Chiar lîngă frînă, chiar lîngă. Piciorul meu bîjbîie, simt o pedală, apăs. Maşina se opreşte violent, aruncîndu-ne în faţă. Centura îmi secţionează pieptul. Ce se-ntîmplă? Te-ai pus din nou pe frînă, spune Marguerite. Ne-am oprit. O luăm de la capăt. Pune-te pe P. Contact. Bravo. Acum, pune-te pe N. – N ce mai e? – Neutru. E punctul mort. – A, punctul mort! Da, da. O luăm de la capăt. Frînă. Drive. Lasă-ţi piciorul stîng să se odihnească, n-are nimic de făcut. – Nu ştiu să conduc o automată! – O să ştii. Uite. Maneta pe D şi dai drumul. Bravo. Acum deplasează-ţi uşor piciorul spre dreapta ca să găseşti pedala de acceleraţie şi apeşi. Mă concentrez. Maşina merge. Îmi ţin răsuflarea. Gardul e încă departe, dar mă îndrept spre el fără să pot controla nimic. Intru în panică. Cum frînez? Cum mă opresc? – Pui frînă. – Rămîn pe... pe... cum se cheamă? – Da, rămîi pe D. Şi, în momentul în care maşina se opreşte, revii pe N. Pe N, nu pe R! R e marşarierul. Nu folosi piciorul stîng! Apeşi pe cele două pedale în acelaşi timp, Jeannette! Ne oprim cu chiu, cu vai într-un zgomot bizar. Sînt lac de transpiraţie. Spun, sper că ai mai multă răbdare cu elevii tăi. – Elevii mei sînt mai dezgheţaţi. – Tu mi-ai propus să mă reapuc de condus. – Te plictiseşti de moarte în apartamentul ăla al tău, ai nevoie de libertate.

Pornește iar. Pune-te pe P. Ce faci cu piciorul drept? – Nu știu. – Pune-l pe accelerație fără să apeși. Așa. Pune-te pe D. Și dă-i drumul. Accelerează încetișor. Indicațiile cumnatei mele dispar într-o parte îndepărtată a creierului meu. Răspund mecanic. Micul nod de amărăciune s-a întors din nou la mine în gît. Încerc să scap de el. Înaintăm. Unde mergi? întreabă Marguerite. – Nu știu. – Te duci drept în gard. – Da. – Poți să întorci înainte pe iarbă. Înconjuri copacul și vii înapoi în celălalt sens. Îmi arată un loc pe care nu-l văd pentru că nu sînt în stare să mă uit în altă parte decît în față. Încetinește, spune Marguerite, încetinește. Mă stresează. Nu mai știu cum se încetinește. Brațele mele sînt înșurubate pe volan ca două bare din fier. Întoarce, întoarce, Jeannette! strigă Marguerite. Nu mai știu unde sînt. Marguerite a înșfăcat volanul. Gardul e la doi metri. – Lasă volanul, Jeannette! Ia piciorul! Trage frîna de mînă și mișcă schimbătorul de viteze. Mașina se ridică pe roțile din spate, se lovește de gardul alb și-l rade. Apoi rămîne nemișcată. Marguerite nu scoate o vorbă. Brusc, mi-au dat lacrimile și mi s-a încețoșat privirea. Marguerite iese. Dă un ocol mașinii prin spate și se duce să constate pagubele. Îmi deschide portiera. Spune, pe un ton blînd (ceea ce e mai îngrozitor decît orice), coboară, o să dau în marșarier. Mă ajută să-mi scot centura. Se așază în locul meu și dă repede în marșarier ca să scoată Peugeotul din gard. Iese din nou. În stînga, partea din față e un pic turtită, un

far e spart şi toată aripa stîngă e zgîriată. Spun în şoaptă, îmi pare rău, iartă-mă. Marguerite zice, mi-ai aranjat-o bine. – Îmi pare rău, Marguerite, o să plătesc eu toate reparaţiile. Se uită la mine, Jeannette, doar n-o să plîngi din cauza asta? Jeannette, draga mea, e o prostie, ce ne pasă nouă de-o maşină turtită? Dac-ai şti cîte chestii am bușit eu la viaţa mea; într-o zi, în faţa liceului, era chiar cît pe ce să dau peste un elev dintr-a cincea. Spun, iartă-mă, iartă-mă, am stricat toată ziua. Haide, urcă, spune Marguerite, hai să mîncăm o îngheţată la Bagatelle. De luni bune tot vreau să mă-ntorc la Bagatelle. Am urcat în maşină şi ne-am reluat locurile iniţiale. Demarează fără probleme. Dă în marşarier pe iarbă cu o îndemînare care mă întristează. Îi înţeleg pe oamenii cărora le place vremea urîtă. Lor nu le poate trece prin cap să se ducă să vadă o grădină cu flori. Revino-ţi, Jeannette, spune Marguerite. Trebuie să recunosc că ne cam aştepta cu braţele deschise gardul ăla. Ca să-ţi spun drept, am ştiut de la început c-o să intri în el. Zîmbesc fără să vreau. Spun, să nu-i povesteşti niciodată lui Ernest. – Ha, te am la mînă! rîde Marguerite. O ador pe Marguerite. Mai bine m-aş fi măritat cu ea, şi nu cu fratele ei. Aud telefonul mobil sunînd în geantă. Odile mi-a pus o sonerie stridentă pentru că ea crede că sînt surdă. În afară de Odile, de Ernest sau de ginerele meu Robert, nimeni nu mă sună pe ăsta. Alo? – Mamă? – Da? – Unde eşti? – La Bois de Boulogne. – Bine. Să nu te îngrijorezi, dar tata lua prînzul cu

prietenii lui de la Al treilea cerc și i s-a făcut rău. Restaurantul a chemat Salvarea. L-au dus la Pitié. – I s-a făcut rău?... – Mai ești cu Marguerite? – Da... – Ați găsit chestii drăguțe? Spun, ce fel de rău? Unde ești, Odile? Vocea lui Odile e înăbușită, ușor cavernoasă. – La Pitié-Salpêtrière. O să-i facă o coronarografie, să vadă dacă pontajele sînt înfundate. – Dacă ce? Ce-i face? – Așteptăm analizele. Nu-ți face griji. Și ia zi, mamă, ai încercat rochia de la Franck et Fils?

Robert Toscano

Deodată, la ieşirea de la morgă, căreia i se spune Amfiteatru, pe strada Bruant, în clipa în care băieţii bagă sicriul lui Ernest în portbagaj, soacră-mea, Jeannette, cuprinsă de o groază de neînţeles, refuză să urce în limuzina mortuară. Ar trebui să se aşeze alături de Marguerite şi de maestrul de ceremonii funerare, iar eu ar trebui să-i urmez cu Volkswagenul, împreună cu Odile şi mama, pînă la crematoriul din Père-Lachaise. Soacră-mea, în mod neaşteptat pe tocuri, face cîţiva paşi înapoi (cît pe ce să cadă) pînă la perete, ca un animal care urmează să fie dus la abator. Cu spatele lipit de piatră, în lumina orbitoare, biciuind frenetic aerul, îi face semn Mercedesului break să plece fără ea, sub privirea speriată a lui Marguerite, care se urcase deja în spate. Mamă, mamă, spune Odile, dacă nu vrei să te urci cu tata, mă duc eu. Tu rămîi cu Robert şi Zozo. O ia încetişor de braţ ca s-o conducă la Volkswagenul în faţa căruia mama, topită de căldură (vara a venit neanunţată), aşteaptă. Maestrul de ceremonii se repede să deschidă portiera din spate, dar Jeannette bîiguie ceva

care se dovedește a fi: vreau în față. Odile îi spune în șoaptă, mamă, te rog, nu contează. – Vreau să-l urmăresc pe Ernest. Acolo e soțul meu! Vrei să rămîn cu tine, mamă? Marguerite poate să se ducă singură în mașina cu sicriul, spune Odile aruncîndu-mi o privire cu sensul de mut-o pe maică-ta. Cum probabil n-am reacția potrivită, Odile și-a și băgat capul în mașină: Zozo, ești drăguță să treci în spate? Pe mama o apucă angoasa la ideea de-a urca în Mercedes. Mama se uită la mine cu expresia cuiva pe care nu-l mai miră nimic. În tăcere, cu încetinitorul, își scoate centura de siguranță, culege geanta de pe jos și se ridică din scaun subliniind disconfortul artritic al mișcării. Mulțumesc, Zozo, spune Odile, e foarte frumos din partea ta. Tot fără nici un cuvînt și cu aceeași greutate a gesturilor, făcîndu-și vînt cu mîna, mama se urcă în spate. Jeannette se așază în față fără vreo urmă de recunoștință, cu aerul cuiva care, oricum, nu-și mai găsește locul în lume. Odile urcă în Mercedes cu mătușa ei și maestrul de ceremonii. Eu mă sui la volan ca să-i urmăresc pînă la Père-Lachaise. După o vreme, Jeannette spune, cu fața țintuită de parbriz și, dincolo de el, de portbagajul negru al Mercedesului, soțul tău a fost crematizat, Zozo? Crematizat, repetă mama, ce cuvînt ciudat! Așa se spune, zice Jeannette, a incinera e pentru gunoiul menajer. N-am auzit niciodată, spune mama. Tata e înmormîntat în cimitirul din Bagneux, intervin eu. Jeannette pare să

mediteze asupra informației apoi se întoarce și spune, o să cereți să fiți îngropată alături de el? Bună întrebare, spune mama. Dacă ar fi după mine, niciodată în vecii vecilor. Detest locul ăla, Bagneux. Nimeni nu vine niciodată să te vadă. E foarte rural. În fața noastră, Mercedesul înaintează cu o încetineală exasperantă. Face cumva parte din ceremonial? Stăm la un semafor. Un val de tăcere se lasă peste noi. Mi-e cald. Cravata mă strînge. Mi-am luat un costum prea gros. Jeannette caută ceva în geantă. Nu suport zgomotul ăsta pe jumate înfundat de zornăit și de piele frecată pe care-l produc scormonelile. Cu atît mai mult cu cît soacră-mea oftează, iar eu nu suport nici oamenii care oftează. Ce cauți, Jeannette? zic după o vreme. – Pagina din *Le Monde*, n-am avut nici măcar timp s-o citesc. Bag mîna dreaptă în geanta ei și o ajut să scoată articolul împăturit și șifonat. – Poți să-l citești cu voce tare? Jeannette își pune ochelarii și rostește cu o voce monotonă: „Dispariția lui Ernest Blot. Un bancher pe cît de influent, pe atît de discret. Născut în 1939, Ernest Blot s-a stins din viață în noaptea de 23 iunie, la vîrsta de șaptezeci și trei de ani. Odată cu el dispare una dintre acele figuri ale elitei bancare franceze venite din funcția publică, a cărei abilitate de a socializa nu-și găsea egal decît în discreție. După ce a ieșit șef de promoție la ENA[1]

1. École nationale d'administration, una dintre cele mai prestigioase instituții de învățămînt din Franța, pepinieră

în 1965"... șef, vezi tu, nu-mi mai aduc aminte de asta... „a intrat la Inspecția financiară. Va fi membru al mai multor cabinete ministeriale între 1969 și 1978, consilier tehnic"... etc., știm toate astea... „În 1979, este angajat de Banca Wurmster, fondată după terminarea Primului Război Mondial, căzută între timp în desuetudine, unde devine director și apoi, în 1985, președinte-director general. O va transforma treptat într-una dintre instituțiile franceze de vîrf alături de Lazard Frères sau de Rothschild & Co"... etc... „Este autorul unei biografii despre Achille Fould, ministru al Finanțelor în timpul celei de-a II-a Republici (Editura Perrin, 1997). Ernest Blot era mare ofițer al Ordinului național al meritului și comandor al Legiunii de onoare"... Nici un cuvînt despre nevasta lui. E normal? Cartea despre Achille Fould n-am deschis-o niciodată. A vîndut trei exemplare din ea. Mă apuca greața înainte s-o deschid. Mama spune, ne sufocăm în mașina asta, vrei să dai drumul la aer, dragul meu? Fără aer! strigă Jeannette, fără aer, îmi intră pînă-n creier. Arunc o privire în retrovizor. Mama s-a setat astfel încît să n-o contrazică pe văduva zilei. S-a mulțumit să dea capul pe spate și a deschis gura ca un crap. Jeannette scoate din geantă un ventilator de buzunar cu palete transparente. – Poftim, Zozo,

---

pentru viitorii funcționari publici și oameni politici francezi.

răcorește-te. Îl pornește. Face un zgomot de viespe nebună. Îl rotește de două ori în jurul feței, după care i-l întinde mamei. Nu-i nevoie, gîfîie mama. – Încearcă-l, Zozo, pe cuvînt. – Nu, mulțumesc. – Ia-l, mamă, ți-e cald. – Mi-e foarte bine, mai lasă-mă în pace. Jeannette își face vînt cu ventilatorul de-o parte și de alta a gîtului. Maică-mea spune cu o voce cavernoasă, chiar în spatele urechii mele, încă-l mai învinuiesc pe taică-tu că n-a vîndut concesiunea asta blestemată. Cînd o să mor eu, Robert, să ne muți. Adu-ne la oraș. Paulette mi-a spus că încă sînt locuri în zona evreiască din Montparnasse. Mercedesul o ia la stînga, făcînd un fel de cerc uriaș, lăsînd să se vadă în treacăt profilurile mute ale lui Odile și Marguerite. Jeannette spune, nu simt nimic. Pare pierdută. Cu brațele lăsate de-a lungul corpului, cu geanta deschisă așezată pe genunchi, cu ventilatorul zumzăind într-o mînă inertă. Simt c-ar trebui să răspund, să emit o părere, dar nu-mi vine nimic. Ernest ocupa un loc important în viața mea. Era interesat de munca mea (îi citeam unele articole înainte de a le trimite la ziar), îmi punea întrebări, polemiza așa cum mi-ar fi plăcut s-o facă tatăl meu (tatăl meu era binevoitor și afectuos, dar nu știa să fie tatăl unui bărbat adult). Ne sunam aproape în fiecare dimineață ca să dezbatem problema Siriei, a Iranului, să criticăm candoarea occidentalilor și pretenția europeană. Ăsta era calul lui de bătaie. Faptul că am trecut în

categoria celor care dau lecții după o mie de ani de masacre. Am pierdut un prieten care avea o viziune asupra existenței. E un lucru destul de rar. Oamenii nu au viziuni asupra existenței. Au numai păreri. Să vorbesc cu Ernest însemna pentru mine să nu mai fiu atît de singur. Știu că probabil n-a fost mereu foarte amuzant pentru Jeannette. Într-o zi (el se ducea să țină o conferință despre monedă), ea i-a aruncat o ceașcă plină cu cafea direct în față. Ești un tip abject, mi-ai călcat în picioare viața mea de femeie. Ernest a zis, ștergîndu-se pe sacou, viața ta de femeie? Ce-i aia o viață de femeie? Cînd am cunoscut-o pe Odile, îmi spusese, vezi că e o pacoste, te previn, mulțumesc că mă scapi de ea. Și, mai tîrziu, nu-ți face griji, micuțule, primul mariaj e întotdeauna greu. Îl întrebasem atunci, dumneavoastră ați fost căsătorit de mai multe ori? – Păi nu, tocmai. Maică-mea vorbește în spate. Am nevoie de o clipă ca să-mi las deoparte gîndurile și să pricep ce spune. Ea zice, de-abia după aceea simți ceva. Cînd toată agitația din jurul morții a trecut. După ce o să treacă agitația, n-o să simt decît ranchiună, spune Jeannette. Exagerezi, spun eu. Ea scutură din cap, Zozo, ați avut un soț bun? Uhhh..., spune maică-mea. – Ce vrei să zici, mamă? Doar erai fericită cu tata, nu? – Nu eram nefericită. Asta nu. Dar, știi tu, un soț bun nu se găsește pe toate drumurile. Urcăm în tăcere pe bulevardul Gambetta. Copacii împrăștie o

umbră mișcătoare. Jeanette s-a apucat iar să cotrobăie prin geantă. Cineva claxonează din stînga. Sînt cît pe ce să răspund cu o înjurătură cînd zăresc, la înălțimea privirii noastre, chipurile zîmbitoare (la modul de înmormîntare) ale soților Hutner. Lionel conduce, Pascaline s-a aplecat peste geam ca să-i facă un semn cu mîna lui Jeannette. Arunc o privire scurtă în spate. Înainte să accelerez, am timp să-l văd pe fiul lor Jacob, stă în spate, drept și pătruns, cu un fel de șal indian înfășurat în jurul gîtului. Ați invitat familia Hutner? spune Jeannette cu o voce depășită de situație. – I-am invitat pe prietenii noștri apropiați. Soții Hutneri țineau mult la Ernest. – O, Dumnezeule mare, mă termină, trebuie să-i salut pe toți oamenii ăștia. Mă termină toate astea. Mondenitățile astea. Pentru căcatul ăsta de crematizare. De cremațiune, o corectez. – Naiba știe ce, mă enervează cioclul ăsta cu cuvintele lui imposibile! Coboară oglinda și-și examinează fața. În timp ce se dă cu ruj, spune, știi pe cine-am invitat eu? Pe Raoul Barnèche. – Cine-i? – E ceva ce nici unul dintre voi nu știe, nici măcar Odile, și nimeni n-o să spună asta în nici un ziar, ceva ce-am îndurat eu singură. Cînd s-a întors de la pontajele lui, în 2002, Ernest a picat într-o depresie. Depresie dintr-aia neagră, de dimineață pînă seara, prăbușit în fotoliul de sub tabloul cu inorog, ciugulind din farfurie, refuzînd recuperarea. Credea că e un om terminat. Lui Albert,

șoferul lui, i-a venit ideea de a i-l prezenta pe fratele lui, care e campion la jocuri de cărți. Tipul ăsta, Raoul Barnèche, un bărbat frumos, o să vezi, un fel de Robert Mitchum, a venit aproape în fiecare zi ca să joace cu el gin remi. Jucau pe bani. Sume din ce în ce mai mari. Asta l-a trezit din nou la viață. A trebuit să spun stop înainte să fie jecmănit de tot. Dar asta l-a salvat. Intrăm în cimitir, pe partea cu capela funerară, pe rue des Rondeaux. Mercedesul se oprește în fața bazilicii. E lume pe scări și între coloane. Împărtășesc anxietatea lui Jeannette. Odile și Marguerite sînt deja afară. Un om în negru îmi arată o parcare la stînga. Le spun femeilor, vreți să coborîți? Nici una dintre ele nu vrea să coboare și le înțeleg foarte bine. Parchez. Mergeam pe lîngă clădire. Odile vine în întîmpinarea mamei ei. Spune, sînt peste o sută de persoane, ușile sălii încă nu s-au deschis. Îi zăresc pe Paola Suares, pe soții Condamine, pe soții Hutner, pe copiii lui Marguerite, pe doctorul Ayoun, la care am fost de mai multe ori cu Ernest. Îl văd pe Jean Ehrenfried cum urcă treptele una cîte una, ajutat de Darius Ardashir care îi duce cîrja. Oarecum ferit de restul lumii, lîngă un tufiș, îl recunosc pe Albert, șoferul socrului meu. E cu un bărbat cu ochelari de mafiot căruia Jeannette îi zîmbește. Vin înspre noi. Albert o strînge în brațe pe soacră-mea. Cînd îi dă drumul, are ochii în lacrimi, iar fața pare să-i fi intrat la apă. Spune, douăzeci și șapte de ani. Jeannette

repetă cifra. Mă întreb dacă Jeannette e conştientă de tot ce-a putut el să vadă şi i-a ascuns în toţi aceşti douăzeci şi şapte de ani. Se întoarce spre bărbatul brunet în sacou de catifea peticit la coate şi îl ia de mînă, ce drăguţ din partea ta că ai venit, Raoul. Bărbatul îşi scoate ochelarii şi spune, sînt emoţionat, sincer vă spun. Jeannette nu-i dă drumul. Îi scutură mîna cu smucituri scurte. El nu se împotriveşte, e puţin stînjenit. Ea spune, Raoul Barnèche. Juca gin remi cu Ernest. Într-adevăr, are ceva din Robert Mitchum. O gropiţă în bărbie, ochii umflaţi şi şuviţa rebelă. Jeannette s-a îmbujorat. El zîmbeşte. Pe platforma crematoriului, sub cerul complet albastru, deşi e aşteptată de familie, prieteni, oficialităţi, soacră-mea rămîne agăţată de acest bărbat de a cărui existenţă nici nu ştiam pînă atunci. Simt o oarecare rumoare în jurul nostru. Uşile sălii se deschid printre coloane. O caut pe maică-mea, care parcă a intrat în pămînt. O reperez lîngă soţii Hutner în josul scărilor. Odile ni se alătură. Îl sărută pe Jacob cu căldură, de cînd nu te-am mai văzut, parcă ai mai crescut puţin. Cu o voce subţire, înceată, cu un pronunţat accent de Québec, Jacob spune, Odile, ştii, şi eu l-am pierdut pe tatăl meu, a fost foarte greu, firește, dar i-am păstrat mereu un loc în inima mea. Îşi pune mîinile una peste alta pe piept şi adaugă, ştiu că e aici cu mine. Odile îmi aruncă o privire năucă. Clipesc o dată încercînd s-o liniştesc. Pe buzele mele apare un fel de „îţi explic eu". Îl iau de braţ pe Lionel, care

rămăsese înmărmurit, și o duc pe maică-mea în partea cealaltă. Tocmai se pregătește să facă un comentariu în timp ce urcăm scările din piatră și îi impun, strîngînd-o tare, să se abțină. Tăcerea se lasă peste toată sala. O instalez pe mama și pe soții Hutner și mă duc să-mi îndeplinesc rolul meu de stăpîn al casei prin travee. Salut membrii familiei, verii bretoni ai lui Ernest, pe André Taneux, un fost coleg de-al lui Ernest de la ENA, care a fost primul președinte al Curții de conturi, patronul trustului meu de presă (căruia Odile îi apreciază ridicola barbă de trei zile), necunoscuți, directorul de cabinet al ministrului de Finanțe, șeful corpului de la Inspecția financiară, foști colegi de la Inspecție care se recomandă din instinct. Darius Ardashir mi-l prezintă pe președintele consiliului de administrație al celui de-al Treilea cerc. Dau din nou peste Odile printre membrii staffului Băncii Wurmster. Iar și-a făcut coafura ei de doamna avocat Toscano. E vitează. Îmi șoptește la ureche, Jacob?!... N-am timp să răspund pentru că maestrul de ceremonii ne roagă să mergem în primul rînd, acolo unde se află deja Marguerite, copiii ei și Jeannette. Oamenii se ridică. Sicriul lui Ernest a intrat în naos. Cei care-l cară îl așază pe estradă, în josul scărilor care duc spre catafalc. Maestrul de ceremonii s-a dus la pupitru. În spatele lui, deasupra șirului dublu de trepte, cuprinzînd estrada, un oraș pictat, jumătate Ierusalim, jumătate Babel, presărat cu plopi biblici, scăldat de un asfințit albastru înstelat foarte kitsch.

Maestrul de ceremonii cere cîteva clipe de reculegere. Mi-l imaginez pe Ernest întins în costumul său Lanvin cambrat din anii șaizeci pe care l-a ales Jeannette. Și eu, îmi spun, o să mă sufoc într-o zi în cufărul morții, cu totul și cu totul singur. La fel și Odile. Și copiii. Și toți cei care sînt aici, cu sau fără grade, mai mult sau mai puțin bătrîni, mai mult sau mai puțin fericiți, ocupați să-și păstreze rangul lor de vii. Cu toții, cu totul și cu totul singuri-singuri. Ernest a purtat costumul ăla ani la rînd. Chiar și după ce se demodase, chiar și după ce burta nu i-ar fi permis un costum cambrat. Întorcîndu-se într-o zi de la Bruxelles și conducînd cu o sută optzeci la oră, Ernest mîncase un pachet de chipsuri cu aromă de barbecue, un sendviș cu pui și un baton de nuga. După mai puțin de cinci minute, devenise un broscoi-bivol asfixiat de costumul său Lanvin și de centura de siguranță. Avea un Peugeot decapotabil, și, după ce a intrat în Paris, un porumbel s-a căcat pe el. Îi caut pe Hutneri. S-au deplasat spre capătul rîndului, chiar în fața soților Condamine. Jacob e la margine. Umil și rezervat, îmi spun, ca o persoană care nu vrea să atragă atenția asupra sa. André Taneux i-a luat locul maestrului de ceremonii în spatele pupitrului. Părul pieptănat în spate, bine fixat și puțin ridicat și o nuanță radicală de maro (un pic violet în lumina difuză a vitraliilor). A ținut să vorbească în ciuda reticențelor lui Odile și ale lui Jeannette. Își despăturește încet foaia și reglează inutil microfonul. „O siluetă impunătoare

se îndepărtează brutal, lăsînd în urma ei un parfum de Gauloise și de aristocrație. Ernest Blot ne părăsește. Dacă am ales să intervin astăzi ca să-mi fac vocea auzită, Jeannette, îți mulțumesc, e pentru că pierdem în persoana lui Ernest nu doar o ființă dragă. Pierdem un moment fericit din istoria noastră. În Franța, a avut loc, după încheierea războiului, în fața dărîmăturilor, apariția unuia dintre acele partide neașteptate, capabil să adune la un loc oameni din toate colțurile și de toate convingerile, credincioși și atei, de dreapta și de stînga: Partidul modernizării. Trebuia, cu o singură mînă, să reconstruim statul și ansamblul de întreprinderi, să reconstituim rezerva de economii și să o punem în slujba creșterii economice. Prietenul nostru Ernest Blot a fost una dintre figurile emblematice ale acestui partid. ENA, Inspecția financiară, cabinete ministeriale, elita bancară: o linie de viață neîntreruptă, într-o vreme care, din păcate, s-a dus, în care absolvenții ENA nu erau tehnocrați, ci constructori, în care statul nu însemna conservatorism, ci progres, în care banca nu însemna averea colosală a unui cazino mondializat, ci finanțarea perseverentă a păturii producătoare. O vreme în care oamenii de valoare nu făceau nici carieră, nici avere, ci își serveau patria, atît în public, cît și în particular, fără venalitate și fără vanitate. Tristețea mea provocată de pierderea lui Ernest e mare, dar mă consolez la gîndul că un stăpîn părăsește lumea în care nu se mai regăsește. Odihnește-te în pace, prietene, departe

de-o eră care nu te merită." Iar tu, fuga repede la vopsit, îi strecor la ureche lui Odile. Taneux își împăturește foaia țuguindu-și buzele a părere de rău și se întoarce la locul lui. Maestrul de ceremonii așteaptă ca pașii lui să se stingă pe marmură. Lasă să treacă o clipă, după care anunță, domnul Jean Ehrenfried, administrator, fost președinte-director general la Safranz-Ulm Electric. Darius Ardashir s-a aplecat deasupra lui Jean ca să-l ajute să se ridice și să se sprijine în cîrjă. Jean înaintează cu pași ezitanți, șontîncăind, spre pupitru. E slab, palid, îmbrăcat cu un costum cadrilat bej și o cravată cu picățele galbene. Pune mîna liberă pe pupitru ca să-și asigure echilibrul. Lemnul scrîșnește și răsună. Jean se uită la sicriu, apoi în fața lui, spre fundul sălii. Nu scoate nici o hîrtie, și nici ochelarii. „Ernest... îmi spuneai, ce-o să zic eu despre tine la înmormîntarea ta? Iar eu răspundeam, o să faci elogiul unui bătrîn evreu apatrid, încearcă să fii și tu puțin profund măcar o dată. Eram mai în vîrstă decît tine, mai bolnav, nu prevăzuserăm situația inversă... Ne dădeam telefon mai mereu. Întrebarea care tot revenea: Unde ești? Unde ești? Eram mai mereu în stînga și-n dreapta din cauza slujbelor noastre, dar tu aveai Plou-Gouzan L'Ic, casa din apropiere de Saint-Brieuc. Aveai casa ta și pomii tăi, într-o mică vîlcea. Cînd îți spuneam, unde ești, iar tu răspundeai, la Plou-Gouzan L'Ic, te invidiam. Erai cu adevărat undeva. Aveai patruzeci de pomi. Făceai o sută douăzeci de litri pe an dintr-un cidru

îngrozitor care, în cele din urmă, a ajuns să-mi placă..." Se întrerupe. Se clatină și se sprijină de pupitru. Maestrul de ceremonii pare c-ar vrea să intervină, dar bătrînul îl oprește. „Un cidru dur, aspru, după cum spuneai chiar tu, în niște sticle de plastic cu capac de detergent, foarte departe de cidrul șampanizat și sfîrîitor al burghezilor. Era cidrul tău. Făcut din merele tale, din pămîntul tău... Unde ești acum? Unde ești? Știu că trupul tău e în coșciugul ăsta de doi metri. Dar tu, tu unde ești? N-a trecut mult timp de cînd, în sala de așteptare a medicului meu, o pacientă a rostit această frază: pînă și viața, de la un punct încolo, devine o valoare stupidă. E adevărat că la finalul cursei ezităm între tentația de a-i da morții un răspuns energic (recent am cumpărat o bicicletă de apartament) și dorința de a aluneca spre cine știe ce loc întunecat... Mă aștepți pe undeva, Ernest?... Unde?" Ultimul cuvînt s-ar putea să nu fie ăsta. De-abia se-aude și ar putea la fel de bine să fie doar prima silabă a unei fraze abandonate. Jean tace. S-a întors aproape de tot înspre sicriu. În mai multe etape, puțin cîte puțin, străduindu-se să nu lase să i se vadă corpul slăbit. Buzele i se întredeschid și se închid ca ciocul unei păsări înfometate. Brațul drept ține strîns cîrja și-o face să tremure. Rămîne multă vreme în această postură fragilă, șoptind parcă la urechea mortului. Apoi se uită în sală în direcția lui Darius, care vine imediat după el ca să-l ajute să se întoarcă la locul lui. Îi strîng mîna lui Odile și văd

că plînge. Maestrul de ceremonii a luat iar microfonul și anunță că sicriul lui Ernest Blot va fi dus la incinerare, potrivit dorinței pe care a exprimat-o el însuși. Băieții ridică sicriul. Asistența se ridică. Urcă treptele în tăcere pînă la catafalc care pare ridicol de sus și de departe. Se pune în mișcare un mecanism. Ernest dispare.

Odile Toscano

În ultimul an de viață, bunică-ta își cam pierduse mințile, spune Marguerite. Voia să se ducă să-și caute copiii în sat. Eu ziceam, mamă, tu nu mai ai copii. Ba da, ba da, trebuie să-i aduc înapoi acasă. Ne duceam după copiii ei în Petit-Quevilly. Profitam de ocazie ca s-o pun să meargă. Era amuzant să ne ducem în căutarea lui Ernest și a mea cu șaizeci de ani mai înainte. Am lăsat în urmă Rennes. Marguerite stă la geam, lîngă Robert. De la începutul călătoriei, doar vocea ei se aude, ca să zic așa. Nu mi se adresează decît mie, cu accese sporadice (ceilalți doi s-au retras într-o intimitate opacă), dezgropînd diverse anotimpuri din trecutul morților. Sîntem într-unul dintre noile compartimente moderne deschise spre culoar. Mama stă în fața lui Marguerite. A proptit geanta Go Sport între noi. N-a vrut s-o pună sus, la bagaje. Robert face pe supăratul de cînd a aflat că schimbăm la Guingamp. E o greșeală a secretarei mele. A luat bilete dus-întors Paris – Guernonzé cu schimbare la dus. Cînd și-a dat seama, la gara Montparnasse, Robert ne-a acuzat că vrem mereu să complicăm

totul, în vreme ce-ar fi fost atît de simplu să mergem cu mașina. A luat-o înainte pe peron, ca un nesuferit, ducînd geanta Go Sport model zebră negru cu roz în care se află urna. Nu înțeleg deloc de ce mama a ales geanta asta. Nici Marguerite. Mi-a spus pe ascuns, de ce l-a pus mama ta pe Ernest în chestia aia? N-aveau o geantă de voiaj mai elegantă? De la geam se văd depozite, zone industriale împrăștiate și mohorîte. În depărtare, terenuri parcelate, cîmpuri de pămînt răscolit. Nu reușesc să-mi reglez spătarul. Am impresia că mă aruncă în față. Robert mă întreabă ce încerc să fac. Îi bruiez lectura, o biografie a lui Hannibal. Pe copertă, scoasă în relief, fraza lui Juvenal: „Cîntărește cenușa lui Hannibal: cîte livre o să găsești din acest ilustru general?". Mama a închis ochii. Cu mîinile pe coapse, se lasă legănată de mișcarea trenului. Fusta îi urcă prea sus peste bluza băgată complet aiurea înăuntru. De mult n-am mai privit-o cu adevărat. O doamnă căreia nu-i dă nimeni nici o atenție, durdulie și obosită. La Cabourg, cînd eram mică, apărea pe promenadă într-o rochie de muselină strînsă pe talie. Materialul de culoare deschisă, pală, plutea, iar ea își legăna în vînt coșul din pînză. Trenul trece fără să se oprească în Lamballe. Avem timp să zărim parcarea, casa roșie a medicului (Marguerite ne atrage atenția aproape țipînd), clădirile de la gară, biserica fortificată. Toate contururile estompate de o ceață perfidă. Mă gîndesc la tata, care trece pentru ultima oară în viață prin orașul copilăriei lui, măcinat

într-o geantă sport. Aș vrea să-l văd pe Rémi. Aș vrea să mă distrez. Și dacă aș încerca clemele pentru sîni de care mi-a spus Paola? Săraca Paola. O tot tîrîie Luc după el (mă întreb dacă Robert știe). Dacă aș fi o prietenă generoasă, i-aș prezenta-o lui Rémi Grobe. S-ar plăcea. Dar vreau să-l păstrez pe Rémi pentru mine. Rémi mă salvează de Robert, de timp și de tot felul de melancolii. Noaptea trecută, Robert și cu mine am rămas multă vreme pe întuneric fără să ne vorbim. La un moment dat, am spus, acum cine mai e Lionel pentru Jacob? Am simțit că Robert se gîndește și că nu știe. Oprire la Saint-Brieuc. Panglică lungă de case albe, uniforme. Un vagon de cooperativă *Starleta din Plouaret-Bretagne* eșuat dincolo de peron. Sărmanii soți Hutner. De altfel, cui altcuiva i s-ar fi putut întîmpla una ca asta? Trenul pornește din nou. Marguerite spune, următoarea e Guingamp. Cînd veneam la Plou-Gouzan L'Ic, coboram la Saint-Brieuc. N-am mers niciodată mai departe. Tata nu m-a dus niciodată dincolo de Plou-Gouzan L'Ic, capătul de lume unde cumpărase casa aia putrezită pe care o adora și pe care mama și cu mine n-o puteam suferi. Luc a adus cătușele și clemele pentru sîni, mi-a spus Paola. Lui Rémi nu i-ar trece prin cap așa ceva. Doar n-o să le cumpăr eu. De pe internet? Și unde să vină coletul? Guingamp, țipă Marguerite. Ne ridicăm ca și cum trenul nu s-ar opri decît cinci secunde și jumătate. Robert ia geanta Go Sport. Marguerite și mama se reped spre ieșire. Coborîre la Guingamp.

Un panou agățat de un adăpost din sticlă arată Brest. Marguerite spune, rămînem aici. Un suflu umed îmi alunecă pe gît. Spun, e răcoare. Marguerite sare imediat. Nu vrea să criticăm Bretania. Poartă un taior mov-închis pînă la bărbie. O eşarfă din mătase îi acoperă umerii. Şi-a pregătit ţinuta ca pentru o întîlnire amoroasă. În mijlocul peronului, în cuşca de sticlă, nişte oameni stau aliniaţi pe o singură bancă. Călători palizi, înghesuiţi unii într-alţii în faţa unei grămezi de genţi. Spun, mamă, vrei să stai? – În chestia aia? În nici un caz. Îşi pune pe ea pardesiul. Robert o ajută. Şi-a luat pantofi cu talpă joasă, care se potriveau în această situaţie. Se uită în direcţia vechiului ceas şi apoi spre cer, la norii care se duc undeva într-un ritm lent. Spune, ştii la ce mă gîndesc? La pinul meu micuţ de Austria. Mi-ar plăcea să văd cum mai arată acuma. Mama plantase un pin de Aústria printre pomii de la Plou-Gouzan L'Ic. Tata spusese, maică-ta se crede veşnică. A cumpărat un puiet de cinsprezece centimetri pentru că nu-i aşa de scump; crede c-o să mai fie prin preajmă ca să se plimbe în jurul lui cu strănepotul lui Simon. Robert spune, cred că-ţi ajunge pînă la umăr, Jeannette, cu puţin noroc, dacă între timp nu l-a smuls nimeni odată cu buruienile. Rîdem. Mi se pare că-l aud şi pe tata cum rîde din geantă. Mama zice pînă la urmă, poate că era totuşi prea înghesuit ca să poată crească printre pomi. Robert se duce să se dezmorţească spre capătul peronului. La spate haina lui e boţită. Merge

de-a lungul șinelor, continuînd să țină strîns obiectul călătoriei, legănîndu-se de pe un picior pe celălalt, ducîndu-se să caute nu știu ce panoramă pe platforma pustie. Trenul pe care-l luăm ca să mergem de la Guingamp la Guernonzé scoate niște zgomote de șine de altădată. Geamurile sînt murdare. Trecem prin fața unor barăci, silozuri de cereale, apoi vederea e blocată de parapet și tufișuri. Nici unul nu spune cine știe ce. Robert l-a pus la loc pe Hannibal (acum cîteva zile, mi-a spus despre el: ce ființă minunată) și-și găsește de lucru pe Blackberry. Guernonzé. Cerul s-a înseninat. Ieșim din gară într-o parcare, înconjurată de clădiri albe cu acoperișuri gri. De partea cealaltă a pieței, un hotel Ibis. Marguerite spune, nu era absolut deloc așa. Cîteva mașini sînt parcate în mijlocul unei puzderii de borne, de stîlpi de iluminat și de copaci tineri întemnițați în gărdulețe de lemn. Pe vremuri, nimic din toate astea nu exista, spune Marguerite. Nici Ibisul, toate-s foarte recente. O ia pe mama de braț. Traversăm rondul. Mergem pe un trotuar îngust, mărginit de case părăsite cu storurile trase. Strada e în curbă. Mașinile care vin din cele două sensuri trec foarte aproape de noi. Uite podul, spune Marguerite. – Podul? – Podul peste Braive. Sînt uimită că e atît de aproape de gară. Nu mă așteptam ca procesiunea noastră să dureze atît de puțin. Marguerite arată un bloc de pe partea cealaltă și spune, casa bunicilor era chiar în spate. E pe jumătate demolată. S-a transformat în curățătorie.

Vreți s-o vedeți? – N-are rost. – În locul blocului, era o grădină cu o spălătorie în Braive. Acolo ne jucam noi. Spun, vă petreceați toate vacanțele la Guernonzé? – Verile. Și de Paști. Dar de Paști era trist. Podul e încadrat de o balustradă neagră din fier. Cîteva flori sînt agățate în jardiniere. Trec mașini fără întrerupere. În depărtare, un deal mai mult sau mai puțin plin de construcții o face pe Marguerite să spună, acolo sus era numai verdeață. Aici aruncăm cenușa? întreabă mama. Dacă vreți, spune Marguerite. Eu nu vreau nimic, spune mama. – Aici am împrăștiat cenușa tatei. – De ce nu de partea cealaltă? E mai frumos. Pentru că apa curge în sensul ăsta, spune Robert. Agenția imobiliară cred că a apărut de curînd, spune Marguerite, arătînd cu degetul spre strada care merge de-a lungul malului opus. Marguerite, te rog, nu ne mai zice ce era și ce nu era în orașul ăsta, nu-i pasă nimănui, nu interesează pe nimeni, spune mama. Marguerite se bosumflă. Nu-mi vine nici o frază care s-o poată îmbuna, pentru că sînt de acord cu mama. Robert a deschis sacul Go Sport. Scoate din el urna de metal. Mama se uită în toate părțile, e îngrozitor să faci asta în miezul zilei, în plină circulație. – N-avem de-ales, mamă. – N-are nici un chichirez. Robert întreabă, cine-o face? Tu, Robert, tu, spune mama. De ce nu Odile? spune Marguerite. – Robert o s-o facă mai bine. Robert îmi întinde urna. Nu pot să mă ating de urna asta. De cînd ne-au dat-o la crematoriu, mi-a fost imposibil să pun mîna pe obiectul

ăsta. Spun, are dreptate, fă-o tu. Robert deschide primul capac, pe care mi-l dă mie. Îl arunc în geantă. Desface al doilea capac fără să-l ridice. Își trece brațul peste balustradă. Femeile se lipesc una de cealaltă ca două păsări speriate. Robert ridică cel de-al doilea capac și întoarce urna. Dinăuntru iese o pilitură gri, se împrăștie în aer și cade în Braive. Robert mă strînge în brațe. Ne uităm la rîul calm, striat de valuri mici, peste care copacii de pe margine își întind petele negre. În spatele nostru trec mașini, din ce în ce mai zgomotoase. Marguerite rupe o floare albă dintr-o jardinieră și o aruncă. Floarea e prea ușoară. Zboară spre stînga și, de-abia ajunsă în apă, rămîne blocată într-o grămadă de pietre. Dincolo de-o pasarelă, niște copii se pregătesc pentru o plimbare în caiac canoe. Ce facem cu urna? spune mama. O aruncăm, spune Robert, băgînd-o la loc în geantă. – Unde? – Într-un coș de gunoi. E unul lîngă zidul de-acolo. Propun să urcăm înapoi spre gară. Vă fac cinste cu un pahar cît așteptăm trenul. Plecăm de pe pod. Mă uit la apă, la linia de geamanduri galbene. Îi spun tatei la revedere. Schițez din buze un mic sărut. Ajuns la zidul de la colț, Robert încearcă să pună geanta Go Sport în coșul de gunoi. Ce faci, Robert? De ce arunci geanta? – E hidoasă. Nu-ți mai trebuie, la nimic Jeannette. – Ba da, ba da. Îmi trebuie, ca să transport diverse lucruri. N-o arunca. Mamă, intervin eu, în geanta asta a fost cenușa tatei, de-acum nu mai are altă întrebuințare. E complet stupid, spune mama,

geanta asta a dus un vas, şi gata. Robert, te rog, scoate porcăria aia de urnă, arunc-o şi dă-mi geanta înapoi. – Geanta asta face zece euro, mamă! – Vreau să-mi recuperez geanta! – De ce? – Uite-aşa! Şi-aşa am fost destul de proastă că am venit pînă aici, de data asta aş vrea să iau şi eu hotărîri. Tatăl tău e în rîu, totul e perfect, şi eu mă întorc la Paris cu geanta mea. Dă-mi geanta aia, Robert. Robert a golit geanta şi i-o întinde mamei. I-o smulg din mîini, mamă, te rog, e grotesc. Ea apucă toarta gemînd, e geanta mea, Odile! Ţip, căcatul ăsta rămîne la Guernonzé! O înfund turtind-o în coşul de gunoi de pe zid. Se aude un plînset violent şi sfîşietor. Marguerite a ridicat mîinile şi faţa spre cer asemenea unei pietà. Izbucnesc şi eu în plîns. Uite rezultatul, bravo, spune mama. Robert încearcă s-o liniştească şi s-o îndepărteze de coşul de gunoi. Ea se zbate puţin, apoi, agăţată de braţul lui, acceptă să se întoarcă pe trotuarul strîmt, aproape clătinîndu-se, trecînd razant pe lîngă zidul de piatră. Mă uit la ei cum merg, el cu părul prea lung, cu spatele hainei boţit, Hannibal ieşindu-i din buzunar, ea cu pantofii cei joşi, cu fusta ieşindu-i de sub pardesiu, şi-mi trece prin cap că Robert e cel mai orfan dintre ei doi. Marguerite îşi suflă nasul. E una dintre acele femei care încă îşi pun la îndemînă în mînecă o batistă de pînză. O sărut. O iau de mînă. Degetele ei calde îmi cuprind palma şi o strîng tare. Ne întoarcem pe trotuar, la cîţiva metri de mama şi de Robert. La capătul străzii, vizavi

de parcarea de la gară, Marguerite se oprește în fața unei case joase cu ușa și ferestrele încadrate de cărămizi roșii. Spune, Ernest a jucat în *Bătălia șinelor*[1] chiar în locul ăsta. – Aici? – Da. Mi-au povestit bunicii mei, eu nu mă născusem încă. S-a așezat acolo, printre figuranți, în fața unui bistrou care nu mai există acum. Filmau o căruță cu fîn. Ernest era chiar în spate, se gîndea că o să i se vadă măcar picioarele. I-am ajuns din urmă pe Robert și pe mama la intersecție. A văzut filmul de vreo cinci sau șase ori. Chiar și cînd era bătrîn, ești martoră, Jeannette, se uita ori de cîte ori îl dădeau la televizor, în speranța că o să-și vadă picioarele de pe vremea cînd avea șapte ani.

1. *La Bataille du rail*, regia René Clément, 1946. Filmul spune povestea unor muncitori de la Căile ferate franceze care făceau parte din Rezistență în timpul ocupației din cel de-al Doilea Război Mondial.

Jean Ehrenfried

„Acum cîțiva ani, eu și cu tine, Ernest, îți mai aduci aminte, înainte să vinzi Plou-Gouzan L'Ic, ne-am dus la pescuit. Cumpăraseși un echipament pentru pescuitul cu undița pe care nu-l folosiseși niciodată, așa că ne-am dus să pescuim păstrăvi, crapi sau mai știu eu ce alți pești de apă dulce, într-un rîu din apropierea casei tale. Și, cum mergeam noi pe cărare, eram absurd de fericiți. Eu nu mai pescuisem niciodată, și nici tu, în afara cîtorva crustacee la malul mării. După vreo jumătate de oră, sau poate chiar mai puțin, a mușcat. Te-ai apucat să tragi, bucuros din cale-afară – cred chiar că te-am ajutat –, și am văzut zbătîndu-se la capătul firului un peștișor speriat. Iar asta ne-a speriat și pe noi, Ernest, mi-ai spus, ce facem noi aici, ce facem? Am strigat, dă-i drumul, dă-i drumul! Ai reușit să-l eliberezi și să-l pui înapoi în apă. Am șters-o urgent. Pe drumul de întoarcere, nici un cuvînt, eram mai mult sau mai puțin copleșiți. Dintr-odată, te-ai oprit și mi-ai spus: doi titani."

Cuprins

Robert Toscano 9
Marguerite Blot 18
Odile Toscano 25
Vincent Zawada 32
Pascaline Hutner 40
Paola Suares 48
Ernest Blot 57
Philip Chemla 64
Loula Moreno 71
Raoul Barnèche 78
Virginie Déruelle 86
Rémi Grobe 93
Chantal Audouin 101
Jean Erhenfried 109
Damien Barnèche 117
Luc Condamine 124
Hélène Barnèche 132
Jeannette Blot 139
Robert Toscano 148
Odile Toscano 163
Jean Ehrenfried 172

Unul dintre cei mai de succes dramaturgi contemporani, deopotrivă actriţă, scenaristă şi romancieră, YASMINA REZA (n. 1959, Paris) este multiplă laureată a Premiilor Molière şi Tony, piesele ei fiind traduse în peste 35 de limbi şi jucate pe cele mai faimoase scene ale lumii – Royal Shakespeare Theatre din Londra, Berliner Ensemble şi Schaubuhne din Berlin, Dramaten din Stockholm etc. *Art*, piesa sa din 1987, îi aduce recunoaşterea internaţională. *Le Dieu du carnage*, piesa din 2007, a fost ecranizată de Roman Polanski sub titlul *Carnage*, cu Kate Winslet, Jodie Foster, Christoph Waltz şi John C. Reilly în rolurile principale. Primul său roman, *Hammerklavier*, a fost publicat în 1997, fiind urmat de *Une désolation* (2001), *Nulle part* şi *Dans la luge d'Arthur Schopenhauer* (2005). În 2007 apare *L'Aube le soir ou la nuit*, o investigare a campaniei viitorului preşedinte Nicolas Sarkozy care a stîrnit senzaţie în Franţa.

Coperta seriei: Radu Răileanu
Pe copertă: © iStockphoto.com/iEverest

„«Pînă şi viaţa, de la un punct încolo, e o valoare prostească.» Frumos roman al maturităţii – unul dintre primele sale romane «adevărate», de altfel –, ultima carte a autoarei de piese de teatru şi cineastei Yasmina Reza înfricoşează într-un fel aparte prin ironia implacabilă, prin umorul ei peste poate de negru."

Télérama

„Yasmina Reza orchestrează cu multă agilitate această răsucire de clişee antropologice. Ne-ar plăcea ca uneori o pasiune, o adevărată nebunie, o ardere mai completă să transcendă vodevilul existenţei. Yasmina Reza este un adevărat Beckett cu bigudiuri."

Le Figaro

FERICITI CEI FERICITI
0 008903 971359
Pret: 22.96 1:13.9

ISBN 978-973-46-3787-4
9 789734 637874
www.polirom.ro